iki kız kardeş

EDITH WHARTON

Çeviren :
İLKNUR ÖZDEMİR

KLASİKLER

Edith Wharton

İki Kız Kardeş

Çeviren: İlknur Özdemir

KIRMIZIKEDi

Birinci Bölüm

New York'ta trafiğin miskin atlı arabaların hızında seyrettiği, sosyetenin Müzik Akademisinde Christine Nilsson'u alkışladığı ve Hudson Nehrindeki günbatımlarının tadını Ulusal Tasarım Akademisinin duvarlarında çıkardığı günlerde, tek bir vitrini bulunan, göze batmayan bir dükkânı da Stuyvesant Meydanı'na bitişik mahallenin kadın sakinleri beğenip tercih ediyorlardı.

Çok küçük bir dükkândı burası, gözden düşmüş bir yan sokakta, berbat bir bodrum katındaydı; vitrinde teşhir edilen çeşitli şeylerden ve vitrinin tepesindeki tabelada okunan kısa yazıdan (sadece "Bunner Kardeşler" yazıyordu orada, siyah zemin üzerine yaldızlı kabartma harflerle), burası hakkında bilgi sahibi olmayan birinin içeride ne iş yapıldığını tahmin etmesi güçtü. Ancak bunun pek önemi yoktu, çünkü ünü öylesine o mahalleyle sınırlıydı ki, o dükkânın yaşamasını sağlayan müşteriler Bunner Kardeşler'de ne tür "mallar" bulabileceklerini neredeyse ezbere biliyorlardı.

Bunner Kardeşler'in bodrumunu kullandıkları bina bir meskendi, tuğla cepheliydi, gevşemiş menteşelere tutunan yeşil panjurları ve dükkânın üstündeki pencerede bir terzinin tabelası vardı. Üç katlı mütevazı yapının iki yanında, çatlamış ve zedelenmiş kahverengi taştan cepheleri, dökme demirden balkonları, büklümlü parmaklıklar ardında kedilerin cirit attığı yeşil alancıklarıyla daha yüksek binalar yer alıyordu. Bu yapılar da bir zamanlar meskendi ama şimdi birinin bodrum katını ucuzcu bir lokanta işgal ediyordu, ötekiyse, ortasındaki balkonunu saran budaklı mor salkımların üstünden Mendoza Aile Oteli olarak sunuyordu kendini. Ana kapısında sürekli yığılı duran çöp varilleri ve perdesiz pencerelerinin kirli yüzeyi, Mendoza Otel'e gelen ailelerin pek de yüksek zevk sahibi olmadıklarını belli ediyordu, yine de bütçelerinin elverdiği ve mal sahibinin bu konuda tanıdığı hakkın da oldukça ötesinde titizlik gösteriyorlardı mutlaka.

Bu üç bina sokağın genel görünümünün iyi birer örneğiydi, sokak doğuya doğru uzanırken bakımsızlık yerini hızla sefalete bırakıyordu, sokağa sarkan tabelaların ve kırmızı burunlu adamların ya da kırık testiler taşıyan solgun benizli küçük kızların dokunuşuyla usulca açılan ya da kapanan döner kapıların sayısı artıyordu.

Sokağın ortası irili ufaklı çukurlarla doluydu, rüzgârın uzun, bakımsız sokak boyunca savurduğu toz, saman ve bükülmüş kâğıt birikintilerini barındırmak için pek uygundu bunlar; gelip geçenin fazla olduğu bir günün sonuna doğru çatlak kaldırımlar renkli el ilanlarının, domates konservesi kapaklarının, puro izmaritlerinin ve muz kabuklarının oluşturduğu bir mozaiğe dönüşür, bu birikintiler havaya göre ya bir çamur tabakasıyla birbirine yapışır ya da toza bulanırdı.

Bu iç karartıcı çöplerin manzarasından kaçıp sığınılacak tek yer Bunner Kardeşler'in vitriniydi. Orasının camları hep tertemiz olurdu, vitrinde sergilenen yapay çiçekler, oyalı pazen şeritler, tel şapka kalıpları ve ev yapımı turşu kavanozları bir müzenin camlı vitrinlerinde uzun zaman saklanmış nesnelerin bulanık grimsi rengine çalsa da, vitrinin gerisinde, yanı başındaki pislikle hoş bir tezat oluşturan düzenli tezgâhlar ve beyaz badanalı duvarlar bulunduğu görülebilirdi.

Bunner kardeşler derli toplu dükkânlarıyla gurur duyuyorlardı, onun mütevazı başarısından da hoşnuttular. Bir zamanlar hayalini kurdukları gibi değildi, eski arzularının sefil bir imgesiydi sadece, ama kiralarını ödemelerine, hayatta kalmalarına, borçsuz yaşamalarına yetiyordu; büyük umutlar beslemeyeli hayli zaman olmuştu.

Ara sıra, karanlık saatlerinin içinde, tam olarak güneşli denemese de gümüşsü bir alacakaranlık sunan bir saat başlıyor, fırtınalı bir günü sona erdiriyordu. Kardeşlerden yaşça büyük olan Ann Eliza’nın, bir ocak akşamı kardeşi Evelina'yla kendisinin yatak odası, mutfak ve salon olarak kullandıkları arka odada otururken tadını çıkardığı böyle bir saatti işte. Dükkânın storları indirilmiş, tezgâhların üstü toparlanmış, vitrindeki malların üzeri eski bir çarşafla örtülmüştü; ama boyacıya bir paket götürmüş olan Evelina dönene kadar dükkânın kapısı kilitlenmeyecekti.

Arka odada, sobanın üzerinde bir çaydanlık tıkırdıyordu, Ann Eliza orta masasının bir ucuna bir örtü yaymıştı, yeşil siperlikli dikiş lambasının yakınına iki çay fincanı, iki tabak, bir şeker kâsesi ve bir dilim pasta koydu. Odanın geri kalan kısmına hâkim olan yeşilimtrak gölge, abanoz ağacından

eski moda bir karyolanın ana hatlarını gizemli bir şekilde gözlerden gizliyordu; süslü harflerle *Rock ofAges* diye tanımlanmış sarp bir kayaya gözlerini anlamlı bir biçimde devirerek tutunan, gecelik giymiş genç bir kadının renkli taş basması resmi karyolanın tepesinde asılıydı. Perdesiz pencerelerin önünde duran iki tane sallanan koltuk ve bir dikiş makinesinin silueti alacakaranlıkta seçiliyordu.

Küçük ve genellikle kaygılı yüzü alışıldık olmayan bir huzura kavuşmuş, damarları görünen şakaklarındaki soluk saç telleri lambanın altında donuk donuk ışıldayan Ann Eliza, masaya oturmuş, her zamanki gibi beceriksiz bir temkinlilikle, kâğıda sarılmış girintili-çıkıntılı bir nesneye ip bağlıyordu. Ara sıra, kısa gelen iple boğuşurken dükkân kapısının tıkırdadığını sanıyor, kız kardeşinin sesini duyabilmek için işine ara veriyordu; sonra, gelen olmayınca gözlüğünü düzeltiyor, yeniden paketle boğuşmaya başlıyordu. Belli ki önemli bir olay onuruna, iki kez boyanmış, üç kez ters yüz edilmiş siyah ipeklisini giymişti. Bu giysiye, Rönesans çağı bronz heykellerine layık bir cila katan yıllar, giyenin Rafael öncesi hatlarının bir zamanlar o giyside bırakmış olduğu bütün kıvrımları alıp götürmüştü; ama giysinin bu katı çizgileri onu papaz kılığına benzetiyordu ki bu da durumun önemini artırıyor gibiydi.

Ann Eliza, böyle, yani o kutsal siyah ipeklisi içinde, yakasının üzerine devrilmiş ve mozaik bir broşla tutturulmuş incecik dantelle, yüzü de giysisiyle uyum sağlayacak şekilde huzur içindeyken, tezgâhın arkasında, günün sıcağı ve güçlüğü içindeyken olduğundan on yaş daha genç görünüyordu. Onun yaşını tahmin etmek ipek giysininkini tahmin etmek kadar güçtü, çünkü o da giysisi gibi yıpranmış ve donuk görünüyordu; ama elmacık kemiklerinde hâlâ hafif bir pembelik vardı, tıpkı batan güneşin, gün battıktan çok sonra bile bazen batıyı renklendiren yansıması gibi.

Paketi istediği gibi bağlayıp tam kız kardeşinin tabağının karşısına kaçamaklı bir isabetle koyunca, yapmacık olduğu belli bir kayıtsızlık havasıyla pencerenin önündeki sallanan koltuklardan birine oturdu; az sonra dükkânın kapısı açıldı ve Evelina girdi.

Ablasından biraz daha uzun boylu olan kızın burnu da daha iriceydi, ama dudakları ve çenesi daha az kıvrımlıydı. Soluk saçlarım hâlâ hoppa bir tavırla açık bırakıyordu, saçlarının bir Asur heykelinin belikleri gibi kaskatı, küçük, sıkı dalgalan, soğuktan kızarmış burnunun ucuna kadar inen benekli bir tülün altında yassılmıştı. Daracık ceketi ve siyah kaşmir etekliği içinde

son derece büzülmüş ve solmuş görünüyordu; ama daha mutlu koşullarda, görece gençliğe bürünmesi de olasılık dışı değildi.

"A, Eliza!" dedi, kronik bir huysuzluğu gösteren incecik, tiz bir sesle, "en iyi ipeklini neden giydin şimdi?"

Ann Eliza’nın yanakları kızarmış, bu kızarıklık çelik çerçeveli gözlüğünü uyumsuz kılmıştı. Ayağa kalktı.

"Ah, Evelina, neden giymeyecekmişim bakalım? Senin doğum günün değil mi bugün, canım?" Duygularını bastırmaya alışkın birinin çekingenliğiyle kollarını uzattı.

Ablasının hareketini fark etmemişe benzeyen Evelina ceketini sıska omuzlarından sıyırdı.

"Aman sen de," dedi, daha az sinirli bir sesle, "artık bu doğum günlerinden vazgeçsek iyi olur bence. Artık sadece Noel'i kutlayabilsek yeter."

"Böyle söyleme Evelina. O kadar da kötü durumda değiliz. Sanırım üşüdün ve yoruldun sen. Ben çaydanlığı alırken sen otur, kaynadı zaten."

Evelina'yı masaya doğru itti, kız kardeşinin bezgin hareketlerini göz ucuyla izliyor, bir yandan da elindeki çaydanlıkla meşgul oluyordu. Bir saniye sonra beklediği şaşkınlık sesini duydu.

"Aa, Ann Eliza!" Evelina büyülenmiş gibi tabağının yanındaki pakete bakıyordu.

Titreyerek çaydanlığı doldurmakla meşgul olan Ann Eliza, sahte bir şaşkınlıkla başını kaldırdı.

"Aman Evelina! Ne oldu?"

Kız kardeşi paketin ipini hızla çözmüş, ambalaj kâğıdının arasından yuvarlak nikel bir saat çıkarmıştı, bir dolar yetmiş beşe satılan türden bir şeydi.

"Ah, Ann Eliza, nasıl yaptın?" Saati elinden bıraktı, iki kız kardeş masanın iki tarafından heyecanla bakıştılar.

"Eh," dedi abla, "doğum günün değil mi?"

"Evet ama..."

"Evet, geçen Temmuz'da annemizin saatini satmak zorunda kalmamızdan beri her sabah, yağmur çamur demeden her sabah saatin kaç olduğuna

bakmak için köşeyi dönüp Meydan'a koşmuyor musun? Koşmuyor musun Evelina?"

"Evet, ama..."

"Aması filan yok. Her zaman bir saatimiz olsun isterdik, şimdi var işte: Hepsi bu kadar. Çok güzel, değil mi Evelina?" Çaydanlığı ocağın üzerine bırakan Ann Eliza kardeşinin omzunun üstünden eğilip saatin yuvarlak kenarım hoşnutlukla okşadı. "Bak tiktakları ne kadar sesli, içeri girer girmez duymandan korkmuştum."

"Yo, düşünmüyordum," diye mırıldandı Evelina.

"Eh, şimdi sevinmiyor musun?" diye tatlı tatlı sitem etti Ann Eliza. Sert bir azarlama değildi, çünkü Evelina görünüşte kayıtsız olsa da içini kaygıların kemirdiğini biliyordu.

"Çok sevindim, abla; ama yapmamalıydın bunu. Saatimiz olmadan da pekâlâ idare ederdik."

"Evelina Bunner, otur da çayını iç bakalım. Ben de senin kadar ne yapmam, ne yapmamam gerektiğini biliyorum; yeterince büyüdüm."

"Çok iyisin, Ann Eliza; ama bana bu saati almak için ihtiyacın olan bir şeyden vazgeçtiğini biliyorum."

"Neymiş ihtiyacım, söyle bakalım? En iyisinden siyah ipeklim yok mu?" dedi abla, sinirli ve keyifli bir kahkaha atarak.

Evelina'nın çayını koydu, kaptan biraz krema ekledi, pastadan irice bir dilim kesti ona. Sonra kendi sandalyesini masaya yaklaştırdı.

İki kadın bir süre sessizce pastalarım yediler, sonra Evelina konuşmaya başladı. "Saat gerçekten çok şirin, ona sahip olmanın rahatlık sağlamadığını söyleyecek değilim; ama sana neye mal olduğunu düşünmek rahatsız ediyor beni."

"Yo, hiçbir şeye mal olmadı," dedi Ann Eliza, "çok ucuza aldım, merak ediyorsan. Geçen gece makinede Bayan Hawkins için yaptığım ekstra bir işten aldığım parayla ödedim."

"Bebek zıbınları mı?"

"Evet."

"Biliyordum işte! O parayla kendine bir çift ayakkabı alacağına söz vermiştin."

"Ya istemediysem ayakkabıları-buna ne diyeceksin? Eskilerini yamattım, yeni gibi oldular ve şunu bil ki Evelina Bunner, bir soru daha sorarsan keyfimi bütün bütün kaçıracaksın."

"Pekâlâ, sormam," dedi kardeşi.

Başka bir şey konuşmadan pastalarını yediler. Evelina, pastayı bitirmesini isteyen ablasının arzusuna uydu, bir fincan çay daha aldı, içine de kalan son kesme şekeri attı; aralarında, masanın üzerinde saat tatlı tatlı tiktaklıyordu.

"Nereden aldın onu Ann Eliza?" diye sordu Evelina, büyülenmiş gibiydi.

"Nereden dersin? Şuracıktan, Meydan'ın öte ucundan, hayatında göreceğin en garip dükkândan. Önünden geçerken vitrinde gördüm, doğruca içeri girip fiyatını sordum, dükkâncı pek hoşlandı bundan. Çok kibar bir adamdı. Sanırım Alman. Fazla para ödeyemeyeceğimi söyledim, o da bana, sıkıntı çekmenin ne olduğunu bildiğini söyledi. Adı Ramy, Herman Ramy; dükkânın üzerinde yazıyordu. Bana Tiffany's'de çalıştığını anlattı, saat bölümünde yıllarca çalışmış, üç yıl önce ateşli bir hastalığa yakalanmış, işini kaybetmiş, iyileştiğinde yerine başkasını almışlarmış, onu istememişler, o da bu dükkânı açmış. Sanırım çok akıllı, eğitim görmüş biri gibi konuşuyordu, ama hasta gibi görünüyordu."

Evelina bütün dikkatini vererek dinliyordu. İki kız kardeşin sınırlı yaşamlarında böyle bir olay pek küçümsenecek bir şey değildi.

"Adı ne demiştin?" diye sordu, Ann Eliza susunca.

"Herman Ramy."

"Kaç yaşında?"

"Tam olarak bilemem, pek hasta görünüyordu, ama kırk yaşından büyük olduğunu sanmam."

Tabakları boşalmış, çaydanlıktaki çay bitmişti, iki kardeş masadan kalktılar. Siyah ipeklisinin üstüne bir önlük geçiren Ann Eliza kalan artıkları dikkatle topladı; fincanları ve tabakları yıkadıktan ve hepsini bir dolaba kaldırdıktan sonra sallanan koltuğunu lambanın yanına çekti ve onaracağı bir yığın şeyi elden geçirmeye başladı. O arada Evelina da saati koyabileceği uygun bir yer bulmak üzere odada dolaşıp duruyordu. Duvarda, gündelik giysileri içindeki dindar bir genç kadının yanında süslü kabartmaları olan, gül ağacından bir etajer asılıydı; seçenekler üzerinde

uzun uzun düşünüp taşındıktan sonra iki kardeş en üst rafta epeydir duran, içinde kuru otlar bulunan kırık bir porselen vazoyu oradan alıp saati onun yerine koymaya karar verdiler. Vazo da, yine düşünülüp taşınıldıktan sonra, beyaz ve mavi boncuk işlemeli bir örtü örtülü ve üzerinde bir İncil ile bir dua kitabı, bir de babalarına okulda ödül olarak verilmiş, Longfellow'un şiirlerinin resimli bir nüshası duran küçük bir masanın üzerine aktarıldı.

Bu değişiklik yapıldıktan ve etkisi odanın her köşesinden incelendikten sonra Evelina sürfile makinesini masaya koydu ve çok sıkıcı bir iş olan siyah ipek fırfırlara sürfile yapmaya girişti. Kumaş şeritler ağır ağır kayarak yan tarafa aktı, saat de her şeye tepeden bakan yerinden Evelina'nın parmaklarının altındaki aletin keyif kaçırıcı tıkırtısına ayak uydurdu.

İkinci Bölüm

Evelina'ya saat alınması, Ann Eliza Bunner'ın hayatında kardeşinin tahmin edebileceğinden çok daha önemli bir olaydı. Önce, kendini, ortak kasaya koyması gerekmeyen, Evelina'ya danışmadan istediği gibi harcayabileceği bir miktar paranın sahibi olarak bulmanın göz korkutucu tatmini vardı; sonra, dükkândan ayrılmak için bir mazeret uydurabildiği nadir zamanlarda gizlice dışarıya çıkmanın heyecanı; çünkü genellikle bohçaları boyacıya taşıyan, satın aldıkları bir boneyi ya da sürfile kumaş dolu bir bohçayı -“bunları taşırken görülmeyi istemeyecek kadar kibar olan- müşterilere götüren Evelina'ydı, Bayan Hawkins'in diş çıkaran bebeğini görme bahanesi olmasa, tezgâhın arkasında her zaman oturduğu yerden uzaklaşması için nasıl bir şey uyduracağını asla bilemezdi Ann Eliza.

Dükkândan pek sık dışarı çıkmaması, bu çıkışları Ann Eliza'nın hayatının en önemli olayları haline getiriyordu. Dükkânın manastırımsı sessizliğinden kalabalık sokaklara çıkmak bile içini bastırılmış bir heyecanla dolduruyor, Broadway'in ya da Third Avenue'nun uğultusu onu yutarken ve Ann Eliza durmadan oradan oraya giden insanlarla ürkekçe savaşmaya başlarken bu heyecan zevk veremeyecek kadar yoğunlaşıyordu. Büyük mağazaların vitrinlerine bir-iki göz attıktan sonra genellikle bir yan sokağa dalıp onun korumasına sığınıyor, sonunda heyecandan soluk alamaz durumda, şaşkınlık ve yorgunluk içinde kendi çatısının altına giriyordu; ama küçük dükkânın içindeki tanıdık sessizlik ve Evelina'nın sürfile aletinin tıkırtısı yavaş yavaş sinirlerini yatıştırınca kapılmış olduğu selin içinden bazı imgeler ve sesler ayrılıyor, Ann Eliza günün geri kalan kısmını gezintisinin değişik evrelerini zihninde yeniden yapılandırmaya ayırıyordu; sonunda gezintisi düşüncelerinde ardışık ve oldukça renkli bir deneyim olarak biçimleniyor, Ann Eliza haftalarca, kız kardeşiyle uzun uzun konuşurken parça parça şeyler hatırlıyordu.

Ama dışarı çıkmanın alışılmış heyecanına Evelina'ya bir hediye aramanın daha derin meşguliyeti eklenince, Ann Eliza'nın gizlenmeyle bilenen kaygıları gerçekten de huzurunu kaçırdı; ancak hediyeyi verdikten, onun satın alınmasıyla ilgili deneyimlerden kurtulduktan sonra hayatının o heyecanlı anına sükûnete benzer bir şeyle bakabildi. Bununla birlikte o günden sonra Bay Ramy'nin küçük dükkânını dingin bir zevkle düşünmeye başladı, oranın köylümsü karanlığı kendi dükkânınınkine benzemiyor değildi, ama tezgâhını ve raflarını kaplayan toz bu kıyaslamayı ancak yüzeysel olarak kabul edilebilir kılıyordu. Yine de ciddi bir hüküm vermiyordu o dükkân hakkında, çünkü Bay Ramy ona hayatta yalnız olduğunu söylemişti, Ann Eliza da yalnız adamların tozla nasıl başa çıkılacağını bilmediklerinin farkındaydı. Onun neden hiç evlenmediğini, ya da öte taraftan, eğer evlendiyse dul olup olmadığını ve sevgili küçük çocuklarını kaybedip kaybetmediğini merak etmek oldukça meşgul ediyordu kafasını; hangi seçeneğin adamı daha ilginç kıldığını bilemiyordu Ann Eliza. Hangisi olursa olsun, hayatı mutlaka hüzünlüydü; Bay Ramy'nin akşamlarım büyük olasılıkla ne tarzda geçirdiğini de saatlerce düşünüyordu. Adamın dükkânın arka tarafında yaşadığını biliyordu, çünkü dükkâna girerken pis bir odayla dağınık bir yatak çarpmıştı gözüne; içeriye sinmiş soğumuş yağ kokusu da adamın olasılıkla yemeğini kendi pişirdiğini akla getiriyordu. Acaba çayını kaynatılmamış suyla mı yapıyor, diye düşündü Ann Eliza, adam çarşıya gittiğinde dükkânına kim göz kulak oluyor diye neredeyse kıskançlıkla kendi kendine sordu. Sonra da aklına onun ihtiyacı olan şeyleri, belki de Evelina'nın alışveriş ettiği pazardan alabileceği geldi, Bay Ramy ile kız kardeşinin, aralarındaki bağın hiç bilincinde olmadan hep karşılaşıyor olabilecekleri düşüncesiyle büyülendi. Düşüncelerinde ne zaman bu evreye gelse, Ann Eliza gizlice saate bir göz atardı, onun gürültülü, kesik tiktakları kendi varlığının en gizli yerinin bir parçası olmaktaydı.

Uzun saatler süren bu düşünmelerin ektiği tohumlar, sonunda, bir sabah Evelina'nın yerine pazara gitme yönündeki gizli arzuda filizlendi. Bu amaç Ann Eliza'nın düşüncelerinin yüzeyine çıkınca, irkilip kaçındı böyle düşünmekten. Onun saf ruhunda daha önce hiç bu kadar ikiyüzlülüğe bulanmış bir plan oluşmamıştı. Böyle bir adım atmayı nasıl aklından geçirebilirdi? Hem ("hem" derken sesinin kırıldığını anlayacak kadar mantıklı biri değildi) bulacağı hangi mazeret kız kardeşinin merakını

uyandırmazdı? Bu ikinci sorudan kolaylıkla üçüncüye inebiliyordu: Gitmeyi ne kadar çabuk becerebilirdi?

Genellikle pazara gittiği gün, boğazı ağrıyarak uyanan Evelina gerekli bahaneyi sağlamış oldu. Günlerden cumartesiydi ve pazar günleri biftek yediklerinden pazara gitmemek olmazdı. Evelina’nın boğazına eski bir çorap saran Ann Eliza'nın kasaba kadar gideceğini bildirmesi çok doğal oldu.

"Ah, Ann Eliza, seni kandırırlar," diye sızlandı kız kardeşi.

Ann Eliza gülümseyerek bu suçlamayı bir kenara itti, birkaç dakika sonra, odayı topladıktan ve dükkâna son kez göz attıktan sonra, telaştan birbirine dolanan parmaklarla bonesini bağladı.

Nemli ve soğuk bir sabahtı, gökyüzü, güneşe geçit vermeyen gri bulutlarla kaplıydı, tek tük kar serpiştiriyordu. Sabahın erken ışığında sokak en sefil, en bakımsız görünümündeydi; ama kendisinin sorumlu olmadığı hiçbir dağınıklığı kendisine pek dert etmeyen Ann Eliza'nın gözüne sokak çok sevimli göründü.

Birkaç dakika yürüdükten sonra Evelina'nın alışveriş ettiği çarşıya geldi, eğer yaşadığı bölgeyi bir parça tanımışsa Bay Ramy de ihtiyaçlarını burada karşılıyor olmalıydı.

Patates sandıklarının ve pörsük balıkların arasından geçen Ann Eliza, dükkânda arka tarafta durmuş et kesen, önlüğü kanlanmış kasaptan başka kimseyi bulamadı.

Balık pulları, kan ve talaşların oluşturduğu mozaiğin arasından adama yaklaşırken kasap satırını bir kenara bıraktı ve sempatik sayılacak bir sesle, "Kız kardeş hasta mı?" diye sordu.

"Ah, pek değil, soğuk almış," diye yanıtladı Ann Eliza, sanki Evelina'nın hastalığı numaraymış gibi suçluluk duyarak. "Her zamanki gibi biftek istiyoruz, lütfen. Kız kardeşim dedi ki, sanki kendisi gelmiş gibi bana iyi yerinden verecekmişsiniz," diye ekledi çocuksu bir içtenlikle.

"Ah, sorun değil." Kasap sırıtarak satırını eline aldı. "Kız kardeşiniz etin iyi dilimini kasaplar kadar iyi biliyor," dedi.

Biraz sonra, diye düşündü Ann Eliza, biftek kesilip paketlenmiş olacak ve hayal kırıklığı içinde eve dönmekten başka çaresi kalmayacaktı. Elinden geldiğince sohbet ederek kasabın işini geciktirmeye çalışmayacak kadar

utangaç biriydi, ama eski moda bone ve manto giymiş sağır bir yaşlı hanımın yaklaşması aradığı fırsatı verdi ona.

"Önce hanımın işini görün," diye fısıldadı. "Benim acelem yok."

Kasap yeni müşterinin yanına gitti, dükkânın arka tarafında heyecandan titreyen Ann Eliza, yaşlı hanımın ciğerle domuz pirzolası arasında kararsız kalmasının büyük olasılıkla sonsuza

kadar uzayacağını gördü. Kolunda sepetle içeri giren al yanaklı bir İrlandalı kız kadının konuşmasını böldüğünde onun kararsızlığı hâlâ sürüyordu. Yeni gelen müşteri bir anlık bir dikkat dağılmasına neden oldu, o gittikten sonra belli ki sözünün bölünmesine profesyonel bir masalcı gibi müsamaha göstermeyen yaşlı hanım, karmaşık siparişinin ta başına dönmekte ısrar etti, hevesle kasabın hakemliğine başvurarak domuzla ciğerin görece yararlarını yeniden tartıp biçti. Ama kadının kararsızlığı bile, iki ya da üç yeni müşterinin sözünün arasına girmesi bile işe yaramadı, çünkü dükkâna gelenler arasında Bay Ramy yoktu; daha fazla orada kalmaya utanan Ann Eliza istemeye istemeye bifteğini aldı ve artan kar yağışı altında eve döndü.

Parlak olmayan muhakeme gücüyle bile umutlarının ne kadar boş olduğunu anlayabiliyordu, hayal kırıklığının eylemlerimize tuttuğu berrak ışık altında, nasıl da budalalık edip Bay Ramy'nin, o pazara gitse bile, kendisiyle aynı gün ve aynı saatte gideceğini varsayabildiğim düşündü.

Daha başka bir olayın yaşanmadığı renksiz bir hafta geçirdiler. Eski çorap Evelina'nın boğazına iyi geldi, Bayan Hawkins de bir-iki kez uğrayıp bebeğinin dişlerinden söz etti; sürfile yapılacak yeni siparişler alındı, karpuz kollu hanımefendiye de Evelina bir bone sattı. Meydan'ın sakinlerinden olan karpuz kollu hanımefendi -adını bir türlü öğrenememişlerdi, çünkü paketlerini evine hep kendisi taşıyordu- o civardaki en saygın ve ilginç kişiydi. Gençççeydi, zarifti (ona taktıkları ad bunu ima ediyordu), tatlı tatlı, hüzünle gülümsüyordu, bunun için onun hakkında epeyce hikâye uydurmuşlardı; ama kasabaya dönüşü haberi bile -o yıl ilk kez görünmüştü ortalıkta- Ann Eliza'nın ilgisini çekmeyi başaramadı. Bir zamanlar saatlerini doldurmaya yeten bütün o küçük gündelik olaylar şimdi ona son derece önemsiz görünüyordu; ağır işlerle geçirdiği uzun yıllar boyunca ilk kez hayatının yavanlığına isyan etti. Evelina'nın bu tür hoşnutsuzluk krizleri normaldi, açıkça ortaya koymaktan çekinmezdi, Ann Eliza bunlara hâlâ gençliğin ayrıcalıklarından biri olarak bakıyordu. Hem

Evelina'nın böyle kısıtlı bir hayatta sararıp solmasını Tanrı istememişti: Aslında onun evlenip çocuk doğurması gerekiyordu, pazar günleri ipekli giymesi, bir Kilise cemaatinin içinde önde gelen bir yeri olması gerekiyordu. Bugüne kadar karşısına bir fırsat çıkmamıştı; hırslarına rağmen, özenle taranmış saçlarına rağmen o da Ann Eliza kadar gölgede kalmış, kimse tarafından istenmemişti. Ama abla, kendi kaderini uzun zaman önce kabullenmiş olsa da Evelina'nınkini asla kabul etmemişti. Bir zamanlar, pazar okulunda öğretmenlik yapan hoş bir genç adam Evelina'yı çekinerek birkaç kez ziyaret etmişti. Bu, uzun yıllar önceydi, sonra genç adam hızla ortadan kaybolmuştu. Onun giderken Evelina'nın hayallerinden birini de yanında götürüp götürmediğini Ann Eliza hiçbir zaman öğrenememişti; ama onun gösterdiği ilgi, kız kardeşini nefis olasılıklarla sarıp sarmalamıştı.

O günlerde Ann Eliza kendine acımayı aklından bile geçirmemişti; Evelina'nın kişisel hakkı olduğunu düşünüyordu bunun, tıpkı özenle kıvrılmış saçları gibi. Ama artık yıllarca Evelina'ya sunduğu ilginin bir kısmım kendine çevirmeye başlıyordu. Sonunda, kendisine ait yitirilmiş bazı fırsatları diriltmenin hakkı olduğunu görüyordu; ve bu tehlikeli örnek bir kez ortaya konduktan sonra o yitirilmiş fırsatlar Ann Eliza'nın zihnine üşüşmeye başladı.

Ann Eliza'nın dönüşümünün tam bu aşamasında Evelina bir akşam başını işinden kaldırıp ansızın, "Aman, durmuş!" dedi.

Diktiği kahverengi merinos kumaşından gözlerini kaldıran Ann Eliza, kız kardeşinin bakışlarım izleyerek odanın karşı tarafına baktı. Bir pazartesi günüydü, saati hep pazar günleri kurarlardı.

"Dün kurduğuna emin misin Evelina?" diye sordu.

"Adım gibi eminim. Bozulmuş olmalı. Gidip bakayım."

Evelina sürfile yapmakta olduğu şapkayı elinden bıraktı, saati raftan aldı.

"işte, biliyordum! Sımsıkı kurulu... Acaba ne oldu ona Ann Eliza?"

"Hiç bilmiyorum," dedi ablası, saati yakından incelemeden önce gözlüğünü temizlerken.

İki kadın kaygıyla saate eğilip sallayıp döndürdüler onu, sanki yaşayan bir şeyi canlandırmaya çalışıyorlardı; ama ellerinin altındaki saat tepkisiz kaldı, sonunda Evelina için çekerek bıraktı onu elinden.

"Sanki bir şey ölmüş gibi, değil mi Ann Eliza? Oda ne kadar sessiz!"

"Sahiden, öyle değil mi?"

"Onu ait olduğu yere koyayım," diye devam etti Evelina, ölünün arkasından son görevini yerine getiren biri gibi. "Ve sanırım," diye ekledi, "yarın bir koşu Bay Ramy'nin dükkânına gidip tamir edebilir mi diye bir bakacaksın."

Ann Eliza'nın yüzü alev alevdi. "Ben... evet, sanırım gitmem gerekecek," diye kekeledi, yere yuvarlanan bir makarayı kaldırmak üzere eğilirken. Birden hızlanan kalbi, alpaka yününden giysisinin daracık göğsünün dikişlerini zorluyordu, her iki şakağındaki damarlar zonkladı.

O gece, Evelina uyuduktan çok sonra, Ann Eliza alışık olmadığı o sessizlikte uyanık yattı, o bozuk saat, dakikaları yüksek sesle bildirmiş olsaydı yakınlığını bu kadar hissettirmezdi.

Ertesi sabah, huzursuz bir rüyadan uyandı, saati Bay Ramy'nin dükkânına götürdüğünü, ama adamın da dükkânın da ortadan kaybolduğunu görmüştü; bütün gün işleriyle meşgul olurken bu rüyanın anısı canını sıktı.

Yemeklerini yer yemez Ann Eliza'nın saati alıp tamir edilmek üzere götürmesini kararlaştırmışlardı; ama daha masadan kalkmadan üzerine sayısız iğne saplı siyah önlüklü miyop bir küçük kız bağıra bağıra içeriye daldı: "Ah, Bayan Bunner, Tanrı aşkına! Bayan Mellins yine bayıldı!"

Bayan Mellins üst kattaki terziydi, miyop kız da onun küçük çıraklarından biri.

Ann Eliza yerinden fırladı: "Hemen geliyorum. Evelina çabuk, kordiyali ver."

iki kardeş, bir vişne likörü şişesine bu örtmece adı takmışlardı, büyükannelerinden kalan bir düzine şişeden sonuncusuydu, bu tür acil durumlara karşı dolaplarında kilitli tutuyorlardı onu. Ann Eliza elinde kordiyalle hemen miyop kızın arkasından üst kata koştu.

Bayan Mellins'in "nöbeti" Ann Eliza'yı neredeyse iki saat alıkoyacak kadar ciddiydi, boşalmış kordiyal şişesini alıp yeniden aşağı indiğinde karanlık çökmüştü. Dükkân her zamanki gibi boştu, Evelina arka odada, sürfile makinesinin başındaydı. Ann Eliza terziyi kendine getirmek için gösterdiği çabanın etkisinden hâlâ çıkamamıştı, ama kafası ne kadar meşgul

olsa da odaya girer girmez hâlâ rafta, bıraktığı yerde duran saatin gürültülü tiktakları onu şaşırttı.

"Çalışıyor bu!" dedi soluk soluğa, Evelina Bayan Mellins'in nasıl olduğunu soramadan. "Kendi kendine mi çalışmaya başladı?"

"Yo, saatin kaç olduğunu bilemeden oturamadım, onun çalışmasına öyle alışmışım ki; sen yukarı çıkar çıkmaz Bayan Hawkins uğradı, ben de ona dükkâna göz kulak olmasını söyledim. toparlanıp Bay Ramy'nin dükkânına koştum. Saatin bir şeyi olmadığı anlaşıldı, sadece mekanizmasına toz kaçmış, Bay Ramy bir dakikada düzeltti onu, ben de alıp geldim. Tekrar çalıştığım duymak ne güzel, değil mi? Ama şimdi bana Bayan Mellins'i anlat, çabuk!"

Bir an hiçbir şey söyleyemedi Ann Eliza. Fırsatı kaçırdığını öğrenene kadar ona ne kadar umut bağladığını anlayamamıştı. Şimdi bile o saatçiyi görmeyi bu kadar çok arzulamasının nedenini bilemiyordu.

Sanırım benim başıma hiçbir şey gelmediğinden, diye düşündü, karşılarına çıkan her fırsattan Evelina'yı yararlandıran kadere imrenerek. "Pazar okulu öğretmenini de Evelina almıştı," diye mırıldandı kendi kendine; ama feragat sanatında deneyim sahibiydi, belli belirsiz bir duraklamadan sonra terzi kadının "nöbeti"ni ayrıntılı olarak anlatmaya girişti.

Evelina'nın merakı uyanınca sorularının ardı arkası gelmezdi, Bayan Mellins'le ilgili soracakları bittiğinde akşam yemeği saati gelmişti; iki kız kardeş yemeğe oturduklarında Ann Eliza sonunda, "Demek sadece toz yüzündenmiş," deme fırsatı buldu.

Evelina, bu sözle Bayan Mellins'in kastedilmediğini hemen anlamıştı. "Evet, en azından Bay Ramy öyle düşünüyor," diye yanıtladı, hiç yadırgamadan kendine bir fincan çay koyarken.

"Sadece düşünüyor," diye mırıldandı Ann Eliza.

"Ama emin *değil*,"diye devam etti Evelina, dalgın dalgın çaydanlığı ablasına doğru iterken. "Bir şeyi, adının ne olduğunu unuttum, bozuk olabilirmiş. Her neyse, uğrayıp bakacağını söyledi, öbürsü gün, akşam yemeğinden sonra."

"Kim söyledi?" diye soludu Ann Eliza.

"Kim olacak, Bay Ramy tabii. Bence çok kibar bir adam, Ann Eliza. Hem kırkında olduğuna da inanmıyorum. Ama hakikaten hasta duruyor. Sanırım pek yalnız, o dükkânda bir başına. Bana öyle olduğunu anlatmak istedi ve nedense..." Evelina durup küçümsemesine başını salladı, "saat için uğrayacağını söylemesi bir bahane olabilir diye düşündüm. Ben tam dükkândan çıkarken söyledi bunu. Ne dersin, Ann Eliza?"

"Ah, ne bileyim ben." Kendini kurtarmak için Ann Eliza’nın elinden daha içtenlikli bir şey söylemek gelmemişti.

"Eh, herkesten daha zeki olduğumu iddia etmeyeceğim," dedi Evelina, elini bilinçli bir şekilde saçına götürürken, "ama bence Bay Herman Ramy, o daracık dükkânında bir başına kalmaktansa burada bizimle bir akşam geçirmekten memnun olur."

Evelina'nın kendine bu kadar güvenmesi Ann Eliza'yı rahatsız etti.

"Bence bir sürü arkadaşı vardır," dedi, neredeyse sertçe.

"Yo, arkadaşı yok. Hiç arkadaşı yok."

"Bunu da mı söyledi sana?" Sesindeki belli belirsiz istihzayı kendisi bile hissetti.

"Evet, anlattı," dedi Evelina, gülümseyerek gözlerini yere eğerken. "Biriyle konuşmaya can atıyor gibiydi... Hoş biriyle, demek istiyorum. Bence bu adam mutsuz, Ann Eliza."

"Bence de," çıktı ablanın ağzından.

"Üstelik kültürlü birine benziyor. Ben içeri girdiğimde gazete okuyordu. O küçücük dükkâna tıkıldığını düşünmek insanı üzmüyor mu, yıllarca Tiffany's'de çalıştıktan, saat bölümündeki en iyi adamlarından biri olduktan sonra?"

"Bütün bunları mı anlattı sana?"

"Evet, anlattı. Eğer durup dinleyecek zamamm olsaydı, eminim ki başından geçen her şeyi anlatacaktı bana. Bu adam yapayalnız, diyorum sana, Ann Eliza."

"Evet," dedi Ann Eliza.

Üçüncü Bölüm

İki gün sonra, Ann Eliza, yemeğe oturmadan önce Evelina'nın yakasının altına kızıl renkte bir kurdele bağladığını gördü; yemeklerini yedikten sonra, sofranın toplanmasıyla nadiren ilgilenen kardeşi bulaşıkları kaldırmak için telaşla yardıma girişti.

"Yemeklerin ortalıkta durmasından nefret ediyorum," diye homurdandı. "Her şeyi bir tek odanın içinde yapmak rahatsız edici değil mi?"

"Ah, Evelina, ben hep rahat ettiğimizi düşünmüştüm," diye itiraz etti Ann Eliza.

"Eh, rahat sayılırız; ama sanırım bir salonumuz olsaydı keşke, dememde de bir sakınca yok, değil mi? Her neyse, yatağı gizlemek için bir paravan alabiliriz belki."

Ann Eliza kızardı. Evelina'nın teklifinde nedense insanı mahcup eden bir taraf vardı.

"Daha fazlasını istersek elimizde olan da alınır diye düşünürüm hep," dedi çekinerek.

"Eh, her kim alırsa eline pek bir şey geçmez," diye yanıtladı onu Evelina bir kahkaha atarak, sofra örtüsünü çekip alırken.

Birkaç dakika sonra, dükkânın arka tarafındaki odaları yine her zamanki gibi kusursuz düzenine kavuşmuş, iki kız kardeş de lambanın yanına yerleşmişlerdi. Ann Eliza eline dikişini almıştı, Evelina da yapma çiçekler için hazırlık yapıyordu. İki kardeş bu ince işleri daha çok yaz aylarında rahat rahat yaparlardı; ama Evelina, kış boyunca karyolanın altında duran kutuyu bu akşam çıkarmış, parlak müslinden bir küme çiçek yaprağını önüne açıvermişti, sarı ercikler ve yeşil taç yapraklar ve tuhaf bir biçimde insanın aklına dişçilik sanatını getiren bir tepsi dolusu küçük alet.

Kardeşinin bu alışılmadık hareketi konusunda görüş belirtmedi Ann Eliza, belki de onun o akşam neden böyle zarif bir iş seçtiğini tahmin ediyordu.

Sokak kapısı tıklatılınca ikisi de başlarını kaldırdılar; ilk ayağa fırlayan Evelina oldu, "Sen otur," diye atıldı, "ben bakarım kim gelmiş diye."

Ann Eliza'nın oturmaya itirazı yoktu, işlediği bebek kıyafeti parmaklarının arasında titriyordu.

"Abla, Bay Ramy gelmiş, saate bakmaya," dedi Evelina, bir an sonra, yabancıların yanında hep yaptığı gibi heceleri uzata uzata konuşarak. Kısa boylu, sakallı, solgun yüzlü, paltosunun yakasını kaldırmış bir adam sert adımlarla odaya girdi.

Ann Eliza elindeki işi bırakıp ayağa kalktı. "Hoş geldiniz Bay Ramy. Gelmeniz büyük nezaket."

"Rica ederim, efendim." Sessiz harfleri söylerken Grimm yasasını uygulamaya meyilli olması, saatçinin hangi ulustan olduğunu ortaya koyuyordu, ama belli ki İngilizce konuşmaya alışkındı, ya da en azından Bunner kardeşlerin aşina olduğu özel lehçeye. "Dükkânımdan çıkan bütün saatlerin tatmin edici olduğundan emin olmalıyım," diye ekledi.

"Aa, ama biz tatmin olduk," diye ona güvence verdi Ann Eliza.

"Ama ben olmadım, biliyor musunuz efendim," dedi Bay Ramy gözlerini ağır ağır odanın içinde gezdirirken. "O saatin düzgün çalıştığını görene kadar da olmam."

"Paltonuzu alabilir miyim, Bay Ramy?" diye araya girdi Evelina. Ann Eliza'nın bu merasimi hatırlayacağına asla güvenemezdi.

"Teşekkür ederim, efendim," dedi adam, Evelina da onun eprimiş paltosunu ve eski püskü şapkasını alıp benzer durumlarda karpuz kollu hanımefendinin yapacağım düşündüğü hareketlerle bir iskemlenin üzerine bıraktı. Ann Eliza'nın toplumsal olma duygusu kabarmıştı, bir sonraki hareketin kendisinden gelmesi gerektiğini hissetti. "Oturmaz mısınız?" diye teklifte bulundu. "Kardeşim saati verir size, ama eminim ki doğrudur, siz tamir ettiğinizden beri harika çalışıyor zaten."

"Çok iyi," dedi Bay Ramy. Gülümserken dudakları aralandı, bir sıra sarımtırak diş göründü, aralarında bir-iki de boşluk vardı, ama bu görünüme rağmen Ann Eliza onun çok hoş bir gülümsemesi olduğunu düşündü. O gülümsemede, içine göçmüş yanakları ve fırlak gözlerindeki dokunaklılıkla

uyumlu dalgın ve barışçıl bir hava vardı. Bay Ramy lambayı eline alırken ışık çıkıntılı alnına, seyrek saçların kapladığı geniş kafasına vurdu. Elleri geniş ve solgundu, eklemleri boğum boğum, küt parmak uçları kirliydi; ama dokunuşu bir kadınınki kadar hafifti.

"Evet hanımlar, bu saat tamam," dedi.

"Size çok müteşekkiriz," dedi Evelina, ablasına bir göz atarak.

"Ah," diye mırıldandı Ann Eliza, bu uyarıya isteği dışında karşılık vererek. Nakış makasıyla birlikte belinde asılı olan bir deste anahtarın arasından birini seçti, dolabın anahtar deliğine soktu, vişne likörünü ve asma yapraklarıyla süslü üç tane eski moda kadeh çıkardı.

"Bu gece hava çok soğuk," dedi, "belki bir yudum alırsınız bu likörden. Uzun zaman önce büyükannemiz yapmıştı."

"Güzele benziyor," dedi Bay Ramy eğilerek, Ann Eliza da kadehlere içki koydu. Kendininkine ve Evelina'nınkine birkaç damla koydu, ama konuklarının kadehini ağzına kadar doldurdu. "Kardeşimle ben pek nadiren içki içeriz," dedi.

Her iki ev sahibesini de içine alan bir hareketle yeniden başını eğip selam veren Bay Ramy, vişne likörünü bir dikişte bitirdi ve mükemmel olduğunu söyledi.

O arada Evelina konuklarım rahatlatmak amacıyla, işinin başına dönmesi gerektiği havasına bürünüp nakışını eline almış, bir gül yaprağına biçim vermeye başlamıştı.

"Görüyorum ki yapma çiçeklerle meşgulsünüz efendim," dedi Bay Ramy, ilgiyle. "Çok hoş bir iş. Almanya'da bir hanım arkadaşım vardı, o da çiçek yapardı." Küt uçlu parmaklarından birini uzatıp çiçeğe dokundu.

Evelina hafifçe kızardı. "Sanırım siz Almanya'dan ayrılalı çok oldu?" dedi.

"Evet ya, uzun zaman oldu. Ben Amerika'ya geldiğimde daha on dokuz yaşındaydım."

Bundan sonra sohbetleri kesintisiz sürdü, sonunda Bay Ramy ırkına has miyop bakışlarla odayı gözden geçirip ilgili bir sesle, "Çok hoş bir eviniz var, gerçekten rahat görünüyor," dedi. Sesindeki özlemli tını Ann Eliza'yı nedense duygulandırmıştı.

"Ah, çok sade bir hayatımız var," dedi Evelina, ablasını çok etkileyen yapmacık bir soyluluk edasıyla. "Zevklerimiz çok mütevazıdır."

"Yine de çok rahat bir havası var buranın," dedi Bay Ramy. Patlak gözleri odanın ayrıntılarını rahatsız edici olmayan bir gıptayla içine alır gibiydi. "Keşke benim dükkânım da böyle güzel olsaydı; ama sanırım içinde yalnız yaşayınca hiçbir yer yuvaya benzemez."

Sohbetleri birkaç dakika daha böyle oradan oraya atlayarak devam etti, sonra belli ki kendisine güç gelen gitme eylemine girişmek için cesaretini toplayan Bay Ramy öyle ani kalkıp gitti ki daha kibar görüşmelere alışık olan birini bu davramş gerçekten şaşırtırdı. Ama Ann Eliza ile kardeşi adamın bu ani gidişini hiç de şaşırtıcı bulmadılar. Kalkıp gitmeye hazırlanırken kıvranıp durmak ve bunu kapıdan sessizce fırlayıp çıkmanın izlemesi, onların çevrelerinde öylesine alışıldık bir şeydi ki, eğer Bay Ramy vedasını herhangi bir şekilde süslemeye kalkmış olsaydı iki kardeş en az onun kadar mahcup olurlardı.

Bay Ramy gittikten sonra iki kardeş bir süre sessiz kaldılar; sonra yarım kalan çiçeğini bir kenara bırakan Evelina, "Gidip kapıyı kilitleyeyim"dedi.

Dördüncü Bölüm

Dükkânın sıkıcı gündelik işleyişi dayanılmaz derecede tekdüze, lambanın çevresinde geçirdikleri akşamlar yavan ve uzun, dikiş ve nakış makinelerinin usandırıcı eşliğinde her zamanki gibi ara sıra üç-beş söz etmek amaçsız geliyordu artık iki kardeşe.

Belki de o gergin hava dağılsın diye Evelina ertesi pazar Bayan Mellins'i akşam yemeğine çağırmayı önerdi. Bunner kardeşler en mütevazı konukseverlik konusunda bile savurganlık edecek durumda değildiler ama yılda iki ya da üç kez akşam yemeğini bir dostlarıyla paylaşabiliyorlardı; geçirmiş olduğu "nöbet" yüzünden hâlâ heyecan içinde olan Bayan Mellins de davet edebilecekleri en ilginç konuk gibi görünüyordu.

Üç kadın, nadiren sofraya gelen okkalı pasta ve tatlı turşularla zenginleşen yemeğe oturunca terzi kadının sert hatlı esmer yüzü, solgun tenli iki kardeşin arasında iyice belirginleşti. Bayan Mellins, parlak sarımtırak yüzlü, kıvırcık siyah saçlarının arasına yapma midye kabuğundan iğneler dolduran, ufak tefek bir kadındı. Giysisinin kollan modaya uygundu, bileklerinde yarım düzine metal bilezik tıngırdıyordu. Ağzından anekdotlar ve haykırışlar sel gibi akarken sesi de bilezikleri gibi tıngırtılıydı. Yuvarlak, kara gözleri bir akrobat gibi hızla iki kardeş arasında gidip geliyordu. Bayan Mellins'in başından hep şaşırtıcı serüvenler geçerdi ya da bunları başkalarından dinlerdi. Gece yarısı odasına giren bir hırsızın üstüne gitmişti (ama adamın odaya nasıl girdiği, ne aldığı ve hangi yolla kaçtığını terzi kadını dinleyenler hiçbir zaman anlayamazlardı); aldığı imzasız bir mektupta bakkalın (ki Bayan Mellins'in yüz vermediği bir hayranıydı), kendisine sattığı çaya zehir koyduğu yazıyordu; peşinde detektifler olan bir müşterisi vardı; bir başka müşterisi de -çok varlıklı bir kadındı- kleptomandı ve bir büyük mağazada yakalanmıştı; katıldığı bir ruh çağırma seansında yaşlı bir beyefendi kayınvalidesini karşısında canlanmış görünce kalp krizi geçirip ölmüştü; iki yangından geceliğiyle kurtulmuştu; birinci

dereceden kuzeninin cenazesinde cenaze arabasını çeken atlar kaçmış ve tabutu parçalamışlardı, şaşkın ailenin gözleri önünde terzi kadının akrabası insanların ortasına tepetaklak düşmüştü.

Kuşkucu bir gözlemci, genç Bayan Mellins'in serüvene olan meylini, ruhunu esas olarak Polis Gazetesi'nden ve *Fireside Weekly* dergisinden beslemesiyle açıklayabilirdi; ama genç kadın, bu tür imaların duyulmasının pek mümkün olmadığı ve insanın kanını donduran bir oyundaki başrolün çoktandır onun hakkı sayıldığı bir çevrede yaşıyordu.

"Evet," diyordu şimdi, Ann Eliza'ya empatiyle bakarken, "inanmayacaksınız Bayan Bunner, başkası bana söylese ben de inanmazdım, ama ben doğmadan bir yıl önce annem bir Çingene falcıya gitmiş, yeşil kafalı kadının olduğu Battery'de bir çadırda duruyormuş kadın, oysa babası annemi gitmemesi için uyarmış, bilin bakalım falcı anneme ne demiş? Şunları söylemiş tam olarak, annem öyle dedi: 'Doğacak çocuğun kız olacak, kapkara bukleli ve nöbetler geçirecek."

"Aman Tanrım!" dedi Ann Eliza, içinden kadına sempati duyarak.

"Daha önce nöbet geçirdiniz mi Bayan Mellins?" diye sordu Evelina.

"Evet, hanımefendi," dedi terzi kadın. "Hem nerede geçirdim, biliyor musunuz? Kuzinim Emma Mclntyre'nin düğününde, şu Jersey City'deki eczacıyla evlenen kuzinim, oysa annesi rüyasına girip buna pişman olacağını söylemiş, ama Emma'nın dediğine göre yaşayanlardan gereğinden çok nasihat almış, bir de rüyadaki görüntülerin dediklerini dinleyecek olursa ne yapacağını ne yapmayacağını iyice karıştırırmış; ama kocası içmeye başlamış, ilk çocuğundan sonra da kuzinim bir daha asla eskisi gibi olmamış. Eh, kilisede kibar işi bir düğün yaptılar, düğün alayındakilerle birlikte kilisede mihraba doğru yürürken ne gördüm dersiniz?"

"Ne?" diye fısıldadı Ann Eliza, iğnesine iplik geçirmeyi unutarak.

"Mihrabın üst basamağında bir tabut gördüm, Emma'nın ailesi episkopal, kilise düğünü yapılacaktı ona, ama damadın annesi kıyameti kopardı, nikâhı kıyacak rahibin durduğu yerin tam önüne kenarı altın simli, siyah kadife örtülü bir tabut koymuşlardı, üstünde de cenneti simgeleyen beyaz kamelyalar."

"Ne ola ki," dedi Evelina, ayağa kalkarken, "kapı vuruluyor"

"Kim olabilir?" diyerek ürperdi Ann Eliza, hâlâ Bayan Mellins'in halüsinasyonunun etkisi altındaydı.

Evelina kalktı, dükkânın içini aydınlatması için bir mum yaktı. Sokak kapısının kilidini açtığı duyuldu, içeri uzanan gece havası arka odanın samimi ortamını harekete geçirdi; sonra neşeli konuşmalar duyuldu, Evelina yanında Bay Ramy ile odaya döndü.

Ann Eliza'nın kalbi, fırtınalı denizdeki bir tekne gibi çalkalandı, terzi kadının meraklı gözleri hevesle odadakilerin yüzünde dolaştı.

"Tekrar uğrayayım demiştim," dedi Bay Ramy, ama belli ki Bayan Mellins'in oradaki varlığından huzursuz olmuştu. "Saat nasıl çalışıyor diye bir bakayım dedim," diye ekledi, yanaklarını içine göçüren gülümsemesiyle.

"Ah, çok güzel çalışıyor," dedi Ann Eliza, "ama yine de gelmeniz sevindirdi bizi. Bayan Mellins, sizi Bay Ramy ile tanıştırayım."

Terzi kadın başını geriye attı, lütfedip yabancı adamın varlığını tanırcasına gözlerini yere indirdi; Bay Ramy de mahcupça eğilerek selam verdi. İlk andaki sıkıntının ardından üç kadının bilincini yenilenmiş bir tatmin hissi doldurdu. Ara sıra akşamları ziyaretçileri olduğunu Bayan Mellins'in öğrenmesinden rahatsız olmamıştı iki kardeş, Bayan Mellins de en son dedikodusunu yeni birine anlatma fırsatı bulduğuna sevinmişti besbelli. Bay Ramy'ye gelince, beklendiğinden daha kolayca uyum sağladı duruma, akşam sofrasının artıkları hâlâ masadayken adamın odaya girmesine üzülmüş olan Evelina'nın yanakları, sofrayı toplamak için adamın iyi niyetle yaptığı teklif karşısında zevkten kızardı.

Sofra toplanınca Ann Eliza iskambil oynamayı önerdi; Bay Ramy gitmek üzere ayağa kalktığında saat gecenin on birini geçmişti. İlkine kıyasla bu sefer pek damdan düşer gibi olmamışta gidişi, bu yüzden Evelina kendi görgü kurallarına uygun davranarak, bir elinde mumla adamı sokak kapısına kadar geçirdi; o ikisi dükkâna girip gözden kaybolduklarında Bayan Mellins şakacı bir tavırla Ann Eliza'ya döndü.

"Bakın hele, Bayan Bunner," diye mırıldandı, uzaklaşan iki kişinin gittiği yöne doğru çenesini uzatarak, "kardeşinizin bir arkadaşı olduğundan haberim yoktu. Şuna bakın hele!"

İçinde bulunduğu dalgın mutluluk halinden uyanan Ann Eliza çekingen bakışlarım terzi kadına çevirdi.

"A, yanılıyorsunuz Bayan Mellins. Bay Ramy'yi pek tanıyor sayılmayız."

Bayan Mellins inanmazlıkla gülümsedi. "Siz öyle sanın Bayan Bunner. Bana kalırsa ilkbahar gelmeden buralarda bir düğün olur, gelinlik bana diktirilmezse gerçekten kırılırım. Ben kardeşinizi hep eteği aşağıya doğru genişleyen fırfırlı saten bir gelinlik içinde hayal etmiştim."

Ann Eliza yanıt vermedi. Yüzü bembeyaz kesilmişti, kız kardeşi odaya girerken araştıran gözlerle baktı ona. Evelina'nın yanakları kızarmıştı, mavi gözleri ışıldıyordu; ama kardeşinin başının cilveli bir edayla yana eğilmesi, Ann Eliza'ya ne yazık ki geri çekik çenesinin zayıflığını vurguluyor gibi geldi. Ann Eliza ilk kez kardeşinin güzelliğinde bir kusur buluyordu, istençsizce yaptığı bu eleştiri, gizli bir sadakatsizlik gibi irkiltti onu.

O gece, ışığı söndürdükten sonra, dua ederken, abla, her zamankinden uzun kaldı dizlerinin üstünde. Karanlık odanın sessizliğinde, kısacık goncalanmaları günlerine gelip geçici bir tazelik katmış olan bazı hayalleri ve arzuları feda etmekteydi. Bay Ramy'nin ziyaretlerinin, Bayan Mellins'in öne sürdüğü dışında nedenleri olabileceğini nasıl varsayabildiğine şaşırıyordu şimdi. Saatin nasıl işlediğiyle ansızın ilgilenmeye karar vermesi, aklına Evelina'yı ilk görüşünde gelmemiş miydi? Evelina'nın cazibesi dışında onu ziyaretini tekrarlamaya yönelten ne olabilirdi ki? Keder, Ann Eliza'nın hayallerinin incecik dokusuna tuttu meşalesini, Ann Eliza, yüreğini sağlam tutup o hayallerin yanıp kül olmalarını seyretti; sonra, hakkından feragat etmenin verdiği buz gibi hazla dizlerinin üzerinde doğruldu, uyumakta olan Evelina'nın saç kıvırma tokalarına bir öpücük kondurdu ve yatağa, onun yanına girdi.

Beşinci Bölüm

Sonraki aylarda Bay Ramy'nin ziyaretleri gitgide sıklaştı. Her pazar akşamı uğramayı âdet edindi, hafta arasında da ara sıra, iki kız kardeş tam lambanın yanında, işlerinin başına otururlarken bir bahane bulup haber vermeksizin kapılarını çalıyordu. Ann Eliza, Evelina'nın her akşam yemekten önce kırmızı kurdelesini takmaya özen gösterdiğini fark etti, ayrıca dikkatle yıkanmış bir parça dantelle, Ann Eliza'nınkinden bir yıl sonra alındığı için hâlâ yeni dedikleri siyah ipeklisini onardığım da görmüştü.

Kardeşlerle samimileştikçe daha az konuşur olmuştu Bay Ramy, iki kardeş yanakları kızararak ona pipo içme ayrıcalığı tanıdıklarında Bay Ramy düşüncelere dalarak uzun suskunluklara gömülmeye başladı, ama onun bu hali ev sahiplerinin hoşuna gidiyordu. Onca yıl küçük, kadınsı kuşkularla ve üzüntülerle titreşmiş bir havada, o sakin erkek varlığının verdiği duyguda hem moral verici hem de yatıştırıcı bir şey vardı. Kararsız kaldıklarında iki kardeş birbirlerine, "Geldiğinde Bay Ramy'ye sorarız," demeye başladılar. Onun kararını -ne olursa olsun-kendilerini bütün sorumluluklardan kurtaran mütevekkil bir hevesle kabul ediyorlardı.

Bay Ramy piposunu ağzından çekip o da onlara içini açınca iki kardeş, duydukları sempatinin şiddetiyle neredeyse acı çekiyorlardı. Eski yıllarda Almanya'daki mücadelelerinin, son yıllardaki şanssızlıklarının nedeni olan uzun hastalığının hikâyesini hayranlıkla paylaşarak dinliyorlardı. Ateşi çıktığında ona bakan Bayan Hochmüller'in adı adamın biyografik monologlarında ne zaman geçse, saygı dolu iç çekişlerle ve kızların içlerine saplanan bir kıskançlık sancısıyla karşılanıyordu; bir keresinde iki kardeş baş başayken Evelina ansızın, kimsenin adını anmadan, "Acaba nasıl biri?" diyerek Ann Eliza'nın alnının duyarlılıkla kızarmasına neden olmuştu.

İlkbahar yaklaşırken bir gün, artık postacı ya da sütçü kadar hayatlarının bir parçası haline gelmiş olan Bay Ramy, cesaretini toplayıp, ertesi akşam Chickering Hall'de yapılacak olan bir stereoptikon sergisine kendisiyle birlikte gelmelerini teklif etti.

Soluk soluğa dudaklarından zevkle çıkan ilk "Ah!"ı, karşılıklı danışmayla geçen bir sessizlik izledi, sonunda Ann Eliza sessizliği bozdu: "Bay Ramy ile senin gitmen iyi olur Evelina. Sanırım gece dükkândan ikimiz birden ayrılmamalıyız."

Nezaketin gerektirdiği itirazlardan sonra Evelina ablasının fikrine katıldı, ertesi günü beyaz bir bonenin kenarlarını kendi elinden çıkan unutma-beni çiçekleriyle süslemekle geçirdi. Ann Eliza mozaik broşunu verdi, annelerinden kalan bir kaşmir eşarp, keten örtüsünden çıkarıldı ve böylece süslenen Evelina yanakları kızararak Bay Ramy ile birlikte gitti, ablası ise sürfile makinesinin başındaki yerini aldı.

Saatlerdir yalnızmış gibiydi Ann Eliza, bu yüzden Evelina'nın kapıyı tıklattığını duyduğunda saatin henüz on buçuk olduğunu görünce şaşırdı.

Yine geri kalmış olmalı, diye düşündü kız kardeşi girsin diye kapıyı açmaya giderken.

Son derece ilginç bir akşam geçirmişti Evelina, Berlin'in birkaç çarpıcı stereoptikonu Bay Ramy'ye doğduğu kentin güzelliklerinin iyice tadını çıkarma fırsatı vermişti.

"Bütün bunları bana göstermekten zevk alacağını söyledi!" dedi Evelina, Ann Eliza'nın gözleri, ışıldayan yüzüne dikiliyken. "Hiç bu kadar saçma bir şey duydun mu? Ne yana bakacağımı bilemedim."

Ann Eliza kardeşinin bu açıklamasını duygudaş bir mırıltıyla karşıladı.

"Bonem yakışmış değil mi?" diye devam etti Evelina, sözü saptırarak, şifoniyerin üstündeki çatlak aynada kendisine bakarken.

"Çok hoşsun," dedi Ann Eliza.

İlkbahar, kuşkucu New Yorklu'ya sertleşen rüzgârıyla, etrafı kaplayan tozla kendini su götürmez biçimde hissettiriyordu ki bir gün akşam yemeği saatinde Evelina arka odaya elinde bir demet fulyayla girdi.

Ann Eliza'nın soran gözlerine bakıp "Budalalık ettim işte," dedi, "ama elimde değildi, aldım onları. Sanki hemen güzel bir şeye bakmam gerekiyormuş gibi hissettim."

"Ah, kardeşim," dedi Ann Eliza, titreyerek, sempatiyle. Evelina'nın durumunda olanlara özel bir hoşgörü gösterilmesi gerektiğini hissediyordu, çünkü o sözcüklerin ifşa ettiği gibi kendisinin de bu türlü gizemli arzulara kapıldığı olmuştu.

O arada Evelina kırık porselen vazodaki bir demet kurumuş otu çıkarmış, onların yerine, pürüzsüz saplarının ve bıçağı andıran yapraklarının üzerinde parmaklarını gezdirerek fulyaları koyuyordu.

"Ne kadar güzeller, değil mi?" diye sorup duruyordu çiçekleri yıldızsı bir daire şeklinde bir araya getirirken. "Tıpkı ilkbahar gelmiş gibi buraya, öyle değil mi?"

Ann Eliza, Bay Ramy'nin o akşam geleceğini hatırladı.

Bay Ramy geldiğinde çiçek açan her şeyi gören Alman gözleri hemen fulyalara dikildi.

"Ne kadar güzeller, değil mi?" dedi. "Tıpkı ilkbahar gelmiş gibi buraya, öyle değil mi?"

"Öyle, değil mi?" diye bağırdı Evelina, ikisinin aynı düşüncede olması onu heyecanlandırmıştı. "Ben de ablama bunu söylüyordum."

Ann Eliza birden ayağa kalkıp odanın öbür tarafına gitti; bir gece önce saati kurmadığını hatırlamıştı. Evelina masada oturuyordu, fulyalar Bay Ramy ile arasında zarifçe duruyordu.

"Ah," diye mırıldandı Evelina, dalgın gözlerle, "şu dakikada kalkıp kent dışında bir yere gitmeyi ne kadar isterdim, yeşil ve sakin bir yere. Sanki kente bir gün daha tahammül edemeyecek gibiyim." Ama Ann Eliza onun çiçeklere değil de Bay Ramy'ye bakmakta olduğunu fark etti.

"Bir pazar günü Central Park'a gidebiliriz sanırım," diye önerdi konukları. "Bayan Evelina, hiç gider misiniz oraya?"

"Yo, pek sık gitmeyiz; en azından epeydir gitmedik." Bu düşünceyle yüzü aydınlandı Evelina'nın. "Ne kadar hoş olurdu, değil mi Ann Eliza?"

"Evet, tabii," dedi ablası, koltuğuna dönerken.

"Eh o zaman gelecek pazar gidelim öyleyse," diye devam etti Bay Ramy. "Bayan Mellins'i de davet ederiz, böylece hoş bir grup oluruz."

O gece Evelina soyunurken vazodan bir fulya aldı, gösterişli bir hareketle dua kitabının sayfalarının arasına yerleştirdi. Gizlice onu gözleyen Ann

Eliza, Evelina'nın seyredilmekten rahatsız olmadığını fark etti, kardeşinin hareketini algılaması, bu hareketin önemini nedense büyütüyor gibiydi.

Pazar sabahı gök mavi, hava ılıktı. Bunner kardeşler her pazar kiliseye giderlerdi, ama bu sefer dua kitaplarını etajerin üzerinde bıraktılar, saat on olduğunda eldivenlerini ve bonelerini takmış olarak Bayan Mellins'in gelip kapıyı çalmasını bekliyorlardı. Bayan Mellins çok geçmeden kara kehribardan pullarını ve payetlerini ışıldatarak göründü, penceresinin altına sinmiş genç bir adam gördüğü, sonunda şafak vakti suç ortağının ıslık çalıp bu adamı çağırdığı masalını anlattı; hemen sonra Bay Ramy de geldi, saçlarını her zamankinden daha da özenli taramıştı, iri elleri oğlak derisinden zeytin yeşili eldivenler içindeydi.

Küçük grup en yakındaki tramvaya yöneldi, bilet ücretlerini Bay Ramy'nin ödemek istediğini anlayan Ann Eliza’nın kalbi minnettarlık ve mahcubiyet karışımı bir duyguyla çırpındı. Başlangıçtaki bu eli açıklığın arkasını da getirdi Bay Ramy; kadınları Mall'dan ve Ramble'dan geçirdikten sonra önlerine düşüp onları rustik bir restorana götürdü ve yine masrafı üstlenerek süt ve limonlu kek ısmarladı.

Sonra gezintilerine devam ettiler, tatile alışık olmayan insanların ağır adımlarıyla yoldan yola geçtiler; çiçek açan çalılıkların arasından, mor acıçiğdemlerle dolu yeşil yamaçların eteğinden, hor çiçeklerinin ansızın parlayan güneş gibi kapladığı kayaların altından yürüdüler. Çevresindeki her şey yeni ve mucizevi bir biçimde sevimli görünüyordu Ann Eliza’nın gözüne; ama duygularını kendine saklıyor, gölgeli kaya çıkıntılarının altındaki ciğerotlarının karşısında çığlık atmayı kardeşine, karşılaştıkları kişilerin olası hikâyelerini de bitkilerden çok insanların dünyasıyla ilgilenen Bayan Mellins'e bırakıyordu. Bütün yolları gezintiye çıkanlar doldurmuş, bebek arabaları tıkamıştı. Bayan Mellins'in sürüp giden yorumları, kendi halindeki ailelere ve etraflarında hoplayıp zıplayan çoluk çocuklarının üstüne korkunç olasılıkların pırıltısını saçıyordu.

Ann Eliza hayatla ilgili böyle yorumlamalar yapacak havada değildi, ama Bayan Mellins'in salt kendisine arkadaşlık etsin diye davet edildiğini bildiğinden terzi kadının yanından ayrılmadı, Bay Ramy'nin önden Evelina ile birlikte yürümesine olanak verdi, içinde bulunduğu durumun heyecanıyla gayrete gelen Bayan Mellins, gitgide daha da daldan dala atlayarak konuştu, durup dinlenmeden konuşması ve kalabalığın çiçek dürbünü gibi dönüp durması Ann Eliza'yı tam anlamıyla sersemletti.

Dükkânda terlikle kolayca hareket etmeye alışkın ayakları, yabancısı olduğu yürüme çabasıyla ağrıdı, kulakları da terzi kadının şamatalı hikâyeleriyle; ama bedenindeki her bir sinir ucu Evelina'nın neşesini hissediyordu, Ann Eliza kendi yorgunluğunun bu neşeyi engellememesine kararlıydı. Ne var ki Bayan Mellins'in, önlerinde yürüyen çifte fırlattığı anlamlı bakışlar karşısında onun cesareti bile kırıldı. Ann Eliza, Evelina'nın mutluluğuna göz yumabilirdi, ama bunu başkalarının yapmasına onay veremezdi. Sonunda Evelina'nın ayakları da pes etti, arkasına dönüp artık eve gitme zamanının geldiğini söyledi. Pembe yüzü yorgunluktan solmuştu ama gözleri ışıl ışıldı.

Eve dönüşleri Ann Eliza’nın belleğinde bir karabasan gibi yer etti. Evlerine dönen kalabalık, atlı arabaları tıka basa doldurmuştu, on iki arabanın kalkıp gitmesini beklediler, sonunda bindikleri araba zaten doluydu. Ann Eliza o güne kadar kendisini hiç bu kadar yorgun hissetmemişti. Bayan Mellins'in gevezelikleri bile tükendi, siyah derili bir kadınla yüzü çiçek bozuğu bir adamın arasına sıkıştılar, araba bakımsız bir caddeden geçip inecekleri köşebaşına doğru sarsıla sarsıla ilerlerken sessizce oturdular. Evelina ile Bay Ramy arabanın ön tarafında yan yana oturdular, Ann Eliza unutmabeni çiçekli boneyle saatçinin paltosunun parlak yakasını bir görüp bir kaybediyordu; ama küçük grup sokaklarının köşesinde arabadan inince kalabalık onları tekrar bir araya getirdi, yorgun çocuklar gibi çabasız bir sessizlik içinde Bunner kardeşlerin oturduğu bodrum katına doğru yürüdüler. Bayan Mellins ile Bay Ramy kendi yollarına gitmek üzere ayrılırlarken Evelina son bir çabayla gülümsedi; ama Ann Eliza evlerinin eşiğinden sessizce geçti, küçük dükkândaki sessizliğin yatıştırıcı iki kol gibi kendisine uzandığını hissediyordu.

O gece uyuyamadı; ama kardeşinin yanında buz gibi ve kaskatı yatarken birden Evelina'nın kollarının bedenini bastırdığını hissetti, "Ah, Ann Eliza, harikaydı, değil mi?" diye fısıldadığım duydu.

Altıncı Bölüm

Parktaki pazar gezmelerinin üzerinden dört gün geçmiş, Bunner kardeşler Bay Ramy'den hiç haber alamamışlardı. İlk başta ikisi de hayal kırıklığını ve kaygısını öbürüne belli etmedi; ama beşinci sabah, duygularına hep ablasından önce kapılan Evelina ağzına götürmediği çayını bırakırken, "Artık o parayı çıkarsan iyi olur sanırım, Ann Eliza," dedi.

Ann Eliza onun ne demek istediğini anlayıp kızardı. İki kardeş oldukça verimli bir kış geçirmişler ve zahmetle artan birikimleri artık iki yüz dolar gibi oldukça iyi bir miktara ulaşmışta; ama bu alışılmamış bolluk karşısında duyabilecekleri tatmin hissine, Bayan Mellins'in, birikimlerini yatırdıkları banka hakkında tatsız söylentiler dolaştığı yönündeki ifadesi gölge düşürmüştü. Bayan Mellins'in gereksiz yere paniğe kapılan biri olduğunu biliyorlardı, ama kadının tekrarlana tekrarına güç kazanan sözleri Ann Eliza'nın huzurunu öylesine kaçırmıştı ki, gece yarısı uzun uzun düşünüp taşındıktan sonra iki kardeş Bay Ramy'ye akıl sormaya karar verdiler; evin reisi olarak bu görevi Ann Eliza üstlendi. Kendisine başvurulan Bay Ramy terzi kadının söylediklerini doğrulamakla kalmadı, kuşkulu bankanın verdiğinden daha yüksek oranda faiz verecek güvenli bir yatırım yeri bulmayı da önerdi. Ann Eliza, önerilen bu değişikliği Evelina'nın ima etmiş olduğunu anladı.

"A, tabii, neden olmasın," dedi Ann Eliza. "Bay Ramy dedi ki bizim yerimizde olsaymış, parasını orada gereğinden bir gün bile fazla tutmazmış."

"O bunu söyleyeli bir hafta oldu, " diye hatırlattı Evelina.

"Biliyorum, ama bana öteki yatırım yeri hakkında kesin bilgi edinene kadar beklememi söyledi, o günden beri de onu görmedik."

Ann Eliza'nın sözleri, ikisinin ortak korkusunu dile getirdi. "Acaba başına ne geldi?" dedi Evelina. "Hasta değildir, değil mi?"

"Ben de merak ediyordum," dedi Ann Eliza; iki kardeş başlarını tabaklarına eğdiler.

"O parayı zaman geçirmeden bir şey yapmalısın bence," diye yineledi Evelina.

"Evet, böyle yapmam gerektiğini biliyorum. Benim yerimde olsaydın sen ne yapardın?"

"Senin yerinde olsaydım," dedi kardeşi üstüne basa basa, yanakları kızararak, "hemen gidip Bay Ramy hasta mı diye bakardım. *Sen* gidebilirsin."

Bu sözler Ann Eliza'nın yüreğine bıçak gibi saplandı. "Evet, doğru," dedi.

"Eğer gerçekten hastaysa arkadaşça bir hareket olur. Senin yerinde olsaydım bugün giderdim," diye devam etti Evelina; Ann Eliza da akşam yemeğinden sonra gitti.

Giderken boyacıya uğrayıp bir paket bıraktı, bu işi bitirdikten sonra Bay Ramy'nin dükkânına yöneldi. Hayatında kendini hiç bu kadar yaşlı, umutsuz ve basit hissetmemişti. Evelina'nın bir aşk mesajını götürmekte olduğunu biliyordu ve bunu bilmesi damarlarındaki genç kanın son damlasını da kurutuyor, bütün geçkin bakire utangaçlığını da alıp götürüyordu; saatçinin kapısının tokmağım çevik ve huzurlu bir tavırla çevirdi.

Ama içeri girerken kalbi titremeye başladı, çünkü Bay Ramy'nin yüzü ellerinin arasında, tuhaf bir keyifsizlik içinde tezgâhın arkasında oturmakta olduğunu görmüştü. Kapının tokmağının tıkırtısını duyunca Bay Ramy yavaş yavaş başım kaldırdı, donuk bakışlarını Ann Eliza'ya dikti. Ann Eliza bir an adamın kendisini tanımadığını düşündü.

"Hastasınız siz!" diye bağırdı Ann Eliza; sesi, adamın aklını başına getirmiş gibiydi.

"A, Bayan Bunner'mış!" dedi Bay Ramy, alçak, boğuk bir sesle; ama kalkmaya davranmadı, Ann Eliza onun yüzünün renginin atmış olduğunu fark etti.

"Hastasınız," diye ısrar etti, onun yardıma ihtiyacı olduğunun açıkça belli olması yüreklendirmişti kızı. "Bay Ramy, bize haber vermemeniz doğrusu hiç hoş bir hareket değil."

Adam ona donuk gözlerle bakmaya devam etti. "Hasta değilim," dedi, "En azından fazla hasta değilim; şu eski nöbetlerimden biri." Ağır ağır, zahmetle konuşuyordu, sanki kelimeleri bir araya getirmekte zorlanıyordu.

"Romatizma mı?" diye atıldı Ann Eliza, adamın ne kadar isteksizce hareket ettiğini görünce.

"Eh, ona benzer bir şey sayılır. Tam olarak adını koyamıyorum."

"Romatizma gibi bir şey olduğunda, büyükannem bir çay yapardı..." diye başladı Ann Eliza; o anın sıcaklığında, oraya Evelina’nın habercisi olarak geldiğini unutmuştu.

Çay kelimesini duyunca Bay Ramy'nin yüzünden denetlenemeyen bir tiksinti ifadesi geçti. "Ah, sanırım idare ediyorum. Bugün sadece biraz başım ağrıyor."

Adamın sesindeki reddediş, Ann Eliza'nın bütün cesaretini kırdı.

"Özür dilerim," dedi yumuşak bir sesle. "Kardeşimle ben sizin için elimizden geleni yapmak isteriz."

"Çok naziksiniz," dedi Bay Ramy, bezgince; sonra kapıya dönerken, kendini zorlayıp, "Belki yarın uğrarım size," dedi.

"Çok seviniriz," dedi yine Ann Eliza. Gözlerini vitrindeki tozlu bir bronz saate dikmişti. O anda ona baktığının bilincinde

değildi, ama çok sonra, o saatin, patisini açık duran bir kitaba dayamış bir ternöv köpeğini temsil ettiğini hatırlayacaktı.

Eve vardığında dükkânda bir müşteri olduğunu gördü, Evelina'nın dalgın bakışları altında kopçaları gözden geçiriyordu. Ann Eliza hemen arka odaya geçti, ama bir an sonra kardeşini yanında buldu.

"Çabuk ol, kadına biraz daha küçük kopça bakmaya gittiğimi söyledim, nasıl o?" diye fısıldadı Evelina, soluk soluğa.

"Pek iyi değil," dedi Ann Eliza, ağır ağır, gözlerini Evelina'nın meraklı gözlerine dikmişti; "ama yarın gece mutlaka uğrarım dedi."

"Uğrar mı? Doğru mu söylüyorsun? "

"Ama Evelina Bunner!"

"Ah, umurumda değil!" diye haykırdı kardeşi pervasızca, sonra da dükkâna koştu yine.

Evelina'nın kendini böyle ifşa etmiş olmasından duyduğu utançtan yanarak durdu orada Ann Eliza. Evelina'nın duygularını kendisine bile böyle açıkça ortaya koymuş olması dehşete düşürmüştü ablasını. Bunu hatırlaması onu da kardeşinin alçalmasına ortak edecekmiş gibi başka şey düşünmeye çalıştı.

Ertesi akşam, Bay Ramy tekrar çıkageldi, hâlâ biraz sağlıksız görünüyordu, göz kapakları kızarıktı, ama bunun dışında eskisinden farkı yoktu. Ann Eliza, önerdiği yatırım hakkında danıştı ona, Bay Ramy'nin bu konuyla onun adına ilgilenmesi karara bağlandıktan sonra Bay Ramy, Longfellow'un resimli cildini eline aldı -çünkü iki kız kardeş onun kültürünün gazetelerin ötesine geçtiğini öğrenmişlerdi- ve sessiz harfleri tatlı bir şekilde birbirine karıştırarak "Bekâret" başlıklı şiiri okudu. O okurken Evelina gözlerini yere eğdi. Çok güzel bir akşam geçirdiler, Ann Eliza sonradan Bay Ramy gibi şiir okuyan bir hayat arkadaşıyla hayatın ne kadar değişik olabileceğini düşündü.

Yedinci Bölüm

O akşamı izleyen haftalarda her zamanki gibi sık sık ziyaretlerine gelse de, Bay Ramy alıştıkları kadar keyifli değildi. Sık sık baş ağrısından yakındı, ama Ann Eliza'nın çekinerek önerdiği ilaçları geri çevirdi, hastalığının belirtileri ısrarla sorulunca da kendi içine kapanır göründü. Temmuz gelmiş, sıcaklar aniden bastırmıştı ve bir akşam, arka odada, açık duran camın önünde üçü bir arada otururlarken Evelina, "Böyle bir gecede gerçekten kırların havasını solumak için neler vermezdim," dedi.

"Ben de öyle," dedi Bay Ramy, piposundaki külü silkelerken.

"Keşke şu anda bir kameriyede otursaydım."

"Ne hoş olurdu, değil mi?"

"Burasının gerçekten serin olduğunu düşünürüm hep; Bayan Mellins'in oturduğu yerde olsak sıcak basardı," dedi Ann Eliza.

"Ah, olabilir, ama başka bir yerde çok daha serinde oturabilirdik," diye atıldı kardeşi. Ann Eliza'nın takdiri ilahiyi yumuşatmak için giriştiği yararsız çabalar sıklıkla sinirlendirirdi onu.

Birkaç gün sonra Bay Ramy'nin gelip yaptığı teklif Evelina'yı çok sevindirdi. Bir gün önce Hoboken'in dış mahallelerinden birinde oturmakta olan arkadaşı Bayan Hochmüller'i görmeye gitmişti Bay Ramy; Bayan Hochmüller bir sonraki pazar gününü birlikte geçirmeleri için Bunner kardeşleri alıp getirmesini teklif etmişti.

"Gerçek bir bahçesi var, " dedi Bay Ramy, "ağaçlı, içinde bir de gerçek çardak var; tavuklarla civcivler de. Feribotla güzel bir yolculuk yapılıyor oraya"

Ann Eliza bu teklifi yanıtsız bıraktı. Hâlâ parkta geçirdikleri bitmek bilmeyen pazar gününün anısı sıkıntı veriyordu ona; ama Evelina'nın

buyurgan bakışlarına teslim olup sonunda kabul ettiğini belirten sözler döküldü ağzından.

Çok sıcak bir pazar günüydü, feribota binince Ann Eliza tenine değen tuzlu esintiyle, kalabalık suların görüntüsüyle canlandı. Ama karşı kıyıya vardıklarında ve pis rıhtıma ayak bastıklarında kendisini bekleyen yorgunluğun düşüncesiyle kıvranmaya başladı. Bir tramvaya bindiler, berbat sokakların birinden ötekine sarsıla sarsıla gittiler, sonunda Bay Ramy vatmanın kolunu çekiştirdi ve tramvaydan indiler; kavurucu güneşin altında, kalabalık bir birahanenin kapısının yakınında durdular, başka bir arabayı beklediler. O araba onları boş arsaların, yalnızlıklarına gömülmüş dar, tuğla evlerin önünden geçirip binaların seyreldiği bir semte götürdü; sonunda dağınık kulübelerin ve köy dükkânlarına benzeyen alçak tahta yapıların neredeyse taşra havası verdiği bir mahalleye geldiler. Orada araba kendiliğinden durdu, derin tekerlek izleriyle dolu bir yolda yürüyüp bir taş ustasının cafcaflı ilanlarla kaplı yüksek bir tahta çitle çevrili avlusunun yanından geçtiler, yeşil panjurlu, bahçesi kazık çitli, küçük bir kırmızı eve vardılar. Gerçekten de aldatmamıştı Bay Ramy onları. Tahta çitin arkasında öbek öbek dicentralar ve zambaklar açıyordu, yamuk bir karaağaç da romantik bir tarzda evin damının üzerine sarkmıştı.

Tuğla rengi yünlü bir elbise giymiş olan Bayan Hochmüller onları kapıda, başıyla selamlayarak ve gülümseyerek karşıladı, çilli kırmızı yanaklı, açık sarı saçlı, yan yan bakan kızı Linda ise meraklı gözlerle onun arkasında durmuş, gelenleri gözlüyordu. Öne düşüp yol gösteren Bayan Hochmüller Bunner kardeşleri yatak odasına götürdü. Bu odada yüksek bir beyaz kuştüyü yatağın üzerine kaşmir mantolarını sermeleri istendi ki durumun resmiyeti dolayısıyla bu kılıkta ter dökmüşlerdi. Siyah ipekli elbiselerine çeki düzen verdikten ve Evelina pembe istiridye kabuğundan çerçevesi olan bir aynada saçını kabarttıktan sonra ev sahibesi onları zencefilli ekmek kokan, tıka basa eşya dolu bir salona götürdü. Kibar sorularla ve mahcup ünlemlerle kesilen, resmi havadaki bir sürenin sonunda mutfağa alındılar, masanın üzeri tuhaf görünümlü baharatlı keklerle ve haşlanmış meyvelerle doluydu, iki kardeş birden kendilerini Bayan Hochmüller ile Bay Ramy'nin arasında oturur buldular, gözlerini onlara diken Linda ise dumanları tüten kaplarla ocağa gidip geliyordu.

Yemek hiç bitmeyecekmiş gibi, zengin yiyecekler de nedense iştah kapayıcı geldi Ann Eliza'ya. Ev sahibesinin sesini ve gözlerinin fazla

samimiyetini de bunaltıcı buldu. Bayan Hochmüller, Bay Ramy ile neredeyse laubaliydi, Ann Eliza ancak kadının iri bedenini Bay Ramy'nin hasta yatağına eğilmiş olarak hayal edince onun Bay Ramy'ye kısaca Ramy demesini bağışlayabildi. Yemek sırasındaki aralardan birinde Bayan Hochmüller çatalıyla bıçağını tabağının iki yanına dayadı, gözlerini saatçinin yüzüne dikip sitemli bir sesle, "Yine nöbet geçirmişsin, Ramy," dedi.

"Farkında değildim," dedi adam, kaçamak bir tavırla.

Evelina gözlerini birinden ötekine gezdirdi. "Bay Ramy hastaydı," dedi sonunda, sanki kendisinin de bu konuda konuşmaya hakkı varmışçasına. "Sık sık baş ağrısından yakınıyordu."

"Hah, bilirim onu ben," dedi Bayan Hochmüller gülerek, gözleri hâlâ saatçiye dikiliydi. "Kendinden utanmalısın Ramy!"

Gözleri tabağına dikili olan Bay Ramy, birden, iki kardeşin anlayamadığı bir kelime söyledi; Ann Eliza'ya, "Şvayk"a benzeyen bir şey söylemiş gibi geldi.

Bayan Hochmüller yine güldü. "'Bak sen," dedi, "hasta yatacağını ve bana söylemeye utanacağını düşünebiliyor musunuz, bana, yüksek ateşle yatarken ona bakan kadına?"

"Evet, *düşünebilirim*,"dedi Evelina, Ramy'ye şevkle bakarak. Ama adam gözlerini Linda'nın masaya koyduğu sosislere dikmişti.

Yemek bitince Bayan Hochmüller konuklarını mutfaktan çıkardı; kendilerini yarı bahçe, yarı meyve bahçesi görünümünde, etrafı çitle çevrili bir yeşil alanda buldular. Peşlerinde altın rengi civcivlerle gri tavuklar elma ağaçlarının bükülmüş dallarının altında gıdaklıyor, eski bir kuyunun kenarında bir kedi uyukluyor, ağaçtan ağaca gerilmiş bir çamaşır ipi Bayan Hochmüller'in mesleğini ele veriyordu. Elma ağaçlarının gerisinde, kırmızı sarmaşıkların süslediği sarı bir çardak vardı. Onun aşağısında, kaba bir çitin uzaktaki ucunda arazi yokuş aşağı gidiyor, çukur yerinde küçük bir ağaçlık barındırıyordu. O sıcak pazar ikindisinde bütün bunlar tuhaf bir biçimde hoş ve sakindi. Ann Eliza sarkmış elma dallarının altından çimenlerde yürürken kilisedeki sakin öğle sonralarım düşündü ve annesinin kendisine çocukken söylediği ilahileri.

Evelina daha huzursuzdu. Kuyudan ayrılıp çardağa gitti, sonra geri döndü, civcivlere ekmek kırıntısı attı, kediyi okşayıp huzurunu bozdu;

sonunda ağaçlığa inmek istediğini söyledi.

"O zaman yoldan dolaşıp gitmek zorundasın sanırım," dedi Bayan Hochmüller, "Lindam çitteki bir delikten geçer, ama sen bunu denersen elbiseni yırtabilirsin,"

"Ben size yardım ederim," dedi Bay Ramy; Linda öne düştü, öbür ikisi de tahtaların arasında daracık bir aralığa varana kadar çit boyunca yürüdüler. Oradan geçip gözden kayboldular, yokuş aşağı inerlerken Linda sırıtarak onları seyrediyordu, Bayan Hochmüller ile Ann Eliza ise çardakta baş başa kalmışlardı.

Bayan Hochmüller konuğuna mahremiyet içeren bir gülümsemeyle baktı. "Sanırım uzun süre dönmezler," dedi, katmerli gıdısıyla çitteki aralığı işaret ederek. "Böyleleri zamanı hiç hatırlamazlar." Sonra da örgüsünü eline aldı.

Ann Eliza söyleyecek bir şey bulamadı.

"Kız kardeşiniz ona pek değer veriyor, değil mi?" diye devam etti ev sahibesi.

Ann Eliza'nın yanakları al al oldu. "Burada ara sıra kendinizi yalnız hissettiğiniz olmuyor mu?" diye sordu. "Geceleri korkarsınız diye düşünüyorum, kızınızla böyle tek başınıza."

"Yo, hiç korkmuyorum," dedi Bayan Hochmüller. "Gördüğünüz gibi çamaşır yıkıyorum, işim bu benim ve bu işi burada yapmak şehirde yapmaktan çok daha ucuz. Hobucken'de çamaşır kurutacak böyle bir yer bulabilir miyim? Hem Linda için de çok daha güvenli burası; sokaklardan uzak kalıyor."

"Ya," dedi Ann Eliza, sinerek. Ev sahibesine belli belirsiz bir tiksinti duymaya başlamışta, içten gelen bir kızgınlıkla Linda'nın dörtgen sırtına çevirdi gözlerini, hâlâ merakla çitin üzerine abanmıştı kız. Ann Eliza'ya, Evelina ile arkadaşı ağaçlıktan hiç dönmeyeceklermiş gibi geldi; ama sonunda geldiler, Bay Ramy'nin alnında ter damlacıkları vardı, Evelina'nın yanakları pembeleşmişti, bilinçli görünüyordu, elinde uçları yere sarkan bir demet eğreltiotu vardı; en azından Evelina dakikaların kanatlanıp uçtuğunun farkındaydı.

"Sence canlanır mı bunlar?" diye sordu, eğreltiotlarını kaldırıp göstererek; ama onlar yaklaştığında yerinden kalkmış olan Ann Eliza sertçe, "Eve dönsek iyi olur Evelina," dedi.

"Aa, olur mu? Kahve içmeden mi gideceksiniz?" diye itiraz etti Bayan Hochmüller; terbiye kurallarının gitmelerine izin vermesinden önce araya bir başka uzun gastronomik seremoninin daha girmesi gerektiğini yılgınlıkla anladı Ann Eliza. Sonunda kendilerini yeniden feribotta buldular. Su ve gök griydi, batan güneş bu ikisini birbirinden ayırıyor, teknenin bordasına düzgün opal dalgaları çarpıyordu. Rüzgârın soluğu serin ve katransıydı, sanki millerce uzaktan gemiyle gelmişti, çarkların çevresindeki suyun fışırtısı nefisti, sanki yorgun yüzlerine su çarpılıyordu.

Ann Eliza ayrı bir yere oturmuştu, ötekilere bakmıyordu. Bay Ramy'nin ağaçlıkta Evelina'ya evlenme teklif ettiğine emindi, o gece kız kardeşinin bu haberi vermesine kendini hazırlıyordu.

Ama Evelina'nın sırrını açacak havada olmadığı belliydi. Eve vardıklarında solmuş eğreltiotlarını suya koymuş, yemekten sonra da ipekli elbisesini ve unutmabeni çiçekli bonesini bir kenara bıraktıktan sonra açık pencerenin yanındaki sallanan koltuğunda konuşmadan oturmuştu. Ann Eliza onu uzun zamandır böyle suskun görmemişti.

Ertesi cumartesi, kapı açılıp Bay Ramy içeri girdiğinde Ann Eliza dükkânda tek başına oturuyordu. Bay Ramy daha önce hiç o saatte gelmemişti, Ann Eliza biraz da kaygıyla adamı oraya neyin getirmiş olabileceğini düşündü.

"Bir şey mi oldu?" diye sordu, ayırmakta olduğu bir sepet dolusu düğmeyi bir kenara bırakırken.

"Yok bir şey" dedi Bay Ramy, "ama bu mevsimde ben dükkânı cumartesi günleri hep saat ikide kapatırım, bir uğrayayım da sizi göreyim dedim."

"Çok sevindim, gerçekten," dedi Ann Eliza; "ama Evelina evde değil."

"Biliyorum," dedi Bay Ramy. "Ona köşede rastladım. Kırk Sekizinci Sokak'tâki şu yeni boyacıya gitmesi gerektiğini söyledi bana. Birkaç saatten önce dönmez, değil mi?"

Ann Eliza gitgide artan bir şaşkınlıkla baktı ona. "Yo, sanırım dönemez, " dedi; içgüdüsel bir konukseverlikle, "Oturmaz mıydınız?" diye sordu.

Bay Ramy tezgâhın yanındaki tabureye oturdu, Ann Eliza da tezgâhın arkasındaki yerine döndü.

"Dükkânı bırakamıyorum," dedi Ann Eliza.

"Eh, sanırım burası iyi böyle." Ann Eliza ansızın Bay Ramy'nin kendisine tuhaf bir dikkatle bakmakta olduğunun farkına varmıştı. Eli ister istemez şakaklarındaki saç tellerine gitti, oradan da yakasının altındaki broşu düzeltmek üzere aşağıya indi.

"Bugün çok iyi görünüyorsunuz Bayan Bunner," dedi Bay Ramy, kızın hareketini gülümseyerek izlerken.

"Ya," dedi Ann Eliza, sinirli bir sesle, "sağlığım hep yerindedir," diye ekledi.

"Kız kardeşinizden daha ufak tefek olsanız da ondan daha sağlıklısınız sanırım."

"Ah, bilmem. Evelina bazen biraz sinirlenir, ama hiç hastalanmaz."

"Sizden daha iştahlı, ama bunun bir önemi yok," dedi Bay Ramy.

Ann Eliza susmuştu. Adamın düşüncelerini izleyemiyordu, Bay Ramy'nin sinirliliği ilginç bulup bulmadığına emin olmadan Evelina hakkında daha fazla bir açıklama yapmak istemedi.

Ama Bay Ramy onun bu kararsızlığına son verdi.

"Eh, Bayan Bunner," dedi, taburesini tezgâha yaklaştırarak, "bugün buraya neden geldiğimi artık size açıklasam iyi olacak sanırım. Ben evlenmek istiyorum."

Gece yarılarına kadar dua ettiği saatlerde Ann Eliza böyle bir teklif alacağı an için kendinde güç aramıştı, şimdi teklif gelmişti, ama o kendini çok korkmuş ve hazırlıksız hissediyordu. Bay Ramy iki dirseğiyle birden tezgâha abandı, adamın tırnaklarının temiz, şapkasının da fırçalanmış olduğunu fark etti Ann Eliza; bu işaretler bile onu bu teklife hazırlamamıştı.

Sonunda kendisinin, "Ne diyorsunuz siz Bay Ramy!" dediğini duydu, kalbi, kuruyan gırtlağında gümbürdüyordu.

"Evlenmek istiyorum," diye yineledi Bay Ramy. "Çok yalnızım. Bir erkeğin böyle yapayalnız yaşaması doğru değil, her gün soğuk etten başka bir şey yememesi de."

"Yo," dedi Ann Eliza, yumuşak bir sesle.

"Toz da canıma okuyor."

"Ya, toz, bilirim."

Bay Ramy küt parmaklı ellerinden birini Ann Eliza'ya uzattı. "Benimle evlenmenizi istiyorum."

Ann Eliza hâlâ anlamıyordu. Bay Ramy ile arasında duran düğme dolu sepeti bir kenara iterek oturduğu yerden şaşkınlıkla kalktı. O sırada Bay Ramy'nin elini tutmaya çabaladığını fark etti, parmakları buluştuğunda bir sevinç seline kapıldı Ann Eliza. Konuşmalarının her bir sözcüğü unutulması mümkün olmayacak biçimde belleğine kazınmış olsa da, elleri birbirine değerken Bay Ramy'nin ne söylemiş olduğunu sonradan asla hatırlayamadı. Bildiği tek şey, kendisinin bir yaz denizinde süzülmekte olduğu ve denizin bütün dalgalarının kulaklarına dolduğuydu.

"Benim... benimle mi?" dedi soluğu kesilerek.

"Sanırım öyle," dedi talibi, sakince. "Siz tam bana göresiniz Bayan Bunner. Doğru söylüyorum."

Sokaktan geçen bir kadın vitrine bakmak için durdu, Ann Eliza kadın içeri girer diye umdu, ama o vitrini gelişigüzel gözden geçirdikten sonra uzaklaştı.

"Belki de hoşlanmıyorsunuz benden?" diye atıldı Bay Ramy, Ann Eliza'nın suskunluğu cesaretini kırmıştı.

Kabul sözcüğü dilinin uçundaydı Ann Eliza'nın ama dudakları söylemeyi reddediyordu. Adama bunu söylemenin başka bir yolunu bulmalıydı.

"Öyle demedim."

"Ben zaten bizim birbirimize uygun olduğumuzu hep geçiriyordum aklımdan," diye devam etti Bay Ramy, bir an kapıldığı kuşkudan sıyrılmışta. "Ben hep sakin tavrınızdan hoşlanmıştım; öyle vıdı vıdı yapmayan, havalara girmeyen; hem de işten yılmayan." Sanki kızın çekici yanlarını sakince sınıflandırıyor gibiydi.

Ann Eliza bu duruma bir son vermesi gerektiğini hissetti. "Ama Bay Ramy, anlamıyorsunuz. Ben evlenmeyi hiç düşünmedim."

Bay Ramy ona hayretle baktı. "Neden ama?"

"Eh, bilmiyorum işte." Titreyen dudaklarını diliyle ıslattı. "Aslında göründüğüm kadar gayretli değilimdir. Belki üzüntülere dayanamam. Evelina kadar çevik değilim, onun kadar genç de değilim," diye ekledi, son bir çabayla.

"Ama burada işin çoğunu siz görüyorsunuz," dedi talibi, kuşkuyla.

"Yani Evelina'nın dışarıda işi olduğundan; hem sadece iki kişiyiz, pek fazla işimiz de olmuyor. Zaten ben onun büyüğüyüm, her şeyle benim ilgilenmem gerek," diye devam etti telaşla, bu basit kurnazlığının adamı böyle kolayca kandırmasından acı duyarak.

"Ama benim için yeterince faalsiniz," diye ısrar etti adam. Serinkanlı kararlılığı Ann Eliza'yı ürkütmeye başlamıştı; kendi kararlılığı sarsılır diye korkudan titriyordu.

"Yo, yo," diye yineledi, gözyaşlarının kirpiklerinin ucuna geldiğini hissederken. "Yapamam, Bay Ramy, sizinle evlenemem. Çok şaşırdım. Ben hep Evelina'nın evleneceğini düşünmüştüm. Herkes de öyle düşünürdü. Evelina öyle akıllı ve güzel ki. Çok doğal gelmişti bize."

"Eh, hepiniz yanılmışsınız," dedi Bay Ramy inatla.

"Çok üzgünüm. "

Adam sandalyesini geriye iterek ayağa kalktı.

"Bir düşünseniz iyi olur," dedi, sabırla bekleyeceğini hisseden bir adamın rahat ses tonuyla.

"Ah, hayır, hayır. Hiç işe yaramaz Bay Ramy. Ben evlenmeyi hiç düşünmüyorum. Çok çabuk yorulurum, çalışmak korkutur beni. Hem korkunç baş ağrılarım var." Durdu, daha fazla bedensel kusur bulmak için zihnini zorladı.

"Baş ağrısı, öyle mi?" dedi Bay Ramy, dönerek.

"Ya, evet, korkunç hem de, beni perişan eder. Başıma öyle bir ağrı saplandığında Evelina ne yapacağını bilemez. Sabahleyin çayımı yatağıma getirmek zorunda kalır."

"Bunu duyduğuma üzüldüm," dedi Bay Ramy.

"Yine de teşekkür ederim size," diye mırıldandı Ann Eliza. "Ve lütfen, lütfen..." ansızın durdu, gözyaşlarının arasından adama baktı.

"Ah, sorun değil," diye yanıtladı onu Bay Ramy. "Kafanızı takmayın Bayan Bunner. İnsanlar bazen her şeye alışırlar." Baş ağrılarından söz ettiğinden beri adamın tavrının daha uysallaştığını düşündü Ann Eliza.

Bay Ramy birkaç dakika durup kuşkulu gözlerle Ann Eliza'ya baktı, sanki bu konuşmaya noktayı nasıl koyacağım bilemiyordu; sonunda Ann Eliza, (bir zamanlar bir romanda okumuş olduğu) şu cümleyi söyleyecek

cesareti buldu: "Bu konuşulanların aramızda bir şey değiştirmesini istemem."

"Ah, hayır tabii," dedi Bay Ramy, dalgın dalgın şapkasını alırken.

"Yine gelirsiniz, değil mi?" diye devam etti Ann Eliza, kendini zorlayarak. "Gelmezseniz çok özleriz sizi. Evelina da..." Sustu. Adamın düşüncelerini Evelîna'ya çevirme arzusuyla kız kardeşinin sırrını zamanından önce açığa vurma korkusu arasında kalmıştı.

"Bayan Evelina'nın başı ağrımaz mı?" diye sordu ansızın Bay Ramy.

"Yo, hiç ağrımaz, yani sözünü etmeye değecek kadar değil. Uzun zamandır ağrımadı, hem Evelina hastalanacak *olsa* bile asla kendini bırakmaz," diye açıkladı Ann Eliza, vicdanını alelacele yatıştırmaya çabalayarak.

"Hiç aklıma gelmezdi," dedi Bay Ramy.

"Sanırım bizi sandığınız kadar iyi tanımıyorsunuz."

"Eh, evet, öyle; belki de tanımıyorumdur. Size iyi günler dilerim Bayan Bunner," diyen Bay Ramy kapıya doğru yürüdü.

"İyi günler, Bay Ramy," diye yanıt verdi Ann Eliza.

Yalnız kaldığı için son derece memnundu. Hayatının en önemli anının geride kaldığını biliyordu, kendi ideallerinin altına düşmediğine de seviniyordu. Harika bir deneyim olmuştu; yanaklarındaki gözyaşlarına rağmen bunu tatmaktan dolayı üzgün değildi. Ama iki husus, durumun kusursuzluğunu engelliyordu: Bu olayın dükkânda geçmesi ve siyah ipekli elbisesini giymemiş olması.

Bir sonraki saati hayaller kurup kendinden geçerek yaşadı. Hayatına öyle bir şey girmişti ki daha sonra hiçbir yoksulluk onu elinden alamazdı: Bir zamanlar, küçük bir kızken, annesinin ona altın bir madalyon verdiği ve kendisinin karanlıkta yatağında oturup onu geceliğinin altında gizlendiği yerden çekip çıkardığı zaman duyduğu aynı zengin sahiplik hissiyle yanıp tutuşuyordu.

Sonunda Evelina'nın eve dönüşünün verdiği korkuyla bu düşünceler birbirine karışmaya başladı. Neler olduğunu açığa vurmadan kız kardeşinin gözlerinin içine nasıl bakacaktı? Sanki kendisinin üzerinde görünür bir görkem varmış gibi hissediyordu, Evelina geri geldiğinde havanın kararmış olmasına memnun oldu. Ama korkuları boşunaydı. Her zaman kendiyle

meşgul biri olan Evelina son zamanlarda dükkândaki sıradan olaylarla ilgilenmez olmuştu; onurunun kırılması ve ferahlama arasında karışık duygular içinde olan Ann Eliza o ikindi olup biten hakkında sorguya çekilme tehlikesiyle karşı karşıya bulunmadığını fark etti. Buna da memnun oldu; bağrında sakladığı uğursuz sırrın görünür şekilde parlamadığını anlayınca biraz aşağılanma duymadı değil. En sonunda kardeşiyle boy ölçüşebilecek konumda olduklarını Evelina'nın bilmemesinin can sıkıcı, hatta bir bakıma tuhaf olduğunu düşündü.

Sekizinci Bölüm

Yakışık alan bir ara verdikten sonra Bay Ramy tekrar geldi dükkâna; karşılaştıklarında Ann Eliza kendi siyah yünlü giysisinin altında köpüren duyguların Bay Ramy'nin göğsünde bir yankı bulup bulmadığını anlayamadı. Görünüşte hiçbir şey belli etmiyordu adam. Her zamanki gibi son derece sakin bir tavırla piposunu yaktı ve eski günlerin telaşsız samimiyetine kolayca dönmüş göründü. Ama Ann Eliza'nın deneyimli gözleri zamanla bir değişikliğin farkına vardı. Bay Ramy'nin, o önemli öğle sonrasında kendine baktığı gibi kız kardeşine bakmaya başladığını gördü: Hatta Evelina ile konuşmasının yönünde gizli bir anlam da sezdi. Bir seferinde durup dururken kıza seyahatten hoşlanıp hoşlanmadığını sordu; Ann Eliza, Evelina'nın yanaklarındaki kızartının kendi yanaklarını kızartmış olan aynı ateşten kaynaklandığını gördü.

Temmuzun bunaltıcı haftalarını böyle geçirdiler. O mevsimde küçük dükkânda işler neredeyse durmuştu, bir cumartesi sabahı Bay Ramy iki kız kardeşin dükkânı erkenden kapatmalarını ve hep birlikte Coney Island teknelerinden biriyle körfezde dolaşmalarını önerdi.

Ann Eliza, Evelina'nın gözlerinin parladığını gördü ve oracıkta kararını verdi.

"Sararım ben gelemeyeceğim, çok teşekkür ederim; ama kardeşimin seve seve gideceğine eminim."

Evelina'nın onun da kendileriyle gelmelerini üstünkörü söylemesi kadar Bay Ramy'nin sessiz kalması da acı verdi Ann Eliza'ya.

"Hayır, ben gelemeyeceğim," diye yineledi, kamışındakilerden ziyade kendisine yanıt verircesine. "Hava korkunç sıcak, benim de hafif bir baş ağrım var."

"Ben de olsam gitmezdim bu durumda," dedi kardeşi aceleyle. "O zaman sen burada sakince oturup dinlen."

"Evet, dinleneyim," diye doğruladı onu Ann Eliza.

Bay Ramy saat ikide döndü, bir dakika sonra da Evelina ile birlikte dükkândan çıktı. Evelina gezmeye giderken takmak üzere kendine yeni bir bone hazırlamıştı, Ann Eliza o bonenin biçiminin ve renginin fazlasıyla genç işi olduğunu düşündü. Evelina'nın zevkini eleştirmek ilk kez düşüyordu aklına, kız kardeşine karşı olan tavrının böyle sinsice değişmesi onu korkuttu.

Daha sonraki günlerde, Ann Eliza o öğle sonrasını düşündüğünde onun yalnızlığının niteliğinde kehanetimsi bir yan olduğunu hissetti; sonraki bütün hayatının içinde bulunacağı yalnızlığın üç misli olan özünü damıtır gibiydi. O gün dükkâna hiç müşteri gelmedi; kapının tokmağını tutan olmadı; arka odadaki saatin tiktakları ironik bir biçimde boş saatlerin geçişini vurguluyordu.

Evelina eve geç döndü, tek başınaydı. Ann Eliza onun ayak seslerinden bir kriz patlayacağını anladı, sanki nereye bastıklarını bilmiyormuş gibi tereddütle atılıyordu adımları. Ablanın sevgisi kardeşinin yazgısına öylesine tutkuyla yansımıştı ki bu gibi anlarda iki hayatı birden yaşıyor gibi oluyordu Ann Eliza, kendisininkini ve Evelina'nınkini; kardeşinin istekli mutluluğunu gördükçe kendi kişisel arzuları büzülüp suskunluğa gömülüyordu. Ama, çevresindeki duygusal atmosferi asla canla başla algılamayan Evelina sırrından kuşkulanıldığının farkında değildi; yüzünde bir kayıtsızlık maskesiyle ablasına sırrını itiraf etmeye hazırlanıyordu, eğer acısı daha az olsaydı Ann Eliza buna gülümseyebilirdi.

"Nelerle uğraşıyorsun?" diye sordu Evelina, Ann Eliza gaz ocağının alt tarafında kibrit ararken. "Günümün güzel geçip geçmediğini soracak kadar zamanın yok mu?"

Ann Eliza dudaklarında sakin bir gülümsemeyle ona döndü. "Sormam gerekmez sanırım. Belli ki güzel geçmiş günün."

"Ah, bilmiyorum. Ne hissettiğimi bilmiyorum. O kadar tuhaf ki. İçimden çığlık atmak geliyor."

"Sanırım yorgunsun."

"Yo, değilim. Öyle bir şey yok. Ama her şey o kadar ani oldu ve tekne o kadar doluydu ki, onun söylediklerini herkesin duyduğunu düşündüm. Ann Eliza..." diyerek içini döküverdi, "sana ne anlattığımı neden sormuyorsun bana?"

Son bir kahramanlık çabasıyla, abartarak anlamıyormuş numarası yaptı Ann Eliza.

"Ne anlatıyorsun?"

"Nişanlandım -işte bu! Söyledim işte! Hem de teknede aldım bu teklifi; bir düşünsene! Tam anlamıyla şaşırdım denemez, er ya da geç teklif edeceğini biliyordum; ama bugün olacağını düşünmüyordum nedense. Cesaretini toplayamayacağını sanıyordum. Hayır diyeceğimden öyle korkuyormuş ki, o yüzden bu kadar zaman beklemiş teklif yapmak için. Eh, henüz evet demedim ona, en azından düşünmem gerektiğini söyledim; ama sanırım biliyor. Ah, Ann Eliza, öyle mutluyum ki!" Göz kamaştıracak kadar ışıldayan yüzünü ellerinin arasına gizledi.

O anda Ann Eliza sadece sevinç duygusuna izin verdi. Evelina'nın ellerini yüzünden çekti ve onu öptü, birbirlerine sarıldılar. Evelina konuşacak hale geldiğinde hikâyesini anlattı, gece geç saatlere kadar uyanık kaldılar. Bay Ramy'nin her bir hecesini, her bakışını ya da hareketini ablasına anlattı; Ann Eliza, farkında olmadan Bay Ramy'nin kendisine yapmış olduğu evlenme teklifinin ayrıntılarını Evelina'nın acımasızca uzatarak anlattığı ayrıntılarla ironik bir biçimde karşılaştırırken yakaladı kendini.

Sonraki günleri, Bay Ramy ile ve birbirleriyle olan yeni ilişkilerine şaşkınlık içinde uyum sağlamakla geçirdiler. Ann Eliza'nın azmi onu kendini arka planda tutmanın yeni doruklarına taşıdı, Evelina ile sevgilisini arka odada daha uzun süre baş başa bırakabilmek için dükkânda geç saatlere kadar işler yarattı kendine. Daha sonra, o ilk günlerin ayrıntılarını hatırlamaya çalıştığında pek azı geldi aklına: Sadece, her sabah, kurşun gibi ağır saatleri aynı dik acı yokuşundan yukarı itmesi gerektiği duygusuyla uyandığım biliyordu.

Bay Ramy her gün gelir olmuştu. Her akşam nişanlısıyla birlikte Meydan'ın çevresinde gezintiye çıkıyorlardı, geri döndüğünde Evelina'nın yanakları hep al al oluyordu. "Evelina'yı köşedeki, sokak lambasının uzağındaki o ağacın altında öptü," diyordu Ann Eliza kendi kendine, tahmin edilemeyen şeylere karşı ani geliştirdiği bir öngörüyle. Pazarları genellikle bütün öğle sonrasını geçirmek üzere Central Park'a gidiyorlardı, Ann Eliza onların uzun, ağır, mutlu gezintilerini arka odanın ölümcül sessizliğinde oturduğu koltuğundan adım adım izliyordu.

Henüz evlilik konusuna değinilmemişti, sadece Evelina ablasına, Bay Ramy'nin Bayan Hochmüller ile Linda'nın da düğüne davet edilmesini istediğini söylemişti. Çamaşırcı kadının adının geçmesi, Ann Eliza'nın içinde yarı unutulmuş bir korkuyu yeniden canlandırdı, çekinerek teklifte bulunurcasına, "Ben senin yerinde olsaydım Bayan Hochmüller'le pek sıkı fıkı olmazdım," dedi.

Evelina ona sevecen gözlerle baktı. "Benim yerimde olsaydın, sevdiğin adamı hoşnut etmek için elinden geleni yapardın bence. Herman'ın arkadaşlarına," diye ekledi, buz gibi soğuk, ironik bir tavırla, "tepeden bakan biri olmamam büyük şans."

"Ama," diye itiraz etti Ann Eliza, "ben öyle demek istemedim; sen de biliyorsun bunu. Sadece o kadını gördüğümüz gün kendisiyle arkadaşlık edebileceğin biri olmadığını düşünmüştüm."

"Bence bu konularda en doğru kararı verecek olan kişi evli bir kadındır," diye yanıt verdi Evelina, gelecekteki konumunun ışığında adım atmaya başlamışçasına.

O günden sonra Ann Eliza öğütlerini kendine sakladı. Evelina'nın uyarılarını da, anlayışını da pek istemediğinin farkındaydı, kız kardeşinin hayatıyla ilgili planlarında kendisine artık yer olmadığını da görüyordu. Kaderin acımasızlığını tapınırcasına kabullenen Ann Eliza'ya bu dışlanma hem doğal hem adil geliyordu; ama içini çok yakıyordu. Evelina'ya duyduğu sevgiyi tutkulu anaçlığından arındıramıyordu; hiçbir mantık kırıntısı, kardeş sevgisinin serinkanlılığına indirgeyemiyordu duygularını.

Düşündüğü gibi o sıralarda acısının acemilik döneminden geçiyordu; yüzlerce deneysel biçimde Evelina gittikten sonra kendisini bekleyen yalnızlığa hazırlanıyordu. Hafifletilmiş bir yalnızlık olacaktı. Birbirlerinden uzakta olmayacaklardı. Evelina, saatçinin dükkânından her gün bir koşu gelecekti, pazar günleri kuşkusuz birlikte yemek yiyeceklerdi. Ama Ann Eliza, kız kardeşinin bu görevlerini nasıl artan bir üstünkörülükle yerine getireceğini görür gibiydi; Evelina'dan bir haber alabilmek için gece dükkânı kapatıp Bay Ramy'nin kapısına gideceği günü bile görüyordu. Ancak bu olasılık üzerinde fazla durmadı, "istedikleri zaman gelirler bana; ben hep burada olacağım," demekle yetindi.

Bir akşam, Meydan'ın çevresindeki gezintiden yanakları kızarmış, heyecan içinde döndü Evelina. Ann Eliza bir şey olduğunu hemen anladı; ama yeni edindiği ketumluk alışkanlığıyla sorusunu içinde tuttu.

Fazla beklemesi gerekmedi. "Ah, Ann Eliza, onun söylediklerini düşününce..." (söz ettiği kişi elbette Bay Ramy idi). "Öyle altüst oldum ki, Meydan'daki insanların fark edeceğini düşündüm. Tuhaf görünüyor muyum? Hemen evlenmek istiyor, hem de gelecek hafta."

"Gelecek hafta mı?"

"Evet. Böylece St. Louis'e hemen taşınabilirmişiz."

"Onunla sen... St. Louis'e mi taşınacaksınız?"

"Oralara bensiz gitmesinin olağan olup olmayacağını bilmiyorum," diye sırıttı Evelina. "Ama öyle ani oldu ki ne düşüneceğimi bilemiyorum. Mektubu daha bu sabah almış. Tuhaf görünüyor muyum Ann Eliza?" gözleriyle aynayı aradı.

"Hayır görünmüyorsun," dedi Ann Eliza, neredeyse sert çıkmıştı sesi,

"Eh, bereket şanslıydım," dedi Evelina, sesinde hayal kırıklığı okunuyordu. "Meydan'ın ortasında bayılmamam gerçekten bir mucize. Herman çok düşüncesiz; tek kelime etmeden mektubu elime tutuşturdu. Oradaki büyük bir firmadan gelmiş -dediğine göre St. Louis'in Tiffany'siymiş- saat departmanında bir iş teklif etmişler ona. Görünüşe göre oraya yerleşmiş bir Alman arkadaşı vasıtasıyla duymuşlar Herman'ın adını. Harika bir başlangıç, eğer adamları memnun ederse yıl sonunda terfi ettirecekler."

Durdu, o güne kadarki yaşamının yavan temposundan onu sonsuza dek çekip alıyor gibi görünen durumun önemi heyecanlandırmıştı onu.

"O zaman gitmen gerekiyor?" diye sonunda konuşabildi Ann Eliza.

Evelina ona dik dik baktı. "Onun geleceğine engel olmamı istemiyorsun, değil mi?"

"Yo, Yo. Ben sadece... hemen mi olacak bu? "

"Hemen, diyorum, gelecek hafta. Korkunç değil mi?" dedi Evelina yanakları kızararak.

Eh, annelerin başına gelen buydu işte. Onlar katlanıyorlar, diye düşündü Ann Eliza, kendisi neden katlanmasındı? Ama onlar önce kendileri tadıyorlardı bunu; onunsa böyle bir şansı olmamıştı. Şimdi de kendine kurduğu bu hayat elinden kayıp gidiyordu; aslında içsel ve derinden bakıldığında gitmişti bile, yakında dıştan olan yakınlığı da kaybolacaktı, sesler ve gözler yüzeyde hiçbir şey paylaşmayacaklardı. O dakikada

Evelina'nın mutluluğunu düşünmesi bile bir avuntu kırıntısı sunmadı Ann Eliza'ya; ya da bu avuntunun ışığını görse bile o kendisini ısı-tamayacak kadar uzaktaydı. Kişisel ve elinden alınamayacak bir bağa, kendine ait acılara ve sorunlara duyduğu açlık, Ann Eliza'nın ruhunu yakıp kavuruyordu; yalnızlığıyla yüz yüze gelecek gücü bir daha toplayamayacağını düşünüyordu.

İçinde bulunduğu anın çözümlenmesi gereken ufak tefek zorunlulukları yardımına koştu, işsiz güçsüz olsa beslenirdi kederi ve onu pençesine alırdı, ama dükkânda ve arka odada yapılması gereken işler ve Evelina'nın nikâhının hazırlıkları o zorbayı dizginledi.

Bayan Mellins'in beklentisi gerçekleşti ve gelinliğin hazırlanmasına yardımcı olması için çağrıldı, Ann Eliza ile birlikte bir akşam inci grisi geniş kaşmirin üzerine eğilmişlerken -ki terzinin üçgen saten kumaş kullanılması yönünde önceden yaptığı öneriye karşın en uygun kumaş olarak kaşmir seçilmişti- odaya Evelina girdi, yalnızdı.

Ann Eliza, Bay Ramy'nin nişanlısını kapıda bırakmasının iyi bir işaret olmadığını daha önceki deneyimlerinden biliyordu. Bu, genellikle Evelina'nın hoş olmayan bir haber vereceği anlamına gelirdi, Ann Eliza ilk bakışta bu seferki haberin iyice ağır olduğunu anladı.

Başını dikişine eğerek kapıya sırtı dönük oturan Bayan Mellins, Evelina masanın çevresinden dolaşarak karşı tarafta durunca irkildi.

"Aman Bayan Evelina! Hortlak sandım sizi, öyle sessizce içeri girince. Bir zamanlar Kırk Dokuzuncu Sokak'ta bir müşterim vardı, sevimli bir kadındı, göğüs ölçüsü doksandı, beli de alyansının içinden geçecek kadar incecikti, kocası sizin yaptığınız gibi şaka olsun diye arkasından sessizce yaklaşmış ve onu korkutup bayıltmış, kadın kendine geldiğinde deli gibi bağırıp çağırıyormuş, Bloomingdale'e götürmeleri gerekmiş, arabada iki doktorla bir hemşire zor zapt etmişler onu, sadece altı haftalık olan tatlı bir bebeği vardı, hâlâ orada zavallı kadın."

"Sizi korkutmak istememiştim," dedi Evelina.

En yakındaki iskemleye oturdu, lambanın ışığı yüzüne vurduğunda Ann Eliza onun ağlamış olduğunu gördü.

"Pek berbat görünüyorsun," dedi Bayan Mellins, karşısındakinin ruhunun derinliklerini araştırmak için bir süre durduktan sonra. "Sanırım Bay Ramy seni o Meydan'da fazla sürüklüyor. Dikkat etmezsen yürümekten bacakların

kopar. Erkekler düşüncesizdir; hepsi de aynı. Eskiden bir kitapçıyla nişanlı olan bir kuzinim vardı..."

"Bu gece artık dikişe devam etmesek daha iyi olacak sanırım Bayan Mellins," diye onun sözünü kesti Ann Eliza. "Bence Evelina'nın iyi bir uykuya ihtiyacı var."

"Haklısınız," diye onayladı terzi kadın. "Gelinliğin arka tarafını topladınız mı Bayan Bunner? Kollar burada. Onları birbirine iğneleyeyim." Ağzından bir öbek toplu iğne aldı, sincapların ceviz depolaması gibi iğneleri ağzında saklamıştı. "Haydi bakalım," dedi işini toplarken, "doğru yatağa Bayan Evelina, yarın akşam biraz daha uzun çalışırız. Bana kalırsa biraz sinirlisiniz, değil mi? Evlenme sırası bana gelince ödüm patlayacak, biliyorum."

Bu çapkınca kehanetten sonra kadın gitti, arka odaya dönen Ann Eliza, Evelina'yı hâlâ sessizce masanın başında oturur buldu. Yeni edindiği sessizlik politikasına uygun olarak gelinliği katlamaya başladı; ama Evelina ansızın sert, doğal olmayan bir sesle, "Buna devam etmenizin bir yararı yok artık," dedi.

Katladığı gelinlik Ann Eliza'nın ellerinin arasından kaydı.

"Evelina Bunner, ne demek istiyorsun sen?"

"Ne diyorsam onu. Kaldı."

"Kaldı mı? Kalan ne?"

"Evlenmemiz. Beni St. Louis'e götüremiyor. Yeterli parası yok." Ezberlediği dersi okuyan bir çocuğun monoton sesiyle çıkıyordu sözcükler ağzından.

Ann Eliza kaşmir kumaşı kaldırıp kucağına aldı, eliyle düzeltmeye başladı. "Anlamıyorum," dedi sonunda.

"Yeterince basit. Yol parası çok tutuyor, oraya vardığımızda evimizi kurabilmek için elimizde biraz para olması gerek. Hesap yaptık, o kadar parası yok, hepsi bu."

"Ama ben onun harika bir yere gideceğini sanmıştım."

"Öyle zaten, ama ilk yıl aylığı oldukça düşük, kiralar da çok yüksek St. Louis'de. Alman arkadaşından bir mektup daha almış, bu konuyu düşünüp taşınıyor, riske atmaya korkuyor. Yalnız gitmesi gerekecek."

"Ama senin paran var, unuttun mu? Bankadaki yüz dolar?"

Evelina sabırsızlığını gösteren bir el hareketi yaptı. "Elbette unutmadım. Ama yetmez o. Eşya almak için harcamamız gerek hepsini. Bay Ramy hastalanıp işini kaybederse elimizde beş kuruşumuz olmaz. Beni yanına almadan önce en az yüz dolar daha biriktirmesi gerektiğini söylüyor."

Ann Eliza bu şaşırtıcı ifade üzerinde bir süre düşündü, sonra, "Bunu daha önce düşünmesi gerekmez miydi?" demeye cesaret etti.

Evelina birden parladı: "Neyin doğru olduğunu senin ya da benim kadar biliyordur. Ona yük olmaktansa ölürüm daha iyi."

Ann Eliza yanıt vermedi. Şekil almamış bir kuşkunun pençesi, sözcüklerin ağzından çıkmasını engellemişti. Yattıktan ve ışığı söndürdükten sonra Ann Eliza karanlıkta Evelina'nın ağladığını duydu, ama yatağın kendine ait tarafında hiç kıpırdamadan, kardeşinin sarsılan bedenine değmeden yattı. Evelina'yla arasında bu kadar soğuk bir mesafe olduğunu daha önce hiç hissetmemişti.

Gece saatler ağır ilerledi, hayatlarında çok önemli bir rol oynamış olan masa saatinin ısrarlı, usandırıcı tiktaklarıyla geçti. Evelina'nın hıçkırıkları yatağı gitgide uzayan aralarla sarsmaya devam ediyordu, sonunda onun uyuduğunu düşündü Ann Eliza. Ama gün ağarırken iki kardeşin gözleri buluştu, Evelina'nın yüzüne baktığında Ann Eliza cesaretini kaybetti.

Yatakta doğrulup oturdu, elini yalvarırcasına uzattı.

"Böyle ağlama canım, ağlama."

"Ah, dayanamıyorum, dayanamıyorum," diye inledi Evelina.

Ann Eliza onun titreyen omzunu okşadı. "Ağlama, ağlama," diye yineledi, "ikinci yüz doları da alırsan yetmez mi? Ben zaten hep sana vermek istemiştim onu. Sadece düğün gününe kadar söylemeyecektim."

Dokuzuncu Bölüm

Evelina’nın düğünü kararlaştırılan günde oldu. Tören, iki kardeşin devam ettikleri kilisenin dua okutma odasında, akşam yapıldı, tören bitince davetli olan birkaç kişi, düğün yemeği için kız kardeşlerin bodrum katındaki evlerine gitti. Bayan Mellins'in ve Bayan Hawkins'in yardımıyla ve bütün sokağın gösterdiği duygusal ilginin desteğiyle dükkânı ve arka odayı süslemek için elinden geleni yapmıştı Ann Eliza. Masada, portakal ve muz dolu bir çanakla, gelinin kendi eliyle hazırladığı portakal çiçekleriyle kaplı dondurmalı düğün pastasının arasında içinde beyaz krizantemler olan bir vazo duruyordu. Kâğıt güllerle bezeli sonbahar yaprakları etajerle Isa Peygamberin taş baskısını süslüyordu, Evelina’nın, mutluluğunun gizemli etkeni olarak saygı gösterdiği saatin üzerine ise kurutulmuş sarı çiçekler konulmuştu. Her bir yanı şıkır şıkır pullarla, bileziklerle kaplı Bayan Mellins, onun başdikişçisi, Evelina’nın kıyafetine yardım etmiş olan soluk benizli genç bir kız, Bay ve Bayan Hawkins, büyük oğulları Johnny, Bayan Hochmüller ve kızı masada oturuyorlardı.

Bayan Hochmüller'in iri, sarışın kişiliği daha ufak tefek davetlilerin aleyhine odaya hükmeder gibiydi. Orgu andıran kıvrımlarla kabaran kırmızı poplinden giysisi onu daha da heybetli kılıyordu; Ann Eliza’nın kurnaz bakışlı, kaba saba bir kız olarak hatırladığı Linda, biçimsiz bir çocukluğu izleyen zarif bir kadınlığa geçişle şaşırttı onu. Aslında düğün eğlencesinin rengini belirleyenler Hochmüllerlerdi. Gri kaşmir kıyafeti ve beyaz bonesi içinde her zamankinden daha solgun görünen Evelina, parlak bir taş baskının yanında duran belli belirsiz, silik bir karalamaya benziyordu; damatların geleneksel önemsizliğine mahkûm Bay Ramy ise sesini duyurmak için bir çaba içinde değildi. Bayan Mellins bile, Bayan Hochmüller'in iri kırmızı kütlesinin gölgesinde kalarak boşuna ışıldayıp şıngırdıyordu. Ann Eliza ise, düğün yemeğinin merkezinin, katılmalarını hiç mi hiç arzulamadığı o iki konuk olduğunu görünce kötü bir şeyler

olacağını önceden belli belirsiz hissettiren bir duyguya kapıldı. Sofrada hep birlikte oturulurken neler konuşulduğunu, neler yapıldığını sonradan hatırlayamadı; o uzun saatler belleğinde fırıl fırıl dönen parlak renkler, yüksek sesler olarak kaldı, bu dönüş içinde Evelina'nın solgun yüzü batan güneşin yıkadığı bir denizde boğulmakta olan bir surat gibi ara sıra görünüp kayboluyordu.

Ertesi sabah Bay Ramy ile karısı St. Louis'e doğru yola çıktılar, Ann Eliza da yalnız kaldı. Dış görünüşte, ayrılmanın ilk gerginliği Bayan Mellins, Bayan Hawkins ve Johnny"nin gelmesiyle yumuşadı, arka odadaki süslerin sökülmesine ve ortalığın derlenip toparlanmasına yardıma gelmişlerdi. Ann Eliza onların bu kibarlığına teşekkür etti, ama bekledikleri aşikâr olan "düğün hakkında konuşma" Ann Eliza"nın dudaklarından dökülmedi. Gelenlerin varlıklarının tanıdık sıcaklığının gerisinde, kapıda dikilen "Yalnızlığı" görüyordu Ann Eliza.

Ann Eliza bu kadar iri bir konuğu barındıramayacak kadar ufak biriydi, yetersiz olduğu duygusuna kapıldı. Yuvasının bu yeni arkadaşına sunacak derin düşünceleri yoktu. O ana kadar bütün düşünceleri Evelina'ya yönelik olmuş, gösterişsiz, kolay sözcüklere dönüşmüştü, sessizliğin muazzam dilinin tek bir sözcüğünü bile bilmiyordu.

Evelina’nın gidişinin üzerinden iki gün geçmiş, arka odadaki ve dükkândaki her şey soğuk ve yabancı olmuştu sanki. Ann Eliza’nın yaşamının koşullarının değişmesiyle o mekânın bütün görünümü de değişmişti. Dükkânın kapısını açan ilk müşteri hortlak görmüşçesine korkuttu Ann Eliza'yı; sabaha kadar yatağın kendine ait tarafında dönüp duruyordu, ara sıra huzursuz bir uykuya dalıyor, sonra birden uyanıp elini Evelina'ya uzatıyordu. Çevresini alan yeni sessizlikte duvarlar ve eşya ses kazandı, alacakaranlıkta ve geceyarısı tuhaf iç çekişlerle ve sinsi fısıltılarla onu ürküttü. Hayalet gibi eller pencerelerdeki panjurları sarstı ya da sokak kapısının sürgüsünü takırdattı; bir keresinde de Evelina'nınkine benzeyen bir ayak sesi duyup buz gibi oldu, adımlar karanlık dükkândan sinsice geçip kapının eşiğinde duyulmaz oldu. Zamanla bu seslere bir açıklama buldu, karyolanın yamulduğunu, üst katta Bayan Mellins'in ayağını yere vurarak yürüdüğünü, sokaktan geçen bira arabalarının gürültüsünün kapının sürgüsünü sarstığını söyledi kendine; ama bu karara varana kadar geçen saatler, pekişip sabit önsezilere dönüşen değişken korkularla doluydu. En kötüsü tek başına yediği yemeklerdi, pastanın büyük dilimini Evelina'ya

ayırmaya devam ediyordu dalgınlıkla, ilk fincanı kardeşinin almasını beklerken çayı soğutuyordu. Bu hüzünlü yemeklerden birinde oraya gelen Bayan Mellins, Ann Eliza'ya bir kedi edinmesini önerdi; ama o başını iki yana salladı. Hayvanlara hiç alışkın değildi, ruhsuzluk uçurumuyla kendisinden ayrılan yaratıkların karşısında Tanrı'ya olan bağlılığın belli belirsiz azaldığını hissederdi.

Sonunda, boş geçen on günün ardından, Evelina'dan ilk mektup geldi.

"Sevgili kardeşim, " diye yazmıştı, sıkışık elyazısıyla.

"Bu büyük kentte bulunmak tuhaf geliyor insana, evden bunca uzakta, hayatımı geçirmek için seçtiğim Herman'la baş başa olmak; ama evliliğin kendi ciddi sorumlulukları var, evli olmayanlar bunları asla anlayamazlar, bu yüzden de belki daha mutludurlar, hayat onlardan sadece basit görevler bekler, basit zevkler sunar, ama başkalarını düşünmek zorunda olanlar görevlerini yapmaya hazır olmalıdırlar, Tanrı onları bu görevi yerine getirmek için nereye gönderirse göndersin. Şikâyet etmem için bir neden yok aslında, sevgili kocam beni çok seviyor ve çok düşkün bana, ama bütün gün işinde, bu yüzden elimde olmadan kendimi bazen yalnız hissediyorum, şairin dediği gibi, birbirini sevenler için ayrı olmak zordur, ve sevgili kardeşim, çoğu kez dükkânda yalnız başına ne yapıyorsun diye merak ediyorum, buraya geldiğimden beri benim yaşadığım yalnızlık duygusunu senin hiç tatmamanı dilerim. Şimdilik bir pansiyondayız, ama yakında bir ev bulmayı ve kaldığımız yeri değiştirmeyi umuyoruz, o zaman bir ev yönetmenin bütün yükü sırtımda olacak, ama kaderlerini başkalarınınkiyle birleştirenlerin alın yazısı böyledir, hayat yükünden kaçmayı bekleyemezler, zaten bunu istemem de, hep hayatta olmayacağım ama yaşadığım sürece görevimi yapacak gücüm olması için dua edeceğim. Bu şehir New York kadar büyük ve güzel değil, ama kaderim beni balta girmemiş bir ormana bile sürüklese umarım hiç canımı sıkmam, hiç böyle biri olmadım ben, 'Eş' gibi tatlı bir kelime karşılığında özgürlüklerinden vazgeçenler, parlayan her şeyin altın olmadığını görmeye hazırlıklı olmalıdırlar, ayrıca senin gibi hayat ırmağında bir yaz bulutu gibi başıboş ve

sakince süzülmeyi bekleyemem, kaderim bu değil, ama başıma ne gelirse gelsin ben hep mütevekkil ve duacı olacağım; benim gibi senin de iyi olduğunu umuyorum, sevgili kardeşim.

Sevgilerimle,

Evelina B. Ramy."

Ann Eliza, Evelina'nın mektuplarının belagatli ve kişisel olmayan havasına gizliden gizliye hayranlık duymuştu hep; ama daha önce okumuş olduğu ve kardeşinin okul arkadaşlarına ya da uzak akrabalara yazdığı birkaç mektuba, başından geçenlerin bir kaydı gibi değil de birer edebi yazı gibi bakmıştı. Şimdiyse, Evelina şişinmeyi bir yana bırakıp evdeki olayları sıralamasına daha uygun bir üslup seçmiş olsaydı diyordu. Mektubu tekrar tekrar okudu Ann Eliza, kardeşinin gerçekten ne yaptığını, ne düşündüğünü gösterecek bir ipucu aradı; oysa her okuyuştan sonra daha da etkilenmiş, ama Evelina'nın güzel konuşma sanatının labirentlerinden aydınlanmamış olarak çıkmaktan kurtulamadı.

Kış başlarında aynı tarzda iki-üç mektup daha geldi, her birinin gevşek retorik kabuğunun içinde gerçeğin ufacık bir özü gizliydi. Ann Eliza satırların arasını sabırla, uzun uzun inceledikten sonra, Evelina ile kocasının pansiyonlara epeyce para döktükten sonra, ucuz bir apartmanda daire tuttuklarını, St. Louis'de yaşamanın sandıklarından daha pahalıya geldiğini, Bay Ramy'nin geç saatlere kadar eve gelmediğini *(kuyumcuda çalışan biri neden geç gelsin ki eve,* diye merak etti Ann Eliza), ve Bay Ramy'nin, konumunu inandırıldığından daha az tatminkâr bulduğunu anlayabildi. Şubat'a doğru mektuplar seyreldi, sonunda tamamen kesildi.

Ann Eliza ilk başta, çekinerek ama bıkmadan, daha sık ha-ber almayı rica ederek mektup yazdı; sonra, ricalarının hepsi Evelina'nın uzayan suskunluğunun gizine gömülünce, ablanın içini ne olduğunu bilemediği korkular sardı. Belki de hastaydı Evelina, kendisine bir fincan çay pişirmekten âciz bir adamdan başka kendisine bakacak biri yanında olmadan. Ann Eliza, Bay Ramy'nin dükkânındaki toz tabakasını hatırladı, onların evindeki düzensizliğin resimleri kız kardeşinin hastalığının daha da öne çıkan görüntüsüne karıştı. Ama Evelina hasta olsaydı Bay Ramy mutlaka yazardı. Küçük, düzgün bir elyazısı vardı, mektupla iletişim onun için üstesinden gelinemeyecek bir sıkıntı değildi. En olası seçenek mutsuz çiftin bir hastalığa yakalanmış olması ve bu hastalığın onları Ann Eliza'yı çağıramayacak kadar güçsüz bırakmış olmasıydı - yoksa mutlaka çağırırlardı, diye düşündü Ann Eliza bilinçsizce sinik düşünerek, kendisinin ya da ufak birikimlerinin onlara bir yararı olacaksa! Bu gizemin içine

gözlerini zorlayarak baktıkça daha da kararıyordu orası; Ann Eliza’nın girişken olmaması, uzak yerlerde o kayıpların izini sürmek için ne tür adımlar atılabileceğini hayal edememesi onu uyuşturuyor, çaresiz kılıyordu.

Sonunda, bulanık belleğinin derinlerinden Bay Ramy'nin St. Louis'de çalıştığı kuyumcunun adı yukarılara süzüldü. Epeyce tereddüt ettikten ve adamakıllı çaba harcadıktan sonra Ann Eliza eniştesinden bir haber vermeleri için çekinerek ricada bulundu onlardan; yanıt, beklediğinden daha çabuk geldi.

"Sayın Bayan,

Geçen ayın 29'unda yazdığınız mektuba cevaben, sözünü ettiğiniz şahsın bir ay önce işyerimizden çıkarıldığını belirtiriz. Adresini veremediğimize üzgünüz.

Saygılarımızla,

Ludwig And Hammerbusch"

Ann Eliza bu kısa açıklamayı kederli bir uyuşukluk içinde okudu. Evelina'nın izini kaybetmişti. Sabaha kadar uyumadı, kardeşini aramak üzere St. Louis'e gitmek için tasarladığı harika planı kafasında evirip çevirdi; ama paçavraları birleştirip yama işi örtüler üretmeye alışkın bir beynin maharetiyle elindeki üç-beş kuruşu bir araya getirse bile bunun yine de yolculuk biletini karşılamaya yetmeyeceği acı bir gerçek olarak karşısına dikildi. Evelina'ya düğün hediyesi olarak verdiği para gündelik kazancının dışında elinde avucunda bir şey bırakmamıştı, kış boyunca bu paralar da yavaş yavaş erimişti. Haftada bir kasaba gitmekten çoktan vazgeçmişti, öteki masraflarını da olabilecek en alt düzeye indirmişti; ama ne kadar tutumlu olursa olsun, bir kenara para koyamamıştı. Küçük dükkânın başarısını sürdürmek için gösterdiği azimli çabalara rağmen kız kardeşinin yokluğu işte kendini hissettirmişti. Artık bohçaları boyacıya Ann Eliza’nın taşıması gerektiğinden, o yokken dükkânın kapısını çalan müşteriler kapıyı kilitli bulunca çoğu kez başka yere gidiyorlardı. Üstelik pek çok ısrarcı ama beyhude çabanın ardından Ann Eliza bone kenarlarını süsleme işinden vazgeçmek zorunda kalmıştı, oysa Evelina'nın elindeyken bu iş dükkânlarının en kârlı ve en ilginç işiydi. Bu değişiklik, dükkânın önünden geçen kadınları en göz alıcı manzaradan yoksun kılıyordu; Bunner

Kardeşler'in devamlı müşterileri Ann Eliza’nın kadın şapkası konusunda becerisi olmadığını acı tecrübeler sonucu öğrendiklerinde onun bir tüyü kıvırabileceğine, hatta bir buket çiçeği tazeleyebileceğine olan güvenlerini de yitirmeye başlıyorlardı.

Öyle bir an geldi ki Ann Eliza, kendisine hep sevecen gözlerle bakmış olan ve bir keresinde Evelina'ya bir şapka siparişi veren karpuz kollu hanımla konuşmaya karar verecek oldu. Belki de o karpuz kollu hanım kendisine birkaç basit dikiş işi verebilirdi; ya da dükkânı arkadaşlarına tavsiye edebilirdi. Bu olasılığı göz önünde tutan Ann Eliza bir çekmeceyi karıştırıp iki kardeşin ticaret hayatına atılırken ilk baştaki heyecanla sipariş etmiş oldukları, eskimiş kartvizitlerden kalanları buldu. Ama karpuz kollu kadın sonunda göründüğünde yastaydı ve gözlerinde öyle kederli bir bakış vardı ki Ann Eliza konuyu açmaya cesaret edemedi. Kadın birkaç makara siyah iplik ve ipek almaya gelmişti, kapının eşiğinde arkasına dönüp, "Yarın uzun süreliğine gidiyorum buradan," dedi, "umarım kışınız iyi geçer." Ve kapı kadının arkasından kapandı.

Birkaç gün sonra Bayan Hochmüller'i sormak üzere Hoboken'e gitmek geldi Ann Eliza’nın aklına. Sıkıntısını ona anlatmaktan ürkse de öyle merak içindeydi ki ister istemez yapacaktı bunu. Ama bu konuyu kafasında evirip çevirirken yeni bir sorun çıktı karşısına. Bayan Hochmüller'in evine yaptığı tek ziyarette Evelina ile birlikte oraya Bay Ramy tarafından götürülmenin eziyetine katlanmışlardı; Ann Eliza şimdi, o çamaşırcı kadının oturduğu mahallenin adını bile bilmediğinin farkına varıyordu, nerede kalmış sokağının adım hatırlamak. Ama Evelina'dan bir haber almalıydı, yoluna çıkacak hiçbir şey onu engelleyemezdi.

Birisinden öğüt almak için yanıp tutuşsa da durumunu Bayan Mellins'in meraklı gözlerinin önüne sermekten hiç hoşlanmıyordu, ve ilk başta akima içini dökebileceği bir başka kişi de gelmedi. Sonra Bayan Hawkins'i hatırladı, daha doğrusu kocasını; Ann Eliza onun sıkıcı, cahil bir adam olduğunu hep düşünmüş olsa da büyük olasılıkla erkeklere özgü o tuhaf yetenekle, insanların adreslerini bulma yeteneğiyle donanmıştı adam. Sırrını Bayan Hawkins'in anlayışlı kulağına emanet etmek bile güç geliyordu Ann Eliza'ya, ama terzi kadının uygulayacağı çapraz sorgulamadan kurtulmuştu hiç değilse. Ev işlerinin artan baskısı, Bayan Hawkins'in başkalarının meselelerine duyabileceği merakı öylesine silmişti ki, ziyaretçisi içini dökerken onu neredeyse erkeksi bir kayıtsızlıkla dinledi, bir yandan da bir

kolunda diş çıkaran bebeğini sallıyor, öteki koluyla da yaşça bir büyüğünün hoplayıp zıplamasını denetlemeye çalışıyordu.

"Vah, vah"demekle yetindi, Ann Eliza hikâyesini bitirince. "Doğru dur, Arthur; Bayan Bunner bugün ayağının üzerinde zıplayıp durmanı istemiyor. Sen nereye bakıyorsun öyle gözlerini aça aça Johnny? Git oyun oyna," diye ekledi, ciddi gözlerle en büyük çocuğuna dönerken, en az yaramaz olan bu çocuğun kısmetine genellikle annesinin kardeşlerine olan öfkesinin en şiddetli bölümü düşerdi.

"Belki Bay Hawkins yardımcı olabilir size," diye devam etti Bayan Hawkins dalgın dalgın, annelerinin isteği üzerine dağılan çocuklar, çileden çıkmış bir elin kovaladığı sineklerin aynı yere konması gibi daha önceki oyunlarına dönerlerken. "Eve gelir gelmez gönderirim onu size, ona bütün olanları anlatırsınız. Bayan Hochmüller'in adresini rehberde bulursa hiç şaşmam. Çalıştığı yerde bir tane rehber bulunduğunu biliyorum."

"Bulabilirse gerçekten minnettar olurum," diye mırıldandı Ann Eliza, uzun süredir gizlenen bir korkuyu açmanın sağladığı, doğallıktan uzak hafifleme hissiyle yerinden kalkarken.

Bay Hawkins, yeteneği konusunda karısının kendisine duyduğu güveni boşa çıkarmadı. Ann Eliza'nın Bayan Hochmüller hakkında anlatabileceği her şeyi dinledikten sonra ertesi akşam elinde bir kâğıt parçasıyla geldi, kâğıtta kadının adresi yazılıydı, ailenin kâtibi olan Johnny altına da iri, yuvarlak harflerle arabalı vapurdan çıkınca o adrese götüren sokakların adlarını not etmişti.

Ann Eliza o gece sabaha kadar uyumadı, Bay Hawkins'in verdiği talimatları kendi kendine tekrarladı. İyi bir adamdı o, isteseydi kendisiyle seve seve Hoboken'e gideceğini biliyordu Ann Eliza; aslında adamın ürkek gözlerinde kendisine eşlik etmeyi teklif edeceğini okur gibi olmuştu, ama Ann Eliza böyle bir işi tek başına yapmayı yeğliyordu.

Ertesi pazar erkenden yola çıktı, pek zorluk çekmeden feribotun yolunu buldu. Bayan Hochmüller'in evine gideli neredeyse bir yıl olmuştu, gemiye binerken serin bir nisan rüzgârı yüzünü yaladı. Yolcuların büyük kısmı kabinde birbirlerine sokulmuşlardı, Ann Eliza temmuzdayken çok kalın gelmiş olan ince, siyah mantosunun içinde titreyerek kabinin en karanlık köşesine çekildi. Karaya ayak basarken biraz şaşkındı, ama babacan bir polis memuru onu doğru arabaya bindirdi, Ann Eliza bir düşte gibi Bayan Hochmüller'in evine giden yolu bir kez daha geçerken buldu kendini, inmek

istediği sokağın adını kondüktöre söylemişti; çok geçmeden, bir zamanlar yakıcı güneşin altında sıcaktan bunalarak durduğu köşede, birahanenin yakınındaki

köşede, yüzünü yalayan rüzgârda dikildi. Sonunda boş bir araba göründü, sarıya boyalı yan tarafında Bayan Hochmüller'in oturduğu mahallenin adı yazılıydı, çok geçmeden Ann Eliza boş arsaların arasına ıssız bir lagündeki devasa yığınlar gibi kondurulmuş dar tuğla evlerin önünden arabanın içinde sarsılarak ilerledi. Araba yolun sonuna vardığında Ann Eliza indi, önceki gelişlerinde Bay Ramy'nin hangi yöne sapmış olduğunu hatırlamaya çalışarak bir süre durdu. Tam arabanın sürücüsüne sormaya karar vermişti ki adam sıska atlarının yularını çekti ve hâlâ boş olan araba Hoboken'e doğru yola koyuldu.

Yolun kenarında bir başına kalan Ann Eliza, temkinli adımlarla ilerlemeye başladı, gözleriyle çevrede, üçgen çatısının üzerine bir karaağaç sarkan küçük, kırmızı bir evi arıyordu; ama her şey yabancı ve tekinsiz geliyordu ona. Omuzlarını sarkıtmış bir-iki asık suratlı adam meraklı gözlerle yanından geçtiler, Ann Eliza durup onlarla konuşmaya bir türlü karar veremedi.

Sonunda kıtık saçlı bir oğlan, yasadışı bir eğlenceyi akla getiren bir döner kapıdan çıktı ve Ann Eliza sıkıntısını ona açmaya cesaret etti. Beş sent teklif edilince oğlan Ann Eliza'yı Bayan Hochmüller'e götürmek için hevesleniverdi, az sonra da peşinde Ann Eliza ile taş ustasının avlusundan geçiyordu.

Son bir köşeyi dönüp küçük kırmızı eve vardılar, Ann Eliza rehberine bahşişini verdikten sonra bahçe kapısının sürgüsünü çekti ve kapıya yürüdü. Kalbi yerinden çıkacak gibiydi, dudaklarının titremesini engellemek için kapının pervazına yaslanmak zorunda kaldı; Bayan Hochmüller'e Evelina'dan söz etmenin kendisini ne kadar inciteceğini o ana kadar bilememişti. Heyecanı yatışınca evin görünümünün çok değiştiğini fark etti. Sadece karaağacın kışın yapraklarını dökmüş ya da çiçek tarhlarının kirlenmiş olması değildi: Evin kendisinin değerden düşmüş, terk edilmiş bir havası vardı. Pencere pervazları çatlamış ve kirliydi, panjurlardan bir-ikisi de gevşemiş menteşelerinin üzerinde iç karartıcı biçimde sallanıyordu.

Açılana kadar kapıyı birkaç kez çalması gerekti. Sonunda başına bir örtü örtmüş İrlandalı bir kadın kucağında bebeğiyle eşikte göründü, kadının

gerisindeki dar koridora bakan Ann Eliza Bayan Hochmüller'in derli toplu evinin içinin de dışı kadar kötülemiş olduğunu gördü.

Kadın, Ann Eliza'nın söylediği adı duyunca gözlerini dikerek ona baktı. "Bayan kim dediniz?"

"Bayan Hochmüller. Burası onun evi, değil mi?"

"Hayır değil," dedi kadın, sırtını dönerken.

A, ama bekleyin, lütfen," diye atıldı Ann Eliza. "Yanılıyor olamam. Evinde çamaşırcılık yapan Bayan Hochmüller'i söylüyorum. Geçen haziranda onu ziyaret etmiştim."

"A, Hollandalı çamaşırcı kadın olmalı; burada eskiden oturan. Gideli iki aydan fazla oldu. Şimdi burada Mike McNulty oturuyor. Hişt," dedi sonra, ağlamak üzere dudaklarını büzen bebeğe.

Ann Eliza'nın dizlerinin bağı çözüldü. "Bayan Hochmüller gitti mi? Ama nereye gitti? Buralarda bir yerde olmalı. Bana söyleyemez misiniz?"

"Nasıl söyleyeyim," dedi kadın. "Biz buraya gelmeden önce gitmiş o."

"Dalia Geoghegan, çocuğu o soğuktan içeri sokar mısın sen?" diye seslendi içeriden, bir İrlandalı ses.

"Lütfen durun, n'olur durun," diye ısrar etti Ann Eliza. "Bakın, Bayan Hochmüller'i mutlaka bulmalıyım."

"O zaman gidip arayın onu," diye yanıt verdi kadın, arkasını dönüp kapıyı Ann Eliza'nın suratına çarptı.

Kapının önünde kalakaldı Ann Eliza, hayal kırıklığının büyüklüğü uyuşturmuştu onu, evin içinden gelen sesler yükselince bahçe yolundan geçip kapıdan çıkmak zorunda kaldı.

O zaman bile neler olduğunu kavrayamadı, sokakta durup eve baktı, kirli pencerelerden birinde Bayan Hochmüller'in bir zamanlar nefret ettiği yüzünün belirmesini umar gibiydi.

O ıssız çevrede ansızın esen buz gibi bir rüzgâr Ann Eliza'nın incecik giysinin içine işledi; Ann Eliza arkasına dönüp geldiği yolu izleyerek yürüdü. Komşulardan birine Bayan Hochmüller'i sormayı düşündü, ama o evler öylesine sevimsiz görünüyordu ki hangi kapıyı çalacağına karar vermeksizin uzaklaştı oradan. Atlı araba durağına vardığında bir araba Hoboken'e doğru yola çıkmaktaydı, buz gibi soğukta o köşede bir saat beklemesi gerekti. Uzakta yeniden bir araba göründüğünde Ann Eliza'nın

elleri ve ayakları soğuktan buz gibi olmuştu, feribota giderken yolda durup bir fincan çay içmeyi düşündü; ama restoranların olduğu yere gelmeden o kadar midesi bulanır ve başı döner olmuştu ki yemek düşüncesi bile itici geliyordu. Sonunda kendini feribotta buldu, tıka basa dolu kabinin yatıştırıcı havasızlığında; sonra yine bir sokak köşesinde soğuktan titreyerek dakikalarca bekledi, nemli saman ve tütün kokan şehir içi arabasında bir kez daha uzun ve sarsıntılı bir yolculuk yaptıktan sonra sonunda ilkbaharın soğuk alacakaranlığında Ann Eliza evinin kapısını açtı ve el yordamıyla dükkânın içinden geçti, sobasız yatak odasına ulaştı.

Ertesi sabah Bayan Hawkins, Ann Eliza’nın yaptığı yolculuğun sonucunu öğrenmek üzere uğradığında kızı tezgâhın arkasında eski bir şala sarınmış otururken buldu.

"A, Bayan Bunner, hastasınız siz! Ateşiniz çıkmış sanırım, yüzünüz kıpkırmızı."

"Yok bir şey. Galiba dün feribotta üşüttüm," dedi Ann Eliza. "Şurada bir şişlik var gibi," diye onu azarladı Bayan Hawkins. "Elinize bir bakayım... yanıyorsunuz. Bakın Bayan Bunner, hemen yatağa girmelisiniz."

Ah, bunu yapamam Bayan Hawkins." Ann Eliza bitkindi, gülümsemeye çalıştı. "Dükkâna bakacak benden başka kimse olmadığını unutuyorsunuz.

"Dikkatli olmazsanız siz de pek fazla bakamazsınız dükkâna," diye cevabı yapıştırdı Bayan Hawkins, suratını asarak. Sakin görünümünün altında hastalıklar ve ölüm için tekinsiz bir tutku besliyordu, Ann Eliza'yı acı çekerken görünce her zamanki kayıtsızlığından sıyrılmıştı. "Zaten dükkâna pek gelen giden yok," dedi farkında olmadan acımasızca konuşmuştu, "hemen gidip bakayım, Bayan Mellins kızlarından birini buraya gönderebilir mi diye."

İtiraz edemeyecek kadar bitkin olan Ann Eliza, Bayan Hawkins'in kendisini yatırmasına, ocakta çay pişirmesine ses çıkarmadı; yardım çağrılarına hep yanıt verecek kadar iyi huylu olan Bayan Mellins de gözü bozuk kızını, olmayan müşterilerle ilgilensin diye aşağıya gönderdi.

O ana kadar bağımsızlığından feragat etmiş olan Ann Eliza'nın üstüne birden büyük bir kayıtsızlık çöktü. Hatırlayabildiği kadarıyla hayatında ilk kez o başkalarıyla değil, başkaları onunla ilgileniyordu, böyle kendini teslim edince bir an ferahladı. Uslu bir çocuk gibi çayını içti, ağrıyan göğsüne lapa koymalarına izin verdi, nadiren kullanılan şöminede ateş

yakılmasına da itiraz etmedi. Ama Bayan Hawkins yastıklarını düzeltmek için üzerine eğildiğinde dirseğine dayanıp doğruldu ve, "Ah, Bayan Hawkins, Bayan Hochmüller'i bulamadım," dedi. Gözyaşları yanaklarından aşağı yuvarlanıyordu.

"Yok muydu? Taşınmış mı?"

"iki aydan fazla olmuş, nereye gittiğini de bilmiyorlar. Ah, ne yapacağım ben Bayan Hawkins?

“Hele, hele Bayan Bunner. Siz sakince yatın ve kafanızı yormayın. Eve döner dönmez Bay Hawkins'e danışırım.

Ann Eliza minnettar olduğunu söyledi mırıltıyla, Bayan Hawkins de eğilip alnından öptü onu» "Sakın kafanızı yormayın," diye yineledi, çocuklarını avuttuğu ses tonuyla.

Ann Eliza yatakta bir haftadan fazla kaldı, iki komşusu ona özenle baktılar, gözü bozuk kızla Evelina’nın gelinliğine yardım etmiş olan soluk yüzlü kız da sırayla dükkândaki işlerle ilgilendiler. Her sabah, arkadaşları göründüğünde Ann Eliza başını kaldırıp, "Mektup var mı?" diye soruyordu; onlar usulca "yok" diye işaret edince de susup yastığına koyuyordu başını. Bayan Hawkins birkaç gün, Bayan Hochmüller'in izinin en iyi nasıl bulunabileceği yolunda kocasına danışmak için verdiği sözden hiç söz etmedi, yeni bir hayal kırıklığından korkan Ann Eliza da konuyu açmadı.

Bir sonraki pazar akşamı sobanın yanındaki sallanan koltuğuna yastıklarla desteklenip oturur, Bayan Mellins lambanın altında Polis Gazetesi'ni okurken dükkânın kapısı çalındı ve Bay Hawkins içeri girdi.

Ann Eliza onun basit, dost yüzüne bakar bakmaz bir haber vereceğini anladı. Endişesini Bayan Mellins'ten saklamaya artık çalışmasa da dudakları öyle titriyordu ki konuşmayı başaramadı.

"iyi akşamlar Bayan Bunner," dedi Bay Hawkins, uzata uzata konuşarak. "Bütün gün Hoboken'deydim, Bayan Hochmüller'i arıyordum."

"Ah, Bay Hawkins, sahi mi?"

"İyice araştırdım, ama ne yazık ki bir işe yaramadı. Hoboken'den ayrılmış, çekip gitmiş, kimse de nereye gittiğini bilmiyor."

"Çok iyisiniz Bay Hawkins." Üzerine çöken hayal kırıklığıma arasından Ann Eliza'nın sesi cılız bir fısıltı olarak duyula-bilmişti.

Kötü haber getirmenin sıkıntısını yaşayan Bay Hawkins kararsızlık içinde kızın karşısında duruyordu; sonra gitmek üzere arkasını döndü. "Bir şey değil," dedi, kapının eşiğinde duralayıp.

Ann Eliza yine konuşmak, adamı alıkoymak, ondan öğüt almak istiyordu; ama kelimeler boğazında düğümlendi ve sessizce arkasına yaslandı.

Ertesi sabah erkenden kalktı, titreyen parmaklarla giyindi, bonesini taktı. Gözü bozuk kız gelene kadar bekledi, dükkânla ilgili ayrıntılı talimatlar verdikten sonra sokağa çıktı. Bir gece öncesinin uykusuzluk nöbetlerinin birinde, aklına Tiffany's'e gidip Ramy'nin geçmişiyle ilgili araştırma yapmak gelmişti. Bu sayede belki Evelina'ya ulaşmanın yeni bir yolunu gösterecek bilgi edinebilirdi. Evden çıktığı için Bayan Mellins'le Bayan Hawkins'in kendisine kızacaklarını bildiğinden suçluluk duyuyordu, ama Evelina'dan haber alana kadar kendini iyi hissetmeyeceğini de biliyordu.

Sabah havası sertti, rüzgâra yüzünü döndüğünde kendini öyle zayıf ve bitkin hissetti ki Union Meydanına ulaşıp ulaşamayacağını bilemedi; ama çok yavaş yürüyerek ve kimsenin dikkatini çekmeden ara sıra durup dinlenerek sonunda kendini kuyumcunun büyük cam kapılarının önünde buldu.

Henüz çok erkendi ve dükkânda müşteri yoktu, içlerinde pırlantaların ve gümüşlerin ışıldadığı sıra sıra vitrinlerin arasından geçerken, o sırada çalışmayan sayısız gözün üzerinde toplandığını hissetti.

Vitrinlerin arasındaki boş geçitlerde dolaşan etkileyici beyefendilerden birine yaklaşmak zorunda kalmadan saat bölümünü bulmayı umarak çevresine bakınıyordu ki bu centilmenlerden en etkileyici olanlarından birinin dikkatini çekti.

Kendisine nasıl yardımcı olabileceğini soran adamın ürkütücü yardımseverliği Ann Eliza'nın isteğini açıklamak yönündeki umudunu kırdı; ama sonunda bir dizi karmakarışık yanlış başlangıçtan sıyrılıp saat bölümünün kendisine gösterilmesini söyleyebildi.

Centilmen, Ann Eliza'yı düşünceli bir tavırla inceledi. "Nasıl bir saat aradığınızı sorabilir miyim? Düğün hediyesi mi olacak, yoksa?.."

Bu dokundurmanın ironisi Ann Eliza’nın damarlarını ani bir güçle doldurdu. "Saat satın almak değil niyetim. Bölüm yöneticisiyle görüşmek istiyorum."

"Bay Loomis'le mi?" Adam hâlâ gözleriyle Ann Eliza'yı tartıyordu; sonra kızın doğuracağı sorunun fazla önemli olmayacağını düşünüp, "Ah, tabii," dedi, "asansörle ikinci kata çıkın. Soldaki ilk koridorda." Uzayıp giden vitrinlerin sonunu işaret etti eliyle.

Ann Eliza onun soylu el hareketinin gösterdiği yönde ilerledi, hızla yukarı çıkan asansör onu binlerce saatin vızıldayıp gümbürdediği kocaman bir salona ulaştırdı. Nereye baksa saatlerin sonu gelmeyen ışıltılı görünümleri uzanıyordu önünde. Her boy ve seste saatler, holde duran çan biçimli dev saatlerden cıvıl cıvıl çalışan şifonyer oyuncaklarına kadar; abanozdan ve pirinçten yapılma, katedral çanları gibi ses çıkaran uzun saatler; bronz, porselen saatler, her boy, ses ve biçimden saatler, onların sıkışık sıralarının arasında, vitrinlerin aralarındaki geçitlerin cilalı zeminleri boyunca öteki centilmenler yürüyor, görevlerinin başlamasını bekliyorlardı.

Adamlardan biri az sonra yanına yaklaştı, Ann Eliza isteğini tekrarladı ona. Adam nezaketle karşıladı bu isteği.

"Bay Loomis mi? Şuradan gidin, bürosu öteki uçta." Buzlu cam ve parlak cilalı lambrilerden yapılma bir tür bölmeyi işaret etti. Ann Eliza teşekkür ederken adam iş arkadaşlarından birine döndü ve bir şey söyledi, Ann Eliza’nın kulağına Bay Loomis'in adı çalındı, ikinci adam şakayı takdir ettiğini gösterir şekilde kıkır kıkır güldü. Bu şakanın kendisiyle ilgili olduğundan kuşkulanan Ann Eliza mantosunun altında sıska omuzlarını dikleştirdi.

Büronun kapısı açıktı, içerde kır sakallı bir adam masanın başında oturuyordu. Nazikçe başını kaldırıp baktı, Ann Eliza yine Bay Loomis'i sordu.

"Bay Loomis benim. Nasıl yardımcı olabilirim?"

Ötekilerden çok daha az kibirliydi, ama Ann Eliza onun daha fazla yetki sahibi olduğunu düşündü; adamın konuşmasından cesaret alıp onun eliyle işaret ettiği sandalyenin ucuna ilişti.

"Sizi rahatsız ettiğim için bağışlayın efendim. Acaba Herman Ramy hakkında sizden bir şey öğrenebilir miyim diye geldim. İki-üç yıl kadar önce burada, saat bölümünde çalışıyormuş."

Bay Loomis bu adı tanıdığını belli eden bir harekette bulunmadı.

"Ramy mi? Ne zaman işten ayrılmış?"

"Tam bilemiyorum. Çok hastalanmış, iyileştiğinde de yerine başkası alınmışmış. Geçen ekim ayında kız kardeşimle evlendi ve St. Louis'e gittiler; iki aydan fazladır onlardan haber alamadım, o benim tek kız kardeşim, onun için çok endişeleniyorum."

"Anlıyorum," dedi Bay Loomis. "Ramy burada nasıl bir görevdeymiş?" diye sordu az sonra.

"Bize... bize saat bölümündeki şeflerden biri olduğunu söyledi," diye kekeledi Ann Eliza, birden kuşkuya kapılmışta.

"Biraz abartmış olabilir. Ama kayıtlarımıza bakıp onun hakkında bir şey söyleyebilirim. Adı ne demiştiniz?"

"Ramy, Herman Ramy."

Bay Loomis'in dosyanın sayfalarını çevirirken çıkarttığı sesin böldüğü uzun bir sessizlik oldu. Sonunda başını kaldırdı, parmağı sayfaların arasındaydı.

"işte buldum, Herman Ramy. Basit işçilerden biriymiş, buradan ayrılalı geçen haziranda üç buçuk yıl olmuş."

"Hastalık nedeniyle mi?" diye kekeledi Ann Eliza.

Bay Loomis tereddüt eder gibiydi; sonra, "Hastalıktan söz edilmiyor burada," dedi. Ann Eliza adamın duygudaş bakışlarını yine üzerinde hissetti. "Galiba size gerçeği söylemem iyi olacak. Uyuşturucu kullandığı için atılmış. Yetenekli bir işçiydi ama onu burada tutamazdık. Size bunları anlattığım için üzgünüm ama daha dürüstçe olur bu, çünkü kız kardeşinizi merak ettiğinizi söylüyorsunuz."

Büronun cilalı lambrilerini görmez oldu Ann Eliza, sayısız saatin takırtısı da fırtınalı bir denizin dalgaları gibi geldi kulaklarına. Konuşmaya çalıştı ama başaramadı; ayağa kalkmaya çalıştı ama zemin ayaklarının altından kaymıştı.

"Çok üzgünüm," diye yineledi Bay Loomis, dosyayı kapatırken. "Şimdi adamı tam olarak hatırladım. Arada sırada ortadan kaybolurdu, sonra ortaya çıktığında öyle bir durumda olurdu ki günlerce hiçbir işe yaramazdı."

Ann Eliza adamı dinlerken Bay Ramy'yi dükkânındaki tezgâhın gerisinde berbat bir moral bozukluğu içinde otururken bulduğu günü hatırladı. Adamın tanımadan bakan bulanık bakışlı gözlerini, dükkândaki her şeyi kaplayan toz tabakasını, vitrinde duran ve patisini bir kitabın üzerine

koymuş ternöv köpeği şeklindeki yeşil bronz saati görür gibi oldu. Yavaşça ayağa kalktı.

"Teşekkür ederim. Size rahatsızlık verdiğim için bağışlayın."

"Rahatsız olmadım. Ramy'nin kız kardeşinizle geçen ekimde evlendiğini mi söylemiştiniz?"

"Evet efendim. Sonra hemen St. Louis'e gittiler. Onu nasıl bulacağımı bilmiyorum. Belki burada Ramy hakkında bir şeyler bilen biri vardır diye düşündüm."

"Eh, işçilerden biri bilebilir belki. Bana adınızı bırakın, bir iz bulursam size haber veririm."

Kıza bir kalem verdi, o da adresini yazdı; sonra kız görmeyen gözlerle saatlerin arasından geçip gitti.

On Birinci Bölüm

Sözünü tutan Bay Loomis birkaç gün sonra bir mektup gönderdi, atölyede Ramy'den haberi olan var mı diye soruşturmuş, ama bir sonuç alamamıştı; Ann Eliza mektubu katlayıp Incil'inin sayfalarının arasına koyarken son umudunun da uçup gittiğini hissetti. Bayan Mellins tabii ki çoktan polisten yardım istenmesini önermişti; en sevdiği kitaplardan ikna edici örnekler vererek Pinkerton detektifinin doğaüstü yeteneğini anlattı; ama Bay Hawkins'e danışılınca detektiflerin günde yirmi dolar aldığını söyleyerek bu projeyi bir kenara itti adam; yasalar karşısında duyduğu belli belirsiz korku, Evelina'yı mavi üniformalı bir polisin pençeleri arasında görür gibi olması, Ann Eliza'yı polisin yardımına başvurmaktan alıkoydu.

Bay Loomis'in mektubunun gelmesinden sonra haftalar birbirini olaysız izledi. Ann Eliza ilkbahar sonlarına kadar öksürükten kurtulamadı, aynadaki görüntüsü gitgide daha da çökük ve sıska oldu, alnı da ayrım noktasının üstünde siyah bir kauçuk tarakla tutturulmuş bir tutam saçın olduğu yere doğru daha da kavislendi.

İlkbahar yaklaşırken bebek bekleyen bir kadın Mendoza Aile Oteli'ne yerleşti ve Bayan Mellins'in aracı olmasıyla bebeğin giysilerinden bir kısmının hazırlanmasını Ann Eliza'dan istedi. Bu da Ann Eliza’nın gelecek korkusunu biraz hafifletti; ama rahatlama hissi duyabilmesi için kendini oldukça zorlaması gerekti. Kendi kişisel durumunun iyi olmasını hiç umursamıyordu. Bazen dükkânı kapatmayı bile düşünüyordu; ancak adresini değiştirirse Evelina'nın kendisini bulamamasından korktuğu için bu planını uygulamaya koyamıyordu.

Kardeşinin izini bulmak için hiçbir umudu kalmadığından ıssız hayal gücünün bütün faaliyeti Evelina'nın eve dönmesi olasılığı üzerinde yoğunlaşmıştı. Ramy'nin sırrını keşfetmesi içini müthiş korkularla doldurmuştu. Dükkânın ve arkadaki odanın ıssızlığında Evelina'nın çektiği

acıların bulanık imgeleri ona işkence ediyordu. Onun sessizliğinin altında hangi korkular saklanmazdı ki? Ann Eliza'nın en büyük korkusu Bayan Mellins'in Bay Loomis'ten öğrendiklerini ağzından almasıydı. Bayan Mellins'in uyuşturucu kullananlar hakkında anlatacak berbat hikâyeleri olduğuna emindi; bunları dinleyecek gücü yoktu. Esrarkeş - bu kelimenin kendisi bile şeytaniydi; Bayan Mellins'in o kelimeyi ağzında yuvarladığım duyabiliyordu. Ama Ann Eliza'nın kendi haline bırakılan hayal gücü, uzun saatleri kötü imgelerle doldurmaya başlamıştı. Bazen geceleri adının seslenildiğini sanıyordu; kardeşinin sesiydi çağıran, ama meçhul bir dehşetle zayıf çıkıyordu. Ann Eliza'nın en huzurlu anları, Evelina'nın ölmüş olduğuna ikna olmayı başardığı anlardı. O zaman yasını tutarak ama daha sakince, onu düşünüyor, meçhul bir mezarlıkta, kimsenin ilgilenmediği bir toprak yığınının altına fırlatılmış olduğunu, başının ucunda bir mezar taşı olmadan, başka bir mezara çiçek koymak üzere oradan geçen matemli biri merhametle onun başucunda durup mezarına bir çiçek bırakmadan yattığını hayal ediyordu. Ama bu imge Ann Eliza'yı her zaman olumsuz etkilemiyordu; ve her zaman, o imgenin bulanık çizgilerinin altında, Evelina'nın sefalet içinde olsa da, yaşadığım, ablasını özlediğini görüyor, kesin olmasa da buna ikna oluyordu.

Yaz böyle geçti. Ann Eliza, Bayan Hawkins ile Bayan Mellins'in kendisini sevgi dolu bir kaygıyla gözlediklerini biliyordu ama bunu bilmesi bir teselli vermiyordu. O kadınların kendisi hakkındaki düşüncelerine ya da hislerine aldırmıyordu artık. Onun acısı insan eliyle iyileştirilecek türden değildi, bir süre sonra, o iki kadının kendisine yararlı olamayacaklarını anladıklarını fark etti. Gündelik işlerinin izin verdiği ölçüde geliyorlardı yine, ama gitgide daha kısa olmaya başladı ziyaretlerinin süreleri; Bayan Hawkins, konuşacak bir konu ya da azarlayacağı biri olsun diye yanında Arthur'u ya da bebeği de getiriyordu.

Sonbahar geldi, arkasından da kış. İşler yine azalmıştı, bodrum katındaki dükkâna gelen müşterilerin sayısı üçü-beşi geçmiyordu. Ocak ayında Ann Eliza annesinin kaşmir şalını, mozaik broşunu ve üzerinde hep saatin durduğu gül ağacından etajeri rehine verdi; sürekli olarak Evelina'nın zayıf ve bitkin halde geri döneceğini, başını koyacağı yer bulamayacağını hayal etmese, karyolayı da satardı.

Kış da sona erdi, mart gelip de rüzgârlı köşe başlarında öbek öbek sarı fulyalar görününce Ann Eliza, Evelina'nın eve elinde bir demet fulyayla

geldiği günü hatırladı. Sokaklara zamanından evvel ışıltı saçan çiçeklere rağmen mart ayı sert ve fırtınalı geçti, Ann Eliza iliklerine kadar üşüdü. Yine de, farkında olmadan hayatın sağaltıcı çarkına kapılmaya başlamıştı. Yalnız olmaya yavaş yavaş alışmıştı, mevsimle gelen bir-iki müşteriyle bezgince ilgileniyordu. Evelina'yı aklından hiç çıkaramasa da kardeşi zihninin ön tarafında eskisi kadar ısrarla yer kaplamıyordu.

Bir ikindi vakti, şalına sarınmış tezgâhın arkasında oturuyor, kepengi indirip *arka odanın görece rahatlatıcı ortamına ne zaman çekilsem* diye düşünüyordu. Özellikle bir şey yoktu kafasında, belki sadece belli belirsiz, karpuz kollu kadını geçiriyordu aklından; uzun süreli yokluğundan sonra bir gün önce yeni kesimli kollarıyla ortaya çıkmış, kurdeleler ve iğneler satın almıştı.

Hâlâ yas kıyafetindeydi, ama belli ki hafifliyordu yası; Ann Eliza da bu durumu yeni siparişlerin geleceğine yordu. Kadın aşağı yukarı bir saat önce dükkândan ayrılmış, zarif adımlarla Beşinci Cadde'ye doğru yürümüştü. Her zamanki cana yakın tavrıyla Ann Eliza'ya iyi günler dilemiş, Ann Eliza da bunca zamandır tanışmalarına rağmen o hanımın adını hâlâ bilmediğini düşünmüştü. Sonra aklı hanımın elbisesinin kollarının yeni kesimine gitmiş, daha dikkatli incelemediği için kendisine kızmıştı. Bayan Mellins'in o kesimi bilmek isteyeceğini hissetmişti. Ann Eliza hiçbir zaman -kendisiyle meşgul olmayıp etrafı incelediği zamanlardaki- Evelina kadar keskin bir gözlemci olmamıştı. Bayan Mellins'in hep dediği gibi, Evelina "gözleriyle motifleri çıkarabilirdi;" o yeni kol biçimini göz açıp kapayıncaya kadar gazete kâğıdından kesip çıkarabilirdi. Bütün bunları aklından geçirirken Ann Eliza, *keşke kadın yine gelse de kollarının biçimine bir daha bakabilsem,* diye düşündü. Buralardan geçmesi olmayacak şey değildi, çünkü herhalde Meydan'da ya da yakınında oturuyordu. Birden tezgâhın üzerinde küçük, şirin bir mendil durduğunu fark etti Ann Eliza; hanımın çantasından düşmüş olmalıydı, almak üzere mutlaka geri gelirdi. Bu fikirden hoşlanan Ann Eliza tezgâhın gerisinde oturup kararmakta olan sokağı seyretti. Gaz lambasını olabildiğince geç yakardı, biri gelirse gaz lambasını hemen yakabilecek şekilde kibrit kutusunu el altında tutardı. Sonunda, iyice çöken karanlıkta dükkânın merdiveninden inen ince uzun bir gölge gördü. Kalbini ısıtan küçük bir keyifle gaz lambasını yakmak üzere elini uzattı. *Bu sefer adını soracağım*, diye düşündü. Lambanın alevini iyice yükseltti ve kapıda kız kardeşinin durmakta olduğunu gördü.

Sonunda gelmişti işte, zavallı, solgun bir gölge halindeki Evelina, incecik yüzünün rengi solmuş, saçlarının canlı dalgaları kaybolmuş, sıska omuzlarına Ann Eliza’nınkinden de eski bir manto atmıştı. Kapıda durup Ann Eliza'ya bakarken lambanın alevi yüzüne vurdu.

"Kardeşim... ah, Evelina! Geleceğini biliyordum!"

Ann Eliza uzun bir zafer inlemesiyle sarıldı kardeşine. Yanağım Evelina'nın yanağına dayarken ağzından anlaşılmaz sözcükler döküldü. Bebeğiyle uzun uzun konuşan Bayan Hawkins'ten duyduğu anlaşılmaz, saçma sevgi sözcükleri.

Bir süre kıpırdamadan durup ablasının kendisine sarılmasına izin verdi Evelina; sonra onun kollarından sıyrıldı ve etrafına bakındı. "Çok yorgunum. Sobayı yakmadın mı?" diye sordu.

"Yakarım tabii!" Kardeşinin elini sıkı sıkı tutan Ann Eliza onu arka odaya götürdü. Henüz soru sormak istemiyordu; kendisine sıcaklık ve ışık veren tek kişinin o odanın boşluğunu doldurup taşırdığını hissetmek istiyordu sadece.

Ocağın ızgarasının önünde yere çömeldi, kömür kovasının dibinde kalmış kömür kırıntılarını ve çırayı aldı, sallanan koltuklardan birini ocaktaki cılız ateşe yaklaştırdı. "İşte, hemen tutuşur," dedi. Evelina'yı sallanan koltuğun solmuş yastıklarına dayadı, yanında diz çöküp ellerini ovuşturmaya başladı.

"Dondun, değil mi? Sakince oturup ısın burada, ben de bir koşu çaydanlığı getireyim. Senin hep akşam yemeğinde olmasını arzuladığın bir şey var." Elini Evelina'nın omzuna koydu. "Konuşma, hayır, henüz konuşma!" diye talimat verdi. O narin mutluluk anını, kendisiyle geleceğini bildiği şey arasında tutmak istiyordu.

Hiç konuşmayan Evelina ateşe eğildi, güçsüz ellerini alevlere doğru uzattı, Ann Eliza'nın çaydanlığı doldurmasını ve sofrayı kurmasını seyretti. Gözlerini yarı uyanık bir çocuk gibi dalgınca kardeşine dikmişti.

Ann Eliza dudaklarında bir zafer gülümsemesiyle dolaptan aldığı bir dilim kremalı turtayı getirip kardeşinin tabağının yanına koydu.

"Seversin bunu, değil mi? Bayan Mellins bu sabah göndermişti. Brooklyn'den teyzesi gelmiş yemeğe. Ne tuhaf rastlantı, değil mi?"

"Aç değilim," dedi Evelina, masaya yaklaşmak üzere ayağa kalkarken.

Her zamanki yerine oturdu, aynı meraklı bakışlarla etrafa göz gezdirdi ve sonra eskiden olduğu gibi, kendisine ilk fincan çayını koydu.

"Etajer nereye gitti?" diye sordu birden.

Ann Eliza çaydanlığı elinden bıraktı, kaşık almak üzere dolaba gitti. Sırtı odaya dönükken, "Etajer mi?" dedi, "bak canım, burada böyle tek başıma yaşıyorum, tozunu alacağım *eşya* eksilsin dedim ve sattım onu."

Evelina'nın gözleri hâlâ yabancısı olmadığı odada geziniyordu. Ev eşyası satmak Bunner ailesinin geleneklerine aykırı olsa da Evelina ablasının yanıtına şaşırmış görünmedi.

"Ya saat? Saat de gitmiş."

"Ah, verdim onu; Bayan Hawkins'e verdim. Bu yeni bebek onu geceleri uyutmuyor."

"Zaten satın almanı hiç istememiştim," dedi Evelina sertçe.

Ann Eliza'nın yüreği korkuyla daraldı. Kardeşine yanıt vermeksizin onun oturduğu yere gidip fincanına yeniden çay doldurdu. Sonra aklına gelen bir düşünceyle dolaba yürüyüp içinden likörü aldı. Evelina'nın yokluğunda hasta komşuları epeyce içmişlerdi o likörden. Ama o değerli sıvıdan bir bardağı dolduracak kadar kalmıştı şişede.

"Al, hemen iç şunu... hiçbir şey bunun kadar içini ısıtamaz," dedi Ann Eliza.

Evelina ablasının sözünü dinedi, yanakları hafifçe pembeleşti. Kremalı turtaya döndü ve seyretmesi rahatsızlık veren sessiz bir oburlukla yemeye başladı. Pastadan Ann Eliza'ya kalıp kalmadığına bile bakmadı.

"Aç değilim," dedi sonunda çatalını masaya bırakırken. "Ama ölü gibi yorgunum, sorun bu."

"O halde hemen yatağa gir. Al, benim eski kareli sabahlığımı; hatırlıyorsun, değil mi?" Ann Eliza güldü, Evelina'nın o eski püskü giysiyle ilgili alaycı sözleri gelmişti aklına. Titreyen parmaklarıyla kardeşinin paltosunun düğmelerini açmaya başladı. Altındaki elbise öyle bir yoksulluk hikâyesi anlatıyordu ki Ann Eliza durup da bakmak istemedi. Usulca sıyırdığı elbise Evelina'nın omuzlarından aşağı kayarken Ann Eliza kardeşinin boynunda, bir kurdelenin ucundan sarkan küçük, siyah bir kese gördü. O keseyi Ann Eliza'dan gizlemek istercesine elini kaldırdı Evelina, onun bu hareketini gören ablası başını kaldırmadan işine devam etti.

Olabildiğince hızlı soydu Evelina'yı, kareli sabahlığı giydirdi ona, sonra da yatırdı, kendi şalıyla kardeşinin mantosunu da battaniyenin üzerine serdi.

"Eski kırmızı yorgana ne oldu?" diye sordu Evelina, başını yastıklara koyarken.

"Yorgan mı? Öyle ağır ve sıcak geliyordu ki sen gittikten sonra hiç kullanmadım; bu yüzden onu da sattım. Ağır örtülerin altında zaten hiç uyuyamam ben."

Kardeşinin daha dikkatli bakmaya başladığını fark etti.

"Bana kalırsa senin de başın dertteymiş," dedi Evelina.

"Benim mi? Dertte mi? Ne demek istiyorsun, Evelina?"

"Bence sen eşyaları rehine vermişsin," diye devam etti Evelina, bıkkın, kayıtsız bir sesle. "Eh, ben daha beterini yaşadım. Cehenneme gidip döndüm."

"Ah, Evelina... böyle deme kardeşim!" diye atıldı Ann Eliza, o uğursuz sözcükten ürkmüştü. Diz çöktü, yorganın üzerinden kardeşinin ayaklarını ovuşturmaya başladı.

"Cehenneme gidip döndüm... *Döndüysem* eğer," diye yineledi Evelina. Başını yastıktan kaldırdı, aniden hararetle anlatmaya başladı. "Hemen başladı, evleneli daha bir ay olmamıştı. Bunca zaman cehennemde yaşadım ben, Ann Eliza." Gözlerini hiç kırpmadan ablasının yüzüne dikmişti. "Esrar çekiyordu. Epey zaman sonra anladım bunu; önceleri, tuhaf davrandığında, içki içtiğini sandım. Ama daha kötüsüydü, içkiden çok daha kötüsü."

"Ah kardeşim, böyle söyleme, henüz söyleme! Tekrar yanımda olman o kadar hoş ki."

"Söylemem gerek," diye diretti Evelina, al al olan yüzü bir tür yakıcı acıyla alev alev yanıyordu. "Sen hayatın nasıl olduğunu bilmiyorsun, hayat hakkında hiçbir şey bilmiyorsun... Bu huzurlu yerde oturup duruyorsun."

"Ah, Evelina, durumun böyle idiyse neden bana mektup yazıp yanına çağırmadın?"

"Bu yüzden yazamadım. Utandığımı tahmin edemedin mi?"

"Neden utandın? Ann Eliza'ya mektup yazmaktan mı?"

Evelina sıska dirseğinin üzerinde doğruldu, Ann Eliza eğilip şalın bir ucunu kardeşinin omzuna sardı.

"Uzan yatağa. Soğuktan donacaksın."

"Donmak mı? Bu beni korkutamaz! Neler yaşadığımı sen bilmiyorsun." Eski abanoz yatağın içinde doğrulup oturdu, yanakları al al, dişleri takırdayarak, Ann Eliza titreyen elleriyle şalı onun sırtından kaymasın diye tutarken Evelina başından geçenleri anlattı. Sefalet ve aşağılanmayla dolu hikâyesi, ablasının masum deneyimlerinin öylesine uzağındaydı ki Ann Eliza anlatılanların pek çoğunu anlayamadı bile. Evelina’nın bütün bunlarla korkunç derecede aşina olması, Ann Eliza'nın yarım yamalak tahmin edebildiği ve hemen ürkerek geri çekildiği şeyleri peş peşe sıralaması Evelina’nın anlattığı asıl hikâyeden daha da tuhaf ve korkunç görünüyordu. İnsanın kardeşinin kocasının esrarkeş olduğunu öğrenmesi başka şeydi, bu sözcüğün gerisinde saklı iğrençliği kardeşinin solgun dudaklarından öğrenmek başka ve çok daha kötü bir şeydi.

Kendi derdinden başka bir şeyin farkında olmayan Evelina yatakta doğrulup oturdu, kasvetli hikâyesini bütün ayrıntılarıyla anlatırken Ann Eliza'nın kollarında tir tir titriyordu.

"Oraya vardığımız anda, oradaki işin beklediği kadar iyi olmadığını öğrenir öğrenmez değişti, ilk başta onun hasta olduğunu sandım; evde alıkoydum ve baktım ona. Sonra ortada farklı bir durum olduğunu gördüm. Sokağa çıktığında saatlerce dönmüyordu, döndüğünde gözleri bulanık bakıyordu. Bazen beni tanımıyordu neredeyse, tanıdığında da nefret eder görünüyordu. Bir keresinde şurama yumruk attı." Eliyle göğsüne dokundu. "Hatırlıyor musun Ann Eliza, hani bizi bir hafta ziyaret etmemişti? Hani hep birlikte Central Park'a gitmemizden sonra, ikimiz de herhalde hastadır diye düşünmüştük?"

Ann Eliza başıyla doğruladı kardeşini.

"işte sorun oydu; o zaman da varmış bu alışkanlığı. Ama bizi çok daha kötüsü bekliyordu. Oraya gideli bir ay olmuştu ki bir hafta ortadan kayboldu. Mağazadaki işine geri aldılar onu ve bir şans daha verdiler; ama ikinci seferde kovdular, yeni bir iş bulana kadar epeyce boş gezdi. Bütün paramızı harcamıştık, daha ucuz bir yere taşınmak zorunda kaldık. Sonra bir iş buldu, ama pek az para veriyorlardı, orada fazla kalmadı. Bebeği öğrenince..."

"Bebek mi?" diye kekeledi Ann Eliza.

"Öldü... bir gün yaşadı. Bebeği öğrenince çılgına döndü, doktora verecek parası olmadığını söyledi, bize yardım etmen için sana yazmamı istedi. Benim haberim olmadan senin bir yerlere para sakladığını düşünüyordu." Pişmanlık dolu gözlerle ablasına döndü. "O yüz doları senden almam için beni zorlayan oydu."

"Şişşt, sus. Ben zaten o parayı sana verecektim."

"Evet ama başımın etini yemeseydi ben o parayı senden almazdım. Kafasına koyduğunu yaptırıyordu bana. Daha fazla para istemek için sana mektup yazmayacağımı söylediğimde, o zaman sen biraz para kazanmaya çalış, dedi bana, işte o zaman dövdü beni... Ah, ne anlatmakta olduğumu bilmiyorsun sen!.. Bir kadın şapkacısının yanına girmeye çalıştım, ama öyle halsizdim ki orada kalamadım. Hep hastaydım. Ölmek istedim, Ann Eliza."

"Yo, yo, Evelina."

"Evet, istedim. Durum gitgide kötüleşiyordu. Eşyamızı rehine verdik, kirayı ödeyemediğimiz için evden attılar; biz de Bayan Hochmüller'in yanına sığındık."

Ann Eliza, kendi titremesini belli etmemek için kardeşini sıkıca göğsüne bastırdı. "Bayan Hochmüller'in mi?"

"Onun da bizim gittiğimiz yerde olduğunu bilmiyor muydun? Bizden bir ay sonra o da taşındı oraya. Bana kötü davranmadı, sanırım Ramy'yi de yola getirmeye çalışıyordu, ama Linda..."

"Linda mı?"

"Benim durumum kötüleşiyordu, Ramy de günlerce ortadan kayboluyordu, doktor beni hastaneye gönderdi."

"Hastaneye mi? Kardeşim..."

"Onun yanında olmaktan iyiydi; doktorlar bana çok iyi davrandılar. Bebeğin doğumundan sonra çok hastalandım, uzun süre hastanede kalmam gerekti. Bir gün, ben orada yatarken Bayan Hochmüller geldi, yüzü kâğıt gibi bembeyazdı, Linda ile Ramy'nin, bütün parasını alarak birlikte çekip gittiklerini anlattı. Ondan sonra Ramy'yi hiç görmedim." Susup bir kahkaha attı, yeniden öksürmeye başladı.

Ann Eliza, yatıp uyuması için kardeşini ikna etmeye çalıştı, ama Evelina buna razı olmadan önce hikâyenin geri kalanını da anlatmak niyetindeydi. Ramy'nin kaçtığını öğrendikten sonra Evelina beyin humması olmuştu, bir

başka hastaneye gönderilmiş, orada uzun süre kalmıştı; ne kadar kaldığını hatırlayamıyordu. Hayatının o biçimsiz yıkıntısında tarihlerin ve günlerin bir anlamı kalmamıştı. Hastaneden çıktığında Bayan Hochmüller'in de gitmiş olduğunu öğrenmişti. Cebinde beş kuruşu yoktu, başvurabileceği biri de. Hastaneye gelen hanım ziyaretçilerden biri ona acımış, bir evde iş bulmuştu; ama o kadar güçsüzdü ki onu fazla tutmamışlardı. Sonra kentteki bir aşevinde garson olarak işe girmiş, ama bir gün bir tabağı verirken düşüp bayılmıştı; o akşam parasını öderlerken artık işe gelmemesini söylemişlerdi.

"Ondan sonra sokaklarda dilendim," -Ann Eliza'nın soluğu yine sıklaşmıştı- "ve geçen hafta bir gün öğleden sonra, matineler boşalırken hoş yüzlü bir adamla karşılaştım, Bay Hawkins'i andırıyordu, durdu, bana derdimin ne olduğunu sordu. Bana beş dolar verirse New York'a dönüş bileti almama yeteceğini söyledim ona, beni tepeden tırnağa süzdü, *eğer istediğin buysa seninle doğruca istasyona gider ve beş doları orada veririm*, dedi. Öyle de yaptı; biletimi aldı, beni trene bindirdi."

Evelina kendini yastığa bıraktı, beyaz yastığa gömülen yüzü solgun bir üçgendi. Ann Eliza onun üzerine eğildi, uzunca bir süre hiç konuşmadan birbirlerine sarılıp kaldılar.

Dükkânda ayak sesleri duyulduğunda hâlâ öyle birbirlerine sessizce sarılmış durumdaydılar, irkilen Ann Eliza kapının eşiğinde Bayan Mellins'i gördü.

"Aman Tanrım, Bayan Bunner! Neler oluyor burada? Bayan Evelina... Bayan Ramy, siz misiniz?"

Bayan Mellins'in yuvalarından fırlayan gözleri Evelina'nın solgun yüzünden dağınık yemek masasına ve yerde yığılı duran giysilere gitti; sonra kardeşiyle terzi kadının arasına kalkan gibi girmiş olan Ann Eliza'ya çevrildi.

"Kardeşim Evelina geri döndü... ziyarete geldi. Eve dönerken trende hastalanmış... Sanırım üşütmüş... ben de buraya gelir gelmez yatağa soktum onu."

Sesinin sağlam ve titremeden çıkması Ann Eliza'yı da şaşırtmıştı. O sesten kuvvet alarak konuşmaya devam etti, gözleri Bayan Mellins'in şaşkın suratındaydı: "Bay Ramy Batı'ya bir yolculuğa çıktı... İşiyle ilgili bir gezi; o dönene kadar Evelina benimle kalacak."

On İkinci Bölüm

Evelina'nın dönüşüyle ilgili açıklamasına arkadaşlarının oluşturduğu küçük çevrede ne derece inanıldığını anlamaya çalışmadı Ann Eliza. Daha önce yalan söylediğini hiç hatırlamasa da dürüstlükten bu ilk sapmasının getireceği sonuçlara şaşmaz bir inatla sadık kaldı, ve ne zaman soru soran biri onu gafil avlamaya çalışsa, eklediği ayrıntılarla ilk açıklamasını pekiştirdi.

Ne var ki tedirgin vicdanında başka ve daha ciddi yüklerin baskısı vardı. Hayatında ilk kez, kendini feda etmenin yararsızlığının ürkütücü sorunuyla belirsiz bir biçimde yüz yüze kalmıştı. O güne kadar hayatına yön veren kalıtsal ilkeleri sorgulamak aklına gelmemişti. Başkalarının yararı için fedakârlıkta bulunmak o güne kadar ona hem doğal hem gerekli görünmüştü; ama o zamanlar bu davranışının o yararı sağlayacağına inanıyordu. Oysa şimdi anlıyordu ki hayatın verdiği armağanları reddetmek, onların, uğruna reddedildiği kişilere aktarılacağını garanti etmiyordu; bildiği cennet ıssızdı şimdi. Tanrının inayetine artık güvenemeyeceğini hissediyordu, Bunner kardeşlerin çatısının üstünde sadece kapkara bir boşluk vardı.

Ancak bu sorunların üzerinde düşünecek zamanı yoktu pek. Evelina'nın bakımı Ann Eliza'nın gecesini, gündüzünü dolduruyordu. Aceleyle getirtilen doktor Evelina'ya zatürree tanısı koymuştu, o doktorun bakımı altında hastalığın ilk sıkıntıları dindirilmişti. Ama kısmen düzelmişti Evelina, doktorun ziyaretleri kesildikten çok sonra bile yatakta kalmaya devam etti, hareket edemeyecek kadar bitkindi, çevresinde olup bitene kayıtsız kaldığı da belliydi.

Sonunda, dönüşünün üzerinden altı hafta geçmişti ki, bir akşam ablasına, "Bir daha ayağa kalkamayacakmışım gibi hissediyorum," dedi.

Ann Eliza ocağın üzerine koymakta olduğu çaydanlığı bırakıp döndü. O sözcüklerin kendi göğsündeki yankısı irkiltmişti onu.

"Böyle söyleme Evelina! Bana kalırsa sadece çok yorgunsun ve umudun kırılmış."

"Evet, umudum kırıldı," diye mırıldandı Evelina.

Birkaç ay önce olsa Ann Eliza bu itirafa dindarca bir öğütle karşılık verirdi; şimdiyse sessizce kabullenmişti.

"Belki öksürüğün hafiflerse neşen yerine gelir," diye atıldı. "Evet... ya da neşelenirsem öksürüğüm hafifler," diye yanıtladı onu Evelina, eskiden olduğu gibi biraz tersçe.

"Öksürürken yine canın acıyor mu? "

"Bana kalırsa pek fark yok."

"Eh, sanırım doktoru yine çağıracağım," dedi Ann Eliza, sesine musluk tamircisini ya da havagazı tesisatçısını çağıracağım dercesine bir ton vermeye çalışarak. "

"Doktoru çağırmanın bir yararı yok... Hem parasını kim ödeyecek?"

"Ben ödeyeceğim," diye yanıtladı onu ablası. "Al çayını, biraz da kızarmış ekmek. Canın istemiyor mu?"

Gece nöbet tutarken, aynı soru Ann Eliza'nın aklını kurcalamıştı hep - doktorun parasını kim ödeyecek? Birkaç gün önce, Bayan Mellins'ten yirmi dolar borç alarak bu soruyu geçici olarak yanıtlamıştı. Bu hareket, hayatının en acı veren mücadelelerinden birine neden olmuştu. Daha önce bir kişiden bile tek kuruş borç almamıştı, böyle davranma olasılığı onun aklında hep dürüst insanların asla girişmeyeceği o utanç verici aşırılıklarla aynı kategoride yer almıştı. Ama artık Tanrı'nın bunları bizzat gözlemlediğine inanmıyordu; o parayı ödünç almak yerine çalmak zorunda kalsaydı bile karşısında hesap vermesi gereken tek mahkemenin kendi vicdanı olacağını hissediyordu. Bununla birlikte o parayı istemek zorunda kalmanın verdiği asıl aşağılanma daha az üzücü değildi; Bayan Mellins'in bu olaya kendisi kadar tarafsızca bakacağını da doğrusu pek ummuyordu. Bayan Mellins çok nazikti; ama nedense bu nezaketinin kendisine soru sorma hakkının tanınarak ödüllendirilmesi gerektiğini hissediyordu; Ann Eliza böylece Evelina'nın sefil sırrının yavaş yavaş terzi kadının eline geçtiğini gördü.

Doktor geldiğinde onu Evelina ile baş başa bıraktı, doktoru çıkarken yalnız yakalayabilmek için de dükkânda kendine meşguliyet yarattı. Gerginliğini gidermek için bir tepsi dolusu düğmeyi ayıklamaya girişti, doktor göründüğünde o, ağzının içinden, "Yirmi dört kemik, iki buçuk karton süslü inci..." sayıyordu. Doktorun yüzünün asık olduğunu bir bakışta gördü.

Doktor tezgâhın yanındaki iskemleye oturdu, o konuşana kadar Ann Eliza'nın zihni kilometrelerce uzağa gidip geldi.

"Bayan Bunner, yapacağınız en iyi şey, kardeşiniz için St. Luke Hastanesinde bir yer ayırtmama izin vermenizdir."

"Hastanede mi?"

"Haydi ama, böyle önyargılarınız yoktur, öyle değil mi?" Şımarık bir çocuğu kandırmaya çalışır gibiydi doktorun sesi. "Kardeşinize ne kadar düşkün olduğunuzu biliyorum... Ama Bayan Ramy'ye burada olduğundan daha iyi bakılır orada. Sizin hem ona bakacak hem de işinizle ilgilenecek zamanınız yok. Bir masrafı olmayacak, anlıyorsunuzdur..."

Ann Eliza yanıt vermedi. "Sizce kardeşimin hastalığı uzun sürecek, öyle mi?" diye sordu sonra.

"Evet, büyük olasılıkla."

"Çok mu hasta olduğunu düşünüyorsunuz?"

"Eh, evet. Çok hasta."

Doktorun yüzü daha da asılmıştı; acele etmenin ne demek olduğunu hiç bilmezcesine oturuyordu orada.

Ann Eliza kemik düğmelerle inci düğmeleri ayıklamayı sürdürdü. Birden başını kaldırıp doktora baktı. "Ölecek mi?"

Doktor elini şefkatle onun elinin üzerine koydu. "Biz bunu ağzımıza almayız, Bayan Bunner. İnsan becerisi mucizeler yaratır... Hastanede Bayan Ramy'nin her türlü olanağı olacak."

"Nedir peki? Onu öldüren nedir?"

Doktor duraksadı, dilinin ucuna kadar gelen bilimsel terminolojinin yerine koyabileceği bilinen bir sözcük aradı.

"Bilmek istiyorum," diye ısrar etti Ann Eliza.

"Evet, elbette; anlıyorum. Bakın, kardeşiniz son zamanlarda epeyce sıkıntı çekmiş, şimdi çok karmaşık nedenler var, onu tüketiyor, hızla tüketiyor. Hastanede..."

"Ona evde bakarım," dedi Ann Eliza sakince.

Doktor gittikten sonra bir süre daha düğmeleri ayıklamayı sürdürdü; sonra tepsiyi tezgâhın arkasındaki rafına geri koydu ve arka odaya geçti. Evelina'yı yastıklara dayanmış oturur buldu, yanakları kaygıdan al al olmuştu. Ann Eliza, kız kardeşinin omzundan kaymış olan şalı yukarı çekti.

"Ne kadar uzun kaldın orada! Ne söyledi doktor?"

"Ah, o gideli çok oldu... Bana bir reçete vermek için durdu sadece. Ben şu tepsideki düğmeleri ayıklıyordum. Bayan Mellins'in kızı hepsini birbirine karıştırmış."

Evelina'nın gözlerinin üzerinde olduğunu hissetti.

"Bir şey söylemiş olmalı: Ne dedi?"

"Dikkatli olmanı söyledi, yataktan çıkmamalıymışsın, bir de verdiği şu yeni ilacı alacakmışsın."

"İyileşeceğimi söyledi mi?"

"Ama Evelina!"

"Ne yararı var Ann Eliza? Beni kandıramazsın. Az önce kalkıp aynada kendime baktım; hastanede tıpkı bana benzeyen

bir sürü insan görmüştüm, iyileşmediler, ben de iyileşmeyeceğim." Başını yastığa dayadı. "Pek umurumda da değil, yorgunum ben. Ama bir şey var Ann Eliza..."

Ablası yatağa yaklaştı.

"Sana anlatmadığım bir şey var. Üzülebileceğinden korktuğum için bugüne kadar anlatmadım, ama doktor öleceğimi söylüyorsa bunu sana anlatmalıyım." Durup öksürdü; Ann Eliza'ya, her öksürük kardeşinin kalan saatlerinin bir dakikasını çalıyor gibi geldi.

"Şimdi sus, yorgunsun."

"Yarın daha da yorgun olacağım sanırım. Bilmeni istiyorum. Yanıma otur, şuraya."

Ann Eliza sessizce oturdu, kardeşinin ufalmış elini okşuyordu.

"Ben Katoliğim, Ann Eliza."

"Evelina, ah, Evelina Bunner! Katolik mi? Sen mi? Ah, Evelina, o mu yaptırdı bunu?"

Evelina başını hayır anlamında salladı. "Bana kalırsa o dinsizdi; bu konuyu da hiç açmadı. Ama Bayan Hochmüller Katolikti, ben hastalanınca doktorun beni Katolik kilisesine bağlı bir hastaneye göndermesini sağladı, oradaki hemşireler bana öyle iyi davrandılar ki, rahip de gelip konuşuyordu benimle; onun söyledikleri sayesinde aklımı kaçırmaktan kurtuldum. Sanki her şeyi çok kolaylaştırıyordu o."

"Ah, kardeşim, nasıl yapabildin bunu?" diye inledi Ann Eliza. Katolik dini hakkında, Katoliklerin o dine inandıkları dışında bir bilgisi yoktu; bu da başlı başına yeterli bir suçlamaydı. Ann Eliza'nın ruhsal isyanı onu dini inancının formalitelerinden uzaklaştırmamıştı, din değiştirme de onun gözünde hep namuslu insanların akıllarına getirmemeleri gereken günahlardan biri olmuştu,

"Ve sonra bebek doğduğunda" diye devam etti Evelina, "cennete gidebilmesi için rahip onu hemen vaftiz etti; ondan sonra da görüyorsun işte, ben de Katolik olmalıydım."

"Anlamıyorum.

"Bebeğimin olduğu yere gitmem gerekmez mi? Katolikliği kabul etmeseydim onun yanına gidemezdim ki. Anlamıyor musun?"

Ann Eliza konuşamadan oturdu, elini kardeşinin elinden çekti. Bir kez daha Evelina'nın yüreğinden atıldığını hissediyordu, onun sevgisinin dışına sürülmüştü.

"Bebeğin yanına gitmeliyim," diye hararetle diretti Evelina.

Ann Eliza söyleyecek şey bulamıyordu; sadece Evelina'nın ölmekte olduğunu hissedebiliyordu, kollarında bir yabancı olarak ölecekti. Ramy ve bir günlük ömrü olan bebek, onu ablasından sonsuza dek ayırmışlardı.

Evelina yine söze başladı. "Durumum kötüleşirse bir rahip çağırmanı istiyorum. Bayan Mellins nerede bulacağını bilir, onun da Katolik olan bir teyzesi var. Bunu yapacağına söz ver."

"Söz veriyorum," dedi Ann Eliza.

Bundan sonra bu konuyu kapattılar; ama Ann Eliza kardeşinin boynundaki, safça düşünüp Ramy'den bir anı sandığı küçük siyah kesenin bir tür günah muskası olduğunu şimdi anlıyordu, Evelina'yı yıkarken ve

giydirirken parmaklarım o keseye değdirmekten kaçınıyordu. O kese ona kardeşiyle yabancılaşmalarının şeytani aracı gibi geliyordu.

On Üçüncü Bölüm

Sonunda gerçekten gelmişti ilkbahar. Evelina yattığı yerden aylandız ağacının yapraklarını görebiliyordu, ağacın yukarısında, gökte yumuşacık bulutlar süzülüyordu, ara sıra sokaktan bir çiçekçinin bağırması duyuluyordu.

Bir gün arka odanın kapısı ürkekçe tıklatıldı, elinde iki sarı fulyayla Johnny Hawkins girdi içeri. Gitgide irileşiyor ve genişliyordu çocuk, çilli yuvarlak suratı da babasının tıpatıp küçük bir kopyasıydı. Evelina'nın yanına gidip çiçekleri uzattı.

"Arabayı devirdiler, adam da bana çiçekleri alabileceğimi söyledi. Ama senin olabilirler," dedi.

Ann Eliza dikiş makinesinin başından kalktı ve çiçekleri çocuğun elinden almaya yeltendi.

"Sana değil onlar, ona," diye inatlaştı çocuk; Evelina da fulyalara uzattı elini.

Johnny gittikten sonra yattığı yerden konuşmaksızın baktı çiçeklere. Makinesinin yanına dönmüş olan Ann Eliza, başını dikmekte olduğu kumaşa eğdi; makineden çıkan tıkır tıkır ses, kulağına Ramy'nin saatinin sesi gibi geliyordu, sanki hayat geriye gitmiş gibiydi, sanki ışıl ışıl ve saf Evelina elinde sarı çiçeklerle henüz girmişti odaya.

Sonunda başını kaldırmaya cesaret ettiğinde kardeşinin başının yastığa düşmüş olduğunu ve sakince uyuduğunu gördü. Çiçekler halâ kıpırtısız elinde duruyordu, ama onların hiçbir anıyı uyandırmadığı belliydi; Johnny'den çiçekleri alır almaz uyumuştu zaten. Bunu keşfetmek Ann Eliza'da kardeşinin geçmişinin üzerine yığılmış olması gereken enkazla ilgili ürkütücü bir duygu uyandırmıştı. "Ama ben o günü unutabileceğimi hiç sanmıyorum"dedi kendi kendine. Yine de Evelina'nın unutmuş olmasına sevinmişti.

Evelina'nın hastalığı normal seyrini izledi, kâh kısa süreli bir iyileşme sağladı, kâh onu alıp yeniden bitkinliğin derinliklerine indirdi. Yapılacak pek az şey vardı, doktor da ziyaretlerini seyreltmişti. Yanlarından ayrılırken de hep Evelina'yı hastaneye göndermek yolundaki ilk önerisini yineliyordu. Ann Eliza da her seferinde, "Sanırım idare edebiliriz," diyordu.

Ann Eliza için saatler büyük bir sevincin ya da endişenin sağlayacağı türden müthiş bir hızla geçti. Günlerini yarı sert-yarı yumuşak bir dakiklik içinde geçirdi, ama neler olduğunu pek bilemiyordu, akşam olup dükkânı kapatınca ve işini Evelina'nın başucuna taşıyabilince aynı gerçekdışılık duygusu eşlik ediyordu ona, ve hâlâ amacını unuttuğu bir görevi yerine getirir gibi oluyordu.

Evelina, kendini iyi hissettiği bir gün yapma çiçekler hazırlamak istediğini söyledi, onun bu uyanan ilgisine kanan Ann Eliza, solmuş demet demet sapları, yapraklan, küçük aletleri ve tel makaralarını çıkardı. Ama birkaç dakika sonra Evelina elindeki işi düşürdü, "Yarına kadar bekleyeyim," dedi.

Bir daha da çiçek yapma konusunu ağzına almadı, ama bir gün, Ann Eliza'nın Bayan Hawkins'in baharlık şapkasının kenarını süslemek için çırpındığını görünce şapkanın kendisine getirilmesini istedi sabırsızca, bir çırpıda cansız kurdeleyi canlandırmış, ve şapkanın kenarına ihtiyacı olan kıvrımı kondurmuştu.

Bunlar nadir görülen pırıltılardı; saatlerce suskun yatıp cama bakarak ve sadece bitip tükenmeyen ve Ann Eliza'nın kulaklarına tabuta çakılan çivilerin sesi gibi gelen öksürüklerle sarsılarak geçirdiği sessiz ve dermansız günlerin sayısı daha çoktu.

Sonunda bir sabah, karyolanın ayak ucundaki şiltesinden fırlayan Ann Eliza telaşla Bayan Mellins'i alt kata çağırdı, puslu sabah saatinde doktoru getirmeye gitti. Doktor onunla birlikte geldi ve Evelina'yı bir süre rahatlatmak için elinden geleni yaptı. Ayrılırken de gece olmadan önce yeniden gelme sözü verdi. Saçlarını kıvırdığı kâğıtlar hâlâ başında duran Bayan Mellins de onun arkasından kayboldu, iki kardeş yalnız kaldıklarında Evelina ablasını yanına çağırdı.

"Söz verdin," dedi ablasının kolunu yakalayıp; Ann Eliza anladı. Evelina'nın mezhep değiştirdiğini hâlâ söyleyememişti Bayan Mellins'e. Borç istemekten daha zordu bu iş; ama yapılması gerekiyordu. Terzi kadının arkasından koştu, merdiven sahanlığında durdurdu onu.

"Bayan Mellins, nerede bir rahip bulabileceğimi söyleyebilir misiniz bana, bir Katolik rahip?"

"Bir rahip mi, Bayan Bunner?"

"Evet. Kardeşim buradan uzaktayken Katolikliği seçmiş. Hastayken ona iyi davranmışlar, şimdi de bir rahip istiyor." Ann Eliza gözlerini kırpmadan bakıyordu kadına.

"Dugan Teyzem bilir. Saçlarımdaki kâğıtları söker sökmez koşar giderim ona," diye söz verdi terzi kadın. Ann Eliza da teşekkür etti.

Rahip bir-iki saat sonra geldi. Sokağı gözlemekte olan Ann Eliza onun merdivenden inip dükkânın kapısına geldiğini gördü, çıkıp onu karşıladı. Yüzünde tatlı bir ifade vardı, ama tuhaf giysisi ürküttü Ann Eliza'yı, mavimtrak çeneli solgun suratı ve gizemli gülümsemesi de. Ann Eliza dükkânda kaldı. Bayan Mellins'in kızı düğmeleri yine birbirine karıştırmıştı, oturup onları ayırmaya koyuldu. Rahip, Evelina'nın yanında uzunca kaldı. Yüzündeki o gizemli gülümsemeyle tekrar tezgâhın yanından geçip dışarı çıkınca Ann Eliza kardeşinin yanma gitti, Evelina'nın yüzünde de aynı gizemli gülümseme okunuyordu; ama ablasına sırrını açmadı.

O günden sonra Ann Eliza dükkânla arka odanın artık kendisine ait olmadığını hissetti. Sanki orada bulunmasına göz yumuluyordu; rahibin yokluğunda bile Evelina'nın üstünde bulunan görünmez güç Ann Eliza'ya hoşgörü gösteriyor gibiydi. Rahip neredeyse her gün uğruyordu; sonunda bir gün dinsel töreni yönetmek için çağrıldı, Ann Eliza o törenin kutsal anlamını belli belirsiz kavrayabildi. Bütün bildiği o törenin Evelina'nın gittiği anlamına geldiğiydi, bu yabancının rehberliğinde kendisinden uzağa, ölümün karanlık köşelerine gidecekti .

Rahip avcunda sakladığı bir şeyle geldiğinde Ann Eliza dükkâna geçti, rahibi Evelina ile baş başa bırakmak için arka odanın kapısını kapattı.

Mayısta sıcak bir öğle sonrasıydı, karşı kaldırımdaki bir çatlaktan uzanan yamuk aylandız ağacı tatlı yeşil bir fıskiye gibiydi. İncecik giysileri içindeki kadınlar ilkbahara özgü uyuşuk adımlarla yürüyorlardı; içi hercai menekşe ve sardunya dolu el arabasıyla bir adam yaklaştı, pencerenin önünde durdu, satın alır mı diye Ann Eliza'ya işaret etti.

Arka odanın kapısı açılana kadar aradan bir saat geçti, rahip yine avucunda gizlediği şeyle odadan çıktı. Ann Eliza ayağa kalkmış, rahip geçerken geriye çekilmişti. Rahip Ann Eliza'nın kendisinden

hoşlanmadığını sezmiş olmalıydı, çünkü o ana kadar girip çıkarken sadece başıyla selam vermişti; ama bugün durdu ve duygudaşlıkla baktı kıza.

"Yanından ayrıldığımda kardeşinizin ruh hali çok iyiydi," dedi, kadınlar gibi alçak sesle. "Manevi açıdan içi rahat."

Ann Eliza susuyordu, rahip eğilip selam verdi ve çıktı. Ann Eliza, Evelina'nın başucuna koştu, yatağın yanında diz çöktü.

Evelina'nın gözleri irileşmişti, parlıyordu; içten gelen bir aydınlanmayla dolu gözlerini Ann Eliza'ya çevirdi.

“Bebeği göreceğim," dedi; sonra gözkapakları kapandı, uykuya daldı.

Gece doktor tekrar geldi, son bir kez bazı yatıştırıcı ilaçlar verdi; o gittikten sonra gece nöbetini Bayan Mellins ya da Bayan Hawkins'le paylaşmak istemeyen Ann Eliza kardeşinin başında tek başına beklemek üzere yatağın yanına oturdu.

Çok sakin bir geceydi. Evelina hiç konuşmadı, gözlerini de açmadı, ama şafak sökmeden önceki sakinlikte yorganın üzerindeki huzursuz elin artık kıpırdamadığını fark etti Ann Eliza. Kardeşinin üzerine eğildi, ama soluğu dudaklarında hissedilmiyordu.

Cenaze töreni üç gün sonra yapıldı. Evelina Calvary Mezarlığına gömüldü, gerekli işleri rahip üstlendi, edilgen bir seyirci gibi duran Ann Eliza geçmişinden eksilen bu son parçayı kaskatı bir kayıtsızlıkla izledi.

Bir hafta sonra başında bonesi, sırtında mantosuyla küçük dükkânın eşiğinde durdu. Dükkânın bütün görünümü değişmişti. Tezgâh ve raflar bomboştu, vitrinde her zamanki yapma çiçeklerden, not kâğıtlarından, tel şapka çerçevelerinden ve kumaş boyacısından alınan yumuşak giysilerden eser yoktu. Kapının camında bir yazı asılıydı: "Kiralık dükkân."

Ann Eliza gözlerini yazıdan çekip dışarı çıktı ve kapıyı kilitledi. Evelina'nın cenaze töreni çok masraflı olmuştu, mallarını ve elinde kalan üç-beş parça eşyayı satan Ann Eliza dükkânın kapısından son kez çıkıyordu. Yas giysisi alamamıştı, ama Bayan Mellins onun eski siyah mantosuyla bonesine matem tülü dikmişti, eldiveni de olmadığından çıplak ellerini mantosunun kıvrımlarının arasına sokmuştu.

Çok güzel bir sabahta, sokaktaki hemen hemen bütün pencereleri açtırtan, kışın evlerin içinde bakılan hastalıklı çiçekleri pencere pervazlarına çıkarttıran ılık bir güneş havayı doldurmuştu. Ann Eliza'nın yolu batıya,

Broadway'e doğruydu; ama köşede durup iyi tanıdığı sokağa baktı. Gözleri bir an dükkânın boş vitrininin üstündeki Bunner Kardeşler yazısına takılı kaldı, sonra Meydan'ı tıka basa dolduran bitkilere kaydı, Ann Eliza nikel saati satın almadan önce iki kardeşe zamanı gösteren kadranıyla kilise kulesi Meydan'a tepeden bakıyordu. Ann Eliza bütün bunlara sanki bilinmeyen ve belli belirsiz haberlerini almış olduğu bir hayatın sahnesiymiş gibi baktı: Çok meşgul insanların, kendilerine söylentilerle ulaşan talihsizliklerle bağdaşırken gösterdikleri dolaylı acımayı duyuyordu kendine.

Broadway'e yürüdü, dükkânın bir başkasına kiralanması için görüştüğü emlakçının bürosuna gitti. Görevlilerden birine anahtarı bıraktı, adam anahtarı, binlerce başka anahtardan biriymişçesine aldı ve "Havada ilkbahar kokusu var," dedi; Ann Eliza arkasını döndü, günlük faaliyetine başlamakta olan geniş caddede yürümeye başladı.

Adımları yavaşlamıştı, önünden geçtiği vitrinleri inceliyordu, ama zevkle, gelişigüzel bakmıyordu, dikkatli ve sabit bakışları sadece aradığı nesneye dikiliyordu. Sonunda dev gibi iki binanın arasına sıkışmış küçük bir vitrinin önünde durdu, müslinden çiçek zincirleriyle süslenmiş parlak düz camının gerisinde çeşit çeşit kanepe yastıkları, çay örtüleri, mürekkep silmek için bezler, boyalı takvimler ve kadınlarla ilgili başka nesneler sergileniyordu. Vitrinin bir köşesinde cama yapıştırılmış bir kâğıtta şunu okudu Ann Eliza: "Tezgâhtar bayan aranıyor." Kâğıdın altındaki süslü malzemeleri inceledikten sonra mantosuna çeki düzen verdi, omuzlarım dikleştirdi ve içeri girdi.

iğne yastıkları, saat kılıfları ve dikişle ilgili başka ıvır zıvırla dolu bir tezgâhın gerisinde düz saçlı, tombul bir kadın oturmuş, bir kırpıntı sepetine kurdeleler tutturuyordu. Dükkân, az önce Ann Eliza’nın kapısını çekip kapadığı dükkânın büyüklüğündeydi; bir zamanlar Evelina ile kendisinin Bunner Kardeşler'in dükkânının olmasını istedikleri kadar taze, neşeli ve başarılı görünüyordu orası. O mekânın sevimli havası cesaretini toplayıp konuşmasına yardımcı oldu.

"Tezgâhtar bayan mı? Evet birini arıyoruz. Tavsiye edebileceğiniz biri var mı?" diye sordu genç kadın, nazik bir sesle.

Ann Eliza duraksadı, beklenmedik soru karşısında canı sıkılmıştı. Az önce sepete iliştirdiği kurdelenin nasıl durduğunu görmek üzere başını yana eğen öteki kadın konuşmaya devam etti: "Ayda otuz dolardan fazla

veremeyiz, ama iş hafif. Ara sıra da biraz el işi yapmasını isteyebiliriz. Hoş bir kız olmalı: Şık, davranışları zarif. Ne demek istediğimi anlarsınız. Otuzunu geçmesin, ama; güzel de olmalı. Adını yazar mısınız?"

Ann Eliza kafası karışarak baktı kadına. Açıklama yapmak üzere ağzını açtı, sonra hiç konuşmadan gıcır gıcır perde takılı kapıya döndü.

"Adres bırakmayacak mısınız?" diye seslendi genç kadın Ann Eliza'nın arkasından. Ann Eliza kalabalık caddeye çıktı. Büyük şehir, parlak ilkbahar havasının altında sayısız başlangıcın kıpırtısıyla nabız gibi atıyordu. Ann Eliza, içinde ilan asılı başka bir vitrin arayarak yürüdü.